

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Katedra psychologie

PREVENCE KYBERGROOMINGU A
SEXTINGU U SKAUTEK
V ORGANIZACI JUNÁK – ČESKÝ
SKAUT, Z. S.

PREVENTION OF CYBERGROOMING AND SEXTING IN GIRL
SCOUTS IN ORGANIZATION JUNÁK – ČESKÝ SKAUT, Z. S.

Bakalářská diplomová práce

Autor: **Natálie Pavelková**

Vedoucí práce: **Mgr. Miroslav Charvát, Ph.D.**

Olomouc

2020

Ráda bych poděkovala vedoucímu své bakalářské práce Mgr. Miroslavu Charvátovi, Ph.D. za jeho odborné vedení, cenné připomínky a vstřícný přístup. Dále velké díky patří především mým prarodičům za podporu při studiu. Také děkuji všem oddílům ochotným zapojit se do výzkumu, díky kterým jsem studii mohla realizovat.

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou prací na téma: „Prevence kybergroomingu a sextingu u skautek v organizaci Junák – český skaut, z. s.“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne 9. 4. 2020

Podpis .....

OBSAH

Číslo	Kapitola	Strana
	OBSAH	3
	ÚVOD	5
	TEORETICKÁ ČÁST	6
1	Kybergrooming	7
1.1	Co je to kybergrooming	7
1.2	Oběti kybergroomingu.....	8
1.3	Pachatelé kybergroomingu	8
1.4	Etapy (fáze) manipulace	9
1.4.1	Příprava kontaktu	9
1.4.2	Kontakt s obětí.....	10
1.4.3	Příprava na osobní schůzku.....	12
1.4.4	Osobní schůzka.....	12
1.5	Prevalence kybergroomingu v České republice	13
1.6	Právní ošetření kybergroomingu v České republice.....	14
2	Sexting	15
2.1	Co je to sexting	15
2.2	Motivace k sextingu	16
2.3	Rizika a dopady sextingu.....	17
2.4	Prevalence sextingu v České republice	18
2.5	Právní ošetření sextingu v České republice.....	19
3	Prevence rizikového chování	21
3.1	Cílová skupina	21
3.1.1	Specifika vývojového období pubescence	21
3.1.2	Rizikové a protektivní faktory pubescentů.....	23
3.1.3	Skautská výchovná metoda a základní systém skautingu	26
3.2	Primární prevence rizikového chování	27
3.2.1	Nespecifická primární prevence	28
3.2.2	Specifická primární prevence	28
3.2.3	Efektivní a neefektivní primární prevence	30
3.2.4	Příklady prevence kybergroomingu a sextingu	31
	VÝZKUMNÁ ČÁST	35
4	Výzkumný problém	36
4.1	Cíle výzkumu.....	37
4.2	Výzkumné otázky	37

5	Typ výzkumu a použité metody	38
5.1	Metody získávání dat.....	38
5.1.1	Pilotní ověření dotazníku.....	39
5.1.2	Dotazník pro skautky.....	39
5.1.3	Dotazník pro skautské vedoucí.....	40
6	Sběr dat a výběrové soubory	42
6.1	Průběh sběru dat	42
6.2	Etické hledisko a ochrana soukromí.....	43
6.3	Výběrové soubory	43
7	Práce s daty a její výsledky	46
7.1	Analýza dat z dotazníků skauetek	46
7.2	Analýza dotazníků vedoucích skauetek	65
7.4	Srovnání vybraných skupin	75
7.4.1	Srovnání skauetek a vedoucích	75
7.4.3	Srovnání mladších skauetek a starších skauetek.....	78
7.4.4	Srovnání oddílů, ve kterých proběhla prevence a oddílů, ve kterých prevence neproběhla.....	81
7.5	Odpovědi na výzkumné otázky	83
8	Diskuze	85
9	Závěry.....	89
10	Souhrn	90
	LITERATURA.....	93
	PŘÍLOHY.....	99

ÚVOD

Protože sama dělám skautskou vedoucí, mám velmi blízko k dospívajícím dívkám a jejich světu. Už déle jsem si všímala, jakým způsobem fungují na sociálních sítích a kolik osobních informací o sobě ve virtuálním světě sdílí. Není tomu tak dávno, co jsem já sama byla ve věku skautek a nebojácně se pohybovala ve světě virtuálních přátelství. Témata kybergrooming a sexting nejsou v běžné populaci lidí příliš známá, a přesto se jedná o velmi rozšířené jevy, které umí obětem opravdu ublížit. To mě už nějakou dobu nutilo se zamýšlet nad tím, jak zabránit tomu, aby skautkám bylo na sítích ublíženo a jak zajistit, aby si ony samy byly vědomy rizik spojených s internetem a věděly, jak se na internetu chovat.

Pracuji jako lektor primární prevence, a proto mám zkušenosti s vedením programů pro žáky základních a studenty středních škol. Přemýšlela jsem, jak vymyslet a sestavit vhodný preventivní program, aby měl co největší účinek. To mě dovedlo až k této bakalářské práci, která je jakýsi předstupeň zmiňovaného programu.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části se věnujeme kapitolám kybergrooming, sexting, cílová skupina a primární prevence rizikových jevů. V praktické části se zaměřujeme na zmapování chování skautek na sítích. Zaměřujeme se na to, jaké informace o sobě sdílejí, jaké mají znalosti, a hlavně zkušenosti s kybergroomingem a sextingem. Také nás zajímalo, zda ve skautských oddílech preventivní programy na tato témata již probíhají a v jaké formě.

TEORETICKÁ ČÁST

1 KYBERGROOMING

V dnešní době má přístup k internetu už téměř každá domácnost. Díky tomu můžeme s lidmi komunikovat a navazovat vztahy i mimo reálný svět. Dokonce je možné komunikovat i s lidmi, se kterými bychom se za normálních okolností vůbec nesetkali (Kopecký, 2010). Avšak stejně jako oheň, můžeme říct, že internet je dobrý sluha, ale zlý pán. Rovněž jako žár ohně skrývá svá nebezpečí, maskuje i oslnivost internetu svá úskalí, která mohou mládež vystavit velkému ohrožení. Mladí lidé často zkoušejí a prohledávají internet a mohou se setkat s potenciálně děsivou realitou (Berson, 2003). Také internet a jeho možnosti otevírají dveře sexuálním predátorům, tzv. kybergroomerům (Kopecký, 2010). Sociální sítě a chatovací místnosti jsou nová dětská hřiště pro pedofily hledající děti (Berson, 2003). I přesto, že je tento nebezpečný fenomén čím dál rozšířenější, jsou děti, které o něm neví a neznají ani jeho rizika (Václavíková, 2013).

1.1 Co je to kybergrooming

Kybergrooming označuje jednání osoby (kybergroomera, predátora), která se snaží zmanipulovat oběť, vzbudit v ní důvěru a vylákat ji k osobní schůzce pomocí sociálních sítí nebo telefonu (Kopecký, 2010). Během kybergroomingu je dítě oklamáno a není schopné správně interpretovat narážky, které signalizují nebezpečí. Predátoři jsou vycvičení v získávání důvěry dítěte a k přesvědčení k setkání (Berson, 2003). Ke schůzce dochází za účelem fyzického násilí, sexuálnímu zneužití nebo zneužití pro dětskou pornografii (Kopecký & Krejčí, 2010). Kybergrooming probíhá nejčastěji na komunikačních platformách jako jsou sociální sítě (Facebook, Instagram, Twitter), instant messengerech (Facebook Messenger) nebo VoIP (Skype) a na veřejných chatech (lide.cz) nebo seznamkách. Iluze soukromí chatu nebo mailu vytváří místo, kde se dospívající odváží flirtovat a predátoři toho využívají, okouzlí dítě svým šarmem a předstíranou nákloností a vytvoří s nimi přátelství (Berson, 2003). Kromě těchto platforem kybergroomerů často také zveřejňují inzeráty na dětských serverech, kde dětem nabízí příjmy nebo kariéru v oblasti modelingu (Kopecký, 2010). Manipulace dítěte probíhá různě dlouhou dobu. Obvykle přibližně 3 měsíce až několik let. Tato doba se odvíjí od různých proměnných jako je důvěřivost oběti nebo schopnosti predátora (Kopecký, 2010). Komunikace

kybergroomera s dítětem většinou obsahuje rozhovory na sexuální téma, online fantazie nebo posílání si erotických fotek. I kontakt bez sexuálního tématu se považuje za kybergrooming, protože záměrem je následné sexuální zneužívání dítěte při setkání (O'Connell, 2003).

1.2 Oběti kybergroomingu

Nejčastěji se oběťmi kybergroomingu stávají dívky ve věku 11–17 let, ale ani chlapci nejsou úplnou výjimkou (Kopecký & Krejčí, 2010). Podle V. Klusáka (přednáška, 3. prosince 2019) se oběťmi nejvíce stávají dívky ve věku 12–13 let, protože je velmi jednoduché je zmanipulovat. Dívky ve věku 16–17 let si už více váží svojí intimity a svého těla. Děti jsou pro predátory snadný cíl i proto, že jsou naivní, lehce důvěřují cizím lidem a zároveň potřebují pozornost a náklonost. Ve vztahu dítěte a dospělého je velká nerovnováha v jejich moci a díky tomu je vytvořené přátelství využito k sexuální interakci (Berson, 2003).

Je zřejmé, že oběti tráví většinu svého volného času na internetu. Zejména na výše uvedených platformách, kde si hledají nové kamarády nebo partnery. Zvláště sociální sítě vytváří ideální podmínky pro kybergrooming (Kopecký, 2010).

Kopecký (2010) uvádí některé typy obětí:

- důvěřivé a naivní děti: hůře rozeznají možná rizika při konverzaci s cizími lidmi a mají menší zábrany při započetí konverzace s někým neznámým,
- děti s problémy a v nouzi: hledají někoho, komu se mohou svěřit a kdo jim pomůže,
- adolescenti/teenageři: rádi experimentují, hledají hranice a zkoumají sexualitu,
- děti s nedostatkem sebedůvěry a nízkou sebeúctou: je jednoduché tyto děti citově nebo fyzicky izolovat.

1.3 Pachatelé kybergroomingu

Není jeden nebo více společných rysů, které by měla alespoň většina predátorů. Většinou se jedná o osoby mužského pohlaví a ti můžou být jak vysoce postavení ve společnosti (policisté, právníci, lékaři), tak se může jednat i o muže z nižších sociálních vrstev (Kopecký & Krejčí, 2010). Značná část kybergroomerů jsou rodinní příslušníci a známí oběti. Ve výzkumu Mitchela, Finkelhora & Wolaka (2005) šlo dokonce o 39 % identifikovaných útočníků.

Kromě jednotlivých útočníků se můžeme setkat s organizovanou skupinou. Jedná se o predátory, kteří vzájemně spolupracují a vytvářejí sítě s databází obětí. Tyto skupiny unášejí děti a převážejí je do zahraničí, kde jsou prodávány k prostituci, nebo k výrobě dětské pornografie (Kopecký, 2010).

Důvodů, proč útočníci navazují tento patologický vztah s dětmi, může být více. Jeden z nich vysvětluje Kopecký (2010) jako druh sociálních dovedností. Útočníci mají strach z navazování kontaktu s dospělými, neví jak na to a je pro ně jednodušší a bezpečnější navazovat vztahy s dětmi. Podle Bersona (2003) se kybergroomeré vyžívají v osamělosti dítěte. Ve valné většině případů se jedná o pedofilní zájem o děti (Kopecký, 2010).

1.4 Etapy (fáze) manipulace

Útočníci využívají různé postupy a techniky manipulace dítěte během čtyř základních fází. Tyto fáze jsou „*příprava kontaktu, kontakt s obětí, příprava na osobní schůzku a osobní schůzka*“ (Kopecký, 2010, 4). Přestože většinou proces manipulace dítěte postupuje podle výše zmíněných fází, nemusí tomu být vždycky tak. Někteří predátoři zůstanou v jedné fázi po delší dobu a jinou můžou úplně vynechat. I pořadí fází se může lišit. Důležité je, že tento postup je za jedním stejným motivem (O'Connell, 2003).

1.4.1 Příprava kontaktu

Jako první si musí útočník vytvořit identitu, díky které bude s dítětem komunikovat. Kopecký (2010) vymezuje dva druhy identit, které útočníci využívají. A to buď falešnou identitu dynamickou a statickou nebo falešnou autoritu. Falešná identita je nejčastěji využívaná metoda. Protože je kybergroomer většinou o mnoho let starší než potenciální oběť, přizpůsobí svůj věk, fotografii a další osobní údaje jako třeba koníčky a zájmy, aby pro děti vypadal atraktivněji. Pokud si dítě myslí, že komunikuje s vrstevníkem, nemá tolik obavy a zábrany jako proti mnohem staršímu člověku (Berson, 2003). Pokud si predátor vytvoří jednu totožnost, kterou používá pro všechny své oběti, jedná se o statickou identitu. Dynamická identita je, když si ji upravuje pro každou oběť podle potřeby. Útočník mění svůj věk, jméno, bydliště, zájmy a další údaje tak, aby se zalíbil danému dítěti. Protože útočník komunikuje s více oběťmi zároveň, je pro něj obtížné si přesně zapamatovat komu poskytnul jaké informace a nezděje kdy se stává, že si splete oběť. Falešná autorita je, když útočník nevystupuje sám za sebe, ale jako zástupce organizace. Může se jednat například

o modelingovou agenturu nebo o firmu, která pořádá soutěže s hmotnými dary pro děti (Kopecký & Krejčí, 2010).

1.4.2 Kontakt s obětí

V této fázi si útočník vybere svoji oběť a naváže s ní kontakt. Často hned na začátku navázání konverzace útočník po oběti žádá její fotku. Ověřuji si tím, zda je na druhé straně skutečně dítě a také, pokud se jedná o dítě z okolí, ho díky fotografii identifikuje v reálném světě. Obvykle se v této chvíli nejedná o obrázky sexuální povahy ale čistě o fotografii dítěte. Pokud se povede navázání kontaktu, pokračuje kybergroomer ve vytváření vztahu s obětí. Ptá se dítěte na školu, koníčky, na domov a vytvoří tak iluzi nejlepšího přítele. Protože predátor musí hodnotit rizika odhalení konverzace s dítětem například jeho rodiči nebo sourozenci, postupně do konverzace vkládá otázky jako kde má dítě umístěný počítač nebo kolik lidí na daném počítači pracuje (O'Connell, 2003).

K prohlubování vztahů a budování důvěrnosti útočník využívá několik metod, které se navzájem prolínají.

Efekt zrcadlení (mirroring)

Při efektu zrcadlení se útočník chová stejně jako dítě, vytváří jeho zrcadlový obraz. Díky tomu dítě získává pocit, že je mu útočník „blízko“ (Václavíková, 2013). Při tomto postupu kybergroomer kopíruje vše, co mu dítě napíše. Pokud například dítě štvě a nebaví škola, útočník si na školu bude také stěžovat a psát, že ho plně chápe (Kopecký, 2010). Predátor dává dítěti prostor se mu s čímkoliv svěřit (O'Connell, 2003). Díky tomu vytvoří bezpečný a důvěrný prostor a dítě přestane mít strach z komunikace s ním a začne se mu svěřovat, protože budou na „stejně vlně.“ Díky tomu je zrcadlení „*skvělý nástroj k zajištění osobních údajů dítěte*“ (Václavíková, 2013, 136).

Snaha získat co nejvíce informací o oběti (fishing) a profilování

Pachatel se snaží získat co nejvíce informací o dítěti. Ať už se jedná o osobní informace jako je jméno, věk nebo adresa nebo i informace o tom, co má oběť ráda, kde chodí do školy, jaké má koníčky. Z těchto informací predátor následně vytvoří profil oběti (Kopecký et al., 2015).

Při vytváření profilu oběti predátor používá informace, které mu sdělilo samo dítě, ale i informace, které si o něm vyhledá na internetu (Kopecký, 2010). Mnoho druhů sociálních sítí, internetové soutěže, herní portály a jiná online fóra poskytují spoustu

osobních údajů, které si útočník může vyhledat. Tímto pasivním sběrem údajů a aktivním získáváním informací si predátor seskládá co nejdokonalejší obraz dítěte (Berson, 2003).

Vábění a uplácení oběti (luring)

Útočník oběti často dává různé dárky a úplatky. Může se jednat o kredit do mobilního telefonu, počítačové hry, oblečení nebo doplňky. Pachatel si tak ověřuje informace, které o dítěti má. Jedná se například o správnost adresy nebo telefonního čísla a taky vzbuzuje u dítěte spolehlivost (Kopecký & Krejčí, 2010). Kromě dárek může predátor dítěti nabízet také výlety nebo zajímavé aktivity (Berson, 2003). Aby útočník podpořil pocit důvěrnosti mezi ním a obětí, nabádá ji k tomu, aby o dárcích nikomu neříkala a bylo to jejich tajemství (Václavíková, 2013). Často se také doptává, jestli mu dítě důvěřuje (O'Connell, 2003). Jsou zaznamenány případy, kdy se děti nechávaly pro úplatek opakovaně zneužívat. Podle Kopeckého (2010) v tomto ohledu už můžeme mluvit o dětské prostituci.

Snížování zábran dítěte

Účelem je znečitlivit dítě vůči nahotě a sexualitě a probudit v něm zvědavost (Berson, 2003). Predátor se snaží odstranit zábrany dítěte, aby od něj získal obnažené fotografie nebo videa. Postupně začne do konverzace zavádět sexuální obsah. Nejprve se ptá na sexualitu obecně nebo sexuální život rodičů (Kopecký, 2010). Zajímají ho i zkušenosti oběti. Jestli už se s někým líbalo nebo zda se dítě někdy dotýká samo sebe (O'Connell, 2003). Mluví sám o sobě, svých zkušenostech a sexuálních zálibách a nabízí zaslání různých pornografických materiálů (Kopecký, 2010). V některých případech kybergroomer vystupuje jako jakýsi mentor, který oběť sexualitou provede. Vysvětluje dítěti, jak to během sexu chodí, nebo po něm chce, aby se samo sebe dotýkalo a potom kybergroomerovi popsalo, jaké to bylo, jak se během toho cítilo. Pokud dítě neví, jak se má vyfotit, predátor mu pošle fotografie jako vzor, podle kterého se má dítě vyfotit (O'Connell, 2003).

Snahy o izolaci oběti od okolí

Pro mnohé je těžké svěřovat se v reálném světě a toho využívají i kybergroomeři, kteří podporu a vyslechnutí nabízí dítěti virtuálně. Protože kybergroomer dítě za nic neodsuzuje a je tam pro něj téměř kdykoliv, dítě se na něj postupně naváže a útočník se stane pro dítě důležitým přítelem (Kopecký, 2010). Opakují dítěti fráze jako „miluji tě“ nebo „toto bude naše tajemství“, čímž k sobě dítě připoutají (O'Connell, 2003). Opačná taktika je oběti vyhrožovat a zastrášovat ji. Útočník zakazuje dítěti komukoliv říct o tom, že si píšou s varováními jako: „*Neříkej to mamince, nenáviděla by tě. Nikomu to neříkej, ostatní by to*

nepochopili“ (Kopecký, 2010, 7). Útočník dítě vydírá, že pokud jejich vztah ukončí nebo je prozradí, tak napíše rodičům a učitelům ve škole, co oběť udělala nebo rozešle intimní fotografie, na kterých je oběť vyobrazena (Kopecký et al., 2015).

1.4.3 Příprava na osobní schůzku

Jedná se o fázi před osobní schůzkou, kdy se útočník snaží dítě vylákat na osamocené místo, kde je nebude moci nikdo nachytat (Václavíková, 2013). Někdy útočník musí využít některou z technik, jak dítě donutit na schůzku přijít, jindy je dítě ochotné přijít i bez donucování a vyhrožování (Kopecký, 2010).

Jedna z užívaných technik je vyhrožování a vydírání oběti. Protože si útočník během kontaktu s dítětem shromáždil spoustu informací, může je proti němu použít. Predátor dítěti vyhrožuje, že jeho nahé fotografie a videa zašle rodičům, kamarádům nebo do školy. Také může hrozit zveřejněním zesměšňujících tvrzení o tom, že dítě je homosexuální, nebo dělá prostituci. Ke zveřejněným materiálům může přidat například i telefon dítěte. Protože se dítě bojí a neumí bránit, tak raději na schůzku s kybergroomerem jde, než aby se o něm takové informace někdo dozvěděl (Kopecký & Krejčí, 2010).

Pokud útočník vystupuje pod falešnou identitou, ve které si změnil věk, aby byl oběti blíže, musí překonat tento věkový rozdíl. Buď oběti sdělí, že už si s ním nemůže dál psát kvůli zákazu rodičů, ale místo něj bude v komunikaci pokračovat jeho dospělý bratr. Nebo dítěti řekne, že ho na osobní schůzce vyzvedne otec útočníka. Otec, tedy útočník, potom oběť odveze a sexuálně zneužije (Kopecký, 2010).

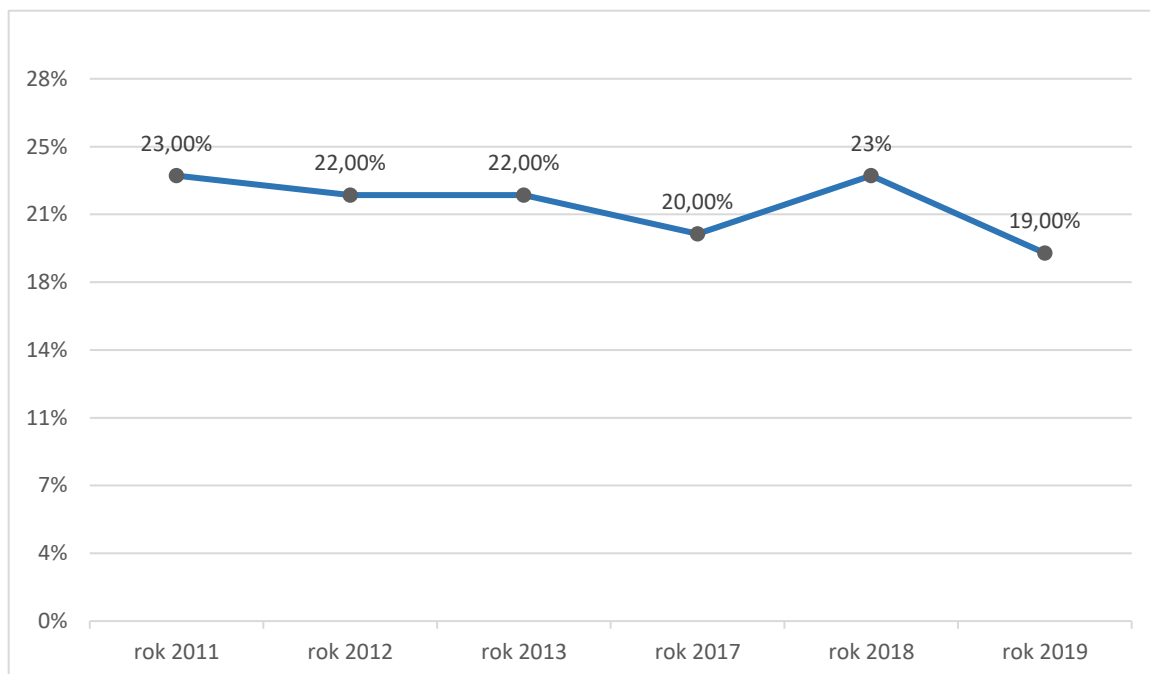
1.4.4 Osobní schůzka

Vrcholem útočnickovy snahy je osobní schůzka. I tady je několik způsobů, jak bude kybergroomer dále pokračovat. Buď, jak jsme již popsali výše, může predátor oběť rovnou zneužít nebo ji fyzicky napadnout. Některé oběti mohou být tak zmanipulované, že svolí k opakovaným schůzkám, kde jsou opět napadnuty. Někteří predátoři si pomocí první schůzky oběť testují. Zda se jedná skutečně o dané dítě, nebo jestli je dítě opravdu nezletilé. Taky si oběť dále zavazují pozváním například do cukrárny nebo dárky. Dítě se tak přesvědčí o tom, že kybergroomer je neškodný přítel a bude se s ním chtít dále vídat (Kopecký, 2010).

1.5 Prevalence kybergroomingu v České republice

V ČR bylo provedeno několik výzkumů ohledně rizikového chování dětí na internetu. Mezi toto chování patří i kybergrooming. Bylo zjišťováno, zda jsou děti ochotné jít na schůzku s někým cizím, koho znají jenom virtuálně. Nejnovější výzkum provedli Kopecký a Szotkowski v roce 2019 na vzorku 27 177 českých dětí ve věku 7-17 let. V tomto výzkumu 27 % respondentů uvedlo, že dostali pozvání na setkání v reálném světě od neznámého uživatele nebo uživatelky na internetu. Na schůzku potom reálně dorazilo 70 % z nich (Kopecký & Szotkowski, 2019). V roce 2017 dostalo více dětí pozvání na osobní schůzku (31,69 %) ale reálně na ni potom dorazila jen 20 %. Nejen děti dostávají pozvání na schůzku, ale i ony sami cizí virtuální známé zvou. Pětina dětí pozvala svého internetového kamaráda na osobní setkání (Kopecký & Szotkowski, 2017). V roce 2018 téměř polovina dětí byla v kontaktu s někým, koho znali jen z virtuálního světa a 23 % z nich s ním potom šlo na osobní schůzku. V 7 % případů z těchto setkání se jednalo o dospělou osobu. Častěji s někým cizím komunikovali dospívající ve věku 15-17 let (v 77 %) než děti ve věku 9-10 let (v 16 %) (Bedrošová, Hlavová, Macháčková, Dědková, & Šmahel, 2018).

Graf 1.: Počet dětí, které šly na schůzku se známým z virtuálního prostředí v letech 2010-2019

Pozn.: 2011-2017, 2019 data z výzkumů Centra prevence rizikové virtuální komunikace, 2018 data z výzkumu projektu EU Kids Online IV (Bedrošová, Hlavová, Macháčková, Dědková, & Šmahel, 2018; Kopecký & Szotkowski, 2019; Kopecký & Szotkowski, 2017; Kopecký, Szotkowski, & Krejčí, 2012; Krejčí & Kopecký, 2011; Szotkowski, Kopecký, & Krejčí, 2013).

1.6 Právní ošetření kybergroomingu v České republice

Na základě směrnice EU z roku 2011 pro větší ochranu dětí před sexuálním zneužitím byla v roce 2014 zavedena novela zákona trestního zákoníku (Vávra, 2019). Jedná se o zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, §193b, trestný čin navazování nedovolených kontaktů s dítětem. *„Kdo navrhne setkání dítěti mladšímu patnácti let v úmyslu spáchat trestný čin podle § 187 odst. 1, § 192, 193, § 202 odst. 2 nebo jiný sexuálně motivovaný trestný čin, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta“* (Zákon č. 40/2009 Sb.). Jedná se o navazování nedovolených kontaktů nejen prostřednictvím virtuálního prostoru, tedy sociálních sítí ale i osobně (Vávra, 2019). Trestné činy zmíněné výše jsou pohlavní zneužití, výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií, účast na pornografickém představení a svádění k pohlavnímu styku na dítěti mladším patnácti let (Zákon č. 40/2009 Sb). *„K naplnění objektivní stránky tohoto přečinu dochází ve chvíli, kdy pachatel navrhne dítěti mladšímu patnácti let osobní setkání s úmyslem spáchat trestný čin“* (Vávra, 2019, nečíslováno). Pro naplnění skutkové podstaty přečinu, nemusí ke schůzce pachatele s dítětem mladším patnácti let dojít, *„k dokonání dochází již ve chvíli návrhu osobního setkání, jedná se o předčasně dokonáný trestný čin“* (Vávra, 2019, nečíslováno). Díky tomuto může být postihnuto už chování, které předchází setkání, tedy navázání vztahu kybergroomera s dítětem za účelem zneužití (Vávra, 2019). Kromě trestního činu Navazování nedovolených kontaktů se pachatel může dopustit dalších přečinů z trestního zákoníku, zákonu č. 40/2009 Sb. a to obchodování s lidmi, omezování osobní svobody, vydírání, ohrožování výchovy dítěte, podvod, nebezpečné vyhrožování a nebezpečné pronásledování (Vlachová, 2009).

2 SEXTING

V naší společnosti je sex všudypřítomný, vidáme ho v televizi, časopisech, filmech nebo na webu. Zahalenost a tajemnost sexuality byla potlačena (McLaughlin, 2010). S příchodem nových technologií, fotoaparátů v mobilních telefonech, jednoduše přístupnému internetu, MMSek nebo sociálních sítích jako je Facebook vznikl i nový fenomén, tzv. sexting (Povolný, 2010).

2.1 Co je to sexting

Definic, které se snaží sexting specifikovat je mnoho. Jedna z prvních všeobecně uznávaných pochází od Streichmana z roku 2009 (in Kopecký, Szotowski & Krejčí, 2012). Podle něj je sexting zaslání fotografií, na kterých je vyobrazena nahota, pomocí mobilních telefonů a internetu. Sullivan (2011) doplňuje, že se jedná o posílání textových zpráv nebo fotografií skrze SMS zprávy nebo sociální sítě, na kterých jsou vyobrazeny nahé nebo částečně nahé dospělé osoby nebo děti. Nejčastěji jsou fotografie a zprávy posílány přes sociální sítě jako je Facebook nebo MySpace. Ybarra & Mitchel (2014) poukazují na to, že definic sextingu je mnoho a každá má trochu jinou úroveň sextingu. Například někteří za sexting považují posílání nahých fotografií, jiní mluví i o částečně odhalených fotografiích. Vysvětlují tím i různé výsledky ve výzkumech zaměřujících se na prevalenci sextingu u adolescentů. Mezi mladými lidmi jsou mezi sexuální fotografie zahrnovány obrázky, kde jsou nazí nebo téměř nazí lidé, kteří na sobě mají spodní prádlo nebo plavky, dělají sexy pózy a fotografie, které jsou zaměřené na oblečené genitálie (Mitchel, Finkelhor, Jones, & Wolak, 2012). Všechny definice však mají společné tři podstaty sextingu – sexuálně laděný psaný text, fotografii nebo video. V České republice jsou dvě základní formy šíření sextingu. Buď nasdílení sexuálního materiálu do úložišť fotografií, či přímo na svůj profil na sociální síti nebo odeslání materiálu jiným osobám (Kopecký et al., 2015).

Jedná se o nový fenomén, jehož první případy byly zdokumentovány v roce 2005 (sexting.cz, 2008-2013). Jeho vznik je spojen s počátkem moderních technologií pro posílání zpráv nebo obrázků. Ač se může zdát, že jde o výsadu mladých lidí a dospívajících, není tomu tak. Se sextingem jsou spojeny všechny věkové skupiny (Jolicoeur & Zadlewski,

2010). Slovo sexting neexistovalo až do roku 2008, ale už v roce 2009 se stalo „slovem roku“ v New Oxford American Dictionary (Jolicoeur & Zadlewski, 2010). „*Sexting je složeninou dvou slov „sex“ a „textování“*“ (Muller, 2011, 107).

V dnešní době sexting zkusila velká část současných pubescentů a adolescentů (Kopecký & al, 2015). Mladí lidé nejčastěji sexting provozují na svém mobilním telefonu (Jolicoeur & Zadlewski, 2010). Tento komunikační jev je spojen s kyberšikanou, kybergroomingem nebo kyberstalkingem (Kopecký & Szotkowki, 2017). Hlavně proto, že se nezdá, kdy stává, že například po ukončení vztahu mezi dvěma lidmi jsou tyto materiály (fotografie a videa) zveřejněny na internetu (sexting.cz, 2008-2013).

2.2 Motivace k sextingu

Nejčastěji si mezi sebou vyměňují fotografie páry. Jedná se tedy o součást romantických vztahů. Sexting může být využíván k flirtování nebo vzrušení partnera. Pro mnohé se jedná o projevení vzájemné důvěry nebo intimity. Zároveň to může být možnost, jak udržovat sexualitu ve vztazích na dálku (Kopecký et al., 2015). Zvláště v dospívání se jedná o obvyklé sexuální projevy v romantických vztazích (Ybarra & Mitchell, 2014) a vyrovnávání s vlastní sexualitou (Maškoda, Lukášová, Pacák, & Brandejsová, 2012). Často se můžeme setkat s tím, že fotografie posílají jednotlivci někomu, s kým zrovna randí nebo s kým by chtěli chodit (Jolicoeur & Zadlewski, 2010). Ve výzkumu Benotsche, Snipese, Martina & Bulla (2013) více než 2/3 respondentů uvedlo, že pokud s někým první sextovali, později už k reálnému sexu vůbec nedošlo. Nedá se tedy říct, že by sexting byl účinná metoda, jak někoho získat.

Sexting může být i nástroj pro potlačení nudy. „*Nuda se stává častým důvodem pro sdílení intimních materiálů s vrstevníky zejména v prostředí sociálních sítí*“ (Kopecký et al., 2015, 45). Dospívající se rádi předvádí, chtějí být oceňováni za své odvážné činy a rádi provokují. Maškoda, Lukášová, Pacák & Brandejsová (2012) popisují případ 13 leté dívky, která zveřejňovala sérii fotografií, kdy začala fotkami obličeje, přes celou postavu až skončila fotografií v plavkách se sexy pózou. Později se dívka přiznala, že jí to bavilo a vybízely se ke zveřejňování fotografií se spolužačkami. Méně často jsou takové materiály posílané a sdílené pod vlivem alkoholu nebo drog (Mitchel, Finkelhor, Jones, & Wolak, 2012).

Mezi dětmi a náctiletými je běžné, že podlehnou nátlaku a vydírání, aby fotografii nebo video poslali. Dělají to například ve snaze zalíbit se nebo udělat dojem na ostatní. Neumí předvídat, co všechno se s fotografií může stát. Tvrdí, že příjemcům zprávy důvěřují, ale nedokážou dohlédnout do budoucnosti, kdy jejich vztah s příjemcem skončí, co se například stane, když příjemce fotky ztratí nebo se mu někdo dostane do mobilu a fotografie najde (Muller, 2011). Ukazuje se, že mladé dívky ve věku 16–17 let sextují více než chlapci (Ybarra & Mitchell, 2014; Mitchel, Finkelhor, Jones, & Wolak, 2012).

Další příčinou sextingu může být i dnešní konzumní společnost. Jeden ze základních principů učení pro děti je učení nápodobou. Děti napodobují vše, co vidí, a hlavně své vzory. V masmédiích je sexualita tak často, že jsme si zvykli, že ukazovat ji je normální. Vidíme slavné osobnosti, jak provozují sexting, vidíme to ve filmech a seriálech. A děti, které v tom vyrůstají nevnímají sexting jako něco nebezpečného, ale něco, co se běžně dělá a chtějí to zkoušet (Kopecký et al., 2015).

2.3 Rizika a dopady sextingu

V dnešní době je upřena pozornost zejména na posílání pornografických fotografií a videí, ne na sexuálně laděné textové zprávy, protože fotky a videa nesou větší rizika a můžou napáchat velkou řadu škod. Některé újmy se projeví téměř okamžitě, jiné až za delší dobu. Taky oblasti, ve které budou škody způsobené jsou různé. Někdy se jedná jen o rodinu a nejbližší přátele aktérů, jindy se to dotkne i širší veřejnosti jako například zaměstnavatele (Jolicoeur & Zadlewski, 2010).

Mnoho dětí si neuvědomuje, že jakmile fotografie opustí telefon, už ji nelze získat zpátky. Zveřejněný materiál již nejde z internetu odstranit. I když například zveřejněné fotografie oběť smaže z internetových stránek, kde je zveřejnila, nemůže vědět, zda si je útočník nestáhnul nebo nejsou zveřejněny jinde. Neví, kolik lidí fotografii vidělo a kam až se dostane (Kopecký & Szotkowski, 2017). Jakmile se materiál dostane na veřejnost mezi přátele, spolužáky nebo kolegy, hrozí oběti ztráta pověsti a prestiže. Rodiče například mohou dítěti zamezit přístup k mobilnímu telefonu. Mezi spolužáky je oběť často zesměšňována, dehonestována a jsou jí vymyšleny různé zesměšňující přezdívky. Zveřejněné fotografie na sociálních sítích můžou způsobit problémy najít si nebo udržet zaměstnání. Ponížení může také nastat, jakmile si příjemce sexuálně laděný materiál nevyžádal, fotografiemi je zaskočen a není jimi potěšen. Oběť se za to, že ji nahou vidělo spoustu lidí může cítit trapně i v budoucích partnerských vztazích (Jolicoeur & Zadlewski,

2010). Protože materiál už nikdy nelze z internetu stáhnout, je velká pravděpodobnost, že fotografie nebo videa budou zneužity k vydírání, manipulaci, kyberšikaně nebo jiným formám kybernetických útoků. Často se to stává například mezi bývalými partnery (Kopecký & Szotkowski, 2017). Spousta mladistvých si neuvědomuje, že zveřejňováním a posíláním pornografického materiálu se vystavují riziku trestního stíhání. Dále je sexting spojen s rizikem psychických problémů. Hlavně se jedná o úzkost, která může vést až k sebevraždě (Jolicoeur & Zadlewski, 2010).

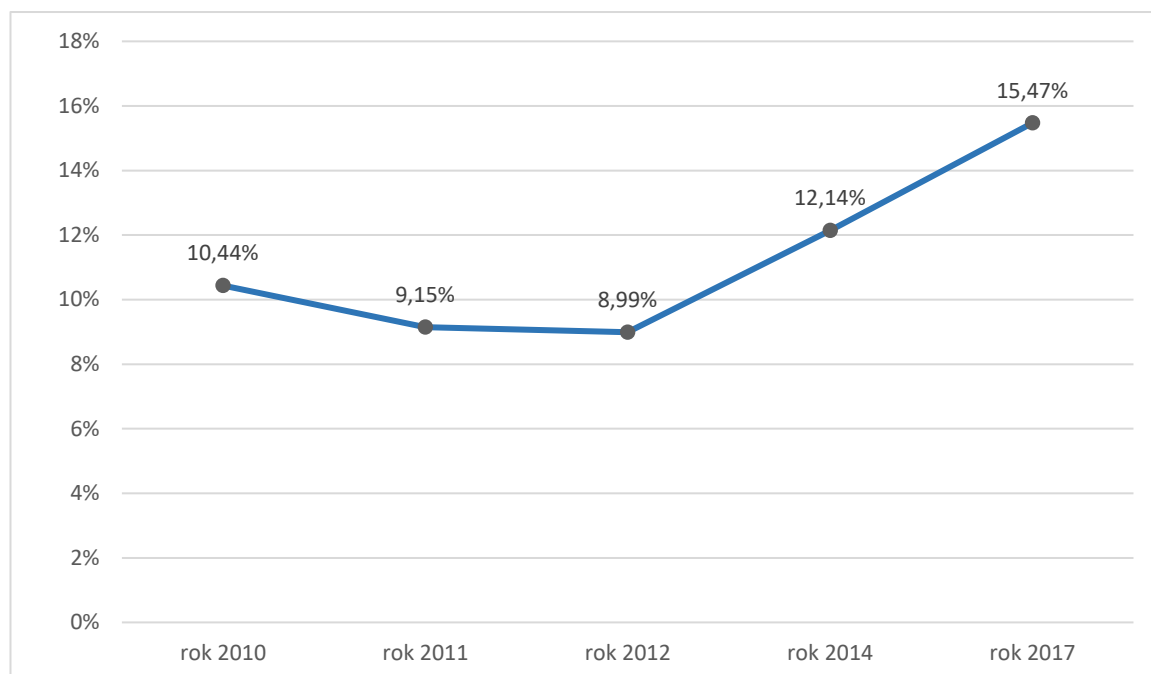
2.4 Prevalence sextingu v České republice

Na to, jak moc děti posílají sexuálně laděné zprávy, fotografie nebo videa bylo provedeno několik výzkumů. Sexuálně laděné textové zprávy odesílá téměř 25 % českých dětí. 8-9 % z nich pravidelně. Vlastní intimní fotografie rozesílá přes 15 % dětí, 28 % z nich často. O něco více své fotografie rozesílají dívky než chlapci. Přesněji 53,75 % dívek a 46,25 % chlapců. Posílání videí se těší menší oblibě. Mezi českými dětmi sexuálně laděná videa posílá jen 6 % dětí. Za to je častěji odesílají chlapci. Motivace dětí poslat jejich intimní materiál někomu dalšímu se neliší ve větší míře mezi chlapci a dívkami. Nejčastěji fotografie nebo videa posílají kvůli upoutání pozornosti, flirtu, snaze získat přítele/přítelkyni, jako dárek pro přítele/přítelkyni, případně jako odpověď na obdrženou fotografii. Z toho vyplývá, že nejvíce posílají intimní materiál příteli nebo přítelkyni. Dále taky kamarádům nebo člověku, který se dítěti líbil. Alarmující je, že 13 % dětí poslalo intimní zprávu člověku, kterého znalo jen přes internet. Dokonce 7 % dětí tvrdí, že k sextingu bylo donuceno jinou osobou a odeslání nebylo dobrovolné. Přes 40 % dětí obdrželo pornografickou fotografii a skoro 22 % ji dostalo od virtuálního známého (Kopecký & Szotkowski, 2017).

V rámci projektu EU Kids Online, který byl zaměřen na online aktivity a rizika u dětí a dospívajících realizovaného v letech 2017–2018 bylo zjištěno na vzorku 2825 dětí ve věku 9-17 let, že 35 % dětí obdrželo sexuálně laděnou zprávu. Přibližně stejně často obdrželi takové zprávy jak chlapci, tak dívky. Mnohem častěji však intimní informace byly požadovány po dívkách (31 %) než po chlapcích (20 %). Desetina dětí odesílá sexuální zprávy, více je posílají děti ve věku 15-17 let, zde číslo stoupne na 19 %. Po čtvrtině dětí někdo vyžadoval intimní informace (Bedrošová, Hlavová, Macháčková, Dědková, & Šmahel, 2018). Ve výzkumu z roku 2019 3 % žáků základních škol v ČR potvrdilo, že někdo šířil jejich intimní fotografii (Kopecký & Szotkowski, 2019).

S rozšiřujícími se technologiemi se zvyšuje i prevalence sextingu. Od roku 2010 kdy byl proveden první výzkum na toto téma v českém prostředí do roku 2017 je nárůst o 5 %.

Graf 2.: Vývoj prevalence sextingu u českých dětí v letech 2010-2017

Pozn.: 2010-2017 data z výzkumů Centra prevence rizikové virtuální komunikace (Kopecký & Szotkowski, 2017).

2.5 Právní ošetření sextingu v České republice

Materiály, které zachycují osobu mladší 18 let jako sexuálního aktéra nebo oběť, jsou podle českého trestního zákoníku dětská pornografie (sexting.cz, 2008-2013). V České republice mohou mít osoby starší 15 let sexuální styk, ale nemohou si ho natočit, nafotit se, nebo si o tom psát deník, protože by se jednalo o výrobu a držení dětské pornografie (Kopecký & Szotkowski, 2015). Podle českého práva nemají osoby mladší 18 let „*právo rozhodovat o tom, zda chtějí být pornograficky zobrazeny, dokonce ani právo, aby se samy zobrazily způsobem, který lze označit jako pornografický*“ (sexting.cz, 2018-2013, nečíslováno). Tento právní paradox je ještě umocněn názorem McLaughlina (2010) podle kterého k sexuálnímu chování dětí přispívají dospělí, kteří prostřednictvím marketingu oděvů, televize, reklamy, časopisu nebo hudebních videí sexualizují děti a hlavně ženy. Děti potom toto chování napodobují, fotí se v pózách, které vidí kolem sebe, ale stávají se tím zločinci, kteří vytvářejí dětskou pornografii. „*Takže je vyvíjející se identita dospívajících potlačována a kriminalizována*“ (McLaughlin, 2010, 143).

V České republice se jednotlivé případy sextingu řeší individuálně. Jsou případy, které se hodnotí jako trestný čin, jiné jako přestupek. Záleží na závažnosti, na způsobu pořízení a šíření materiálů (sexting.cz, 2008-2013). Také záleží na tom, zda se jedná o dítě nebo mladistvého. Dítě je v občanskoprávních předpisech osoba, která ještě nedovršila 15 let věku. Do tohoto věku není dítě v České republice trestně zodpovědné. I přesto se ale ve zvláštních případech může dostat před soud, kde jde většinou o to, aby dítě bylo chráněno před škodlivými vlivy. Toho se dá dosáhnout různými opatřeními. Mezi tato opatření patří: *„výchovná povinnost, výchovné omezení, napomenutí výstrahou, zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče, dohled probačního úředníka nebo ochranná výchova“* (POMOC online.cz, 2017, nečíslováno). Mladistvý je podle českých zákonů osoba starší 15 let, ale mladší 18 let. Trestu u mladistvých se říká provinění a je většinou ukládáno v poloviční sazbě než dospělým a do vazby jdou jen ve výjimečných případech. Pokud se mladistvý k činu přizná a uzná chybu, může mu soud opatření odpustit. *„Zákon zná tři druhy opatření: výchovná opatření, ochranná opatření a trestní opatření“* (POMOC online.cz, 2017, nečíslováno).

Trestné činy, kterých se lze dopustit v rámci sextingu:

- *„výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií (§ 192 TZ)*
- *zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193 TZ)*
- *šíření pornografie [§ 191 odst. 2 písm. a) TZ]*
- *ohrožování výchovy dítěte [§ 201 odst. 1 písm. a) TZ]*
- *svádění k pohlavnímu styku (§ 202 T.Z)“* (Maškoda, Lukášová, Pacák, & Brandejsová, 2012).

3 PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

Abychom mohli předcházet rizikovému chování, je důležité zaměřit se na jeho prevenci (Miovský et al., 2012). Protože se prevence odvíjí od cílové skupiny (Švarcová, 2002), zaměříme se v této kapitole nejprve na cílovou skupinu dospívajících, nastíníme čtenáři český skauting a následně se zaměříme na primární prevenci.

3.1 Cílová skupina

Jako první popíšu cílovou skupinu výzkumu, což jsou dívky ve věku 11–15 let, které v rámci systému skautingu spadají pod výchovnou kategorii skauti a skautky. Tuto věkovou kategorii můžeme nazývat termíny adolescence nebo pubescence. Adolescence je „v české literatuře období mezi pubescencí, která se vyděluje jako samostatná fáze, a ranou dospělostí“ (Hartl & Hartlová, 2015, 18). V tomto pojetí se jedná o období mezi 12–20 lety. Naproti tomu v anglické literatuře pojem adolescence označuje „celé období dospívání včetně období u nás označovaného pubescence“ (Hartl & Hartlová, 2015, 18). V českém prostředí dříve převažoval spíše termín pubescence (Hartl & Hartlová, 2015). Langmeier & Krejčířová nebo Říčan zařazují tuto věkovou kategorii pod pojem pubescence. Naproti tomu Thorová, Vágnerová nebo Macek používají termín adolescence. My v této práci budeme používat termín pubescence, protože se zaměřujeme jen na období do 15 let.

3.1.1 Specifika vývojového období pubescence

Období pubescence je velmi náročné a dramatické období v životě. Jedinec se mění z dítěte na dospělého. Mění se jeho tělo, vyvíjí se myšlení, proměňují se vztahy a zájmy (Říčan, 2014). Pubescence je vymezena začátkem tělesných změn a dovršením plné pohlavní zralosti (Langmeier & Krejčířová, 2006). Kromě tělesných změn během pubescence dochází i k psychickým a sociálním změnám. Tyto změny „probíhají do jisté míry souběžně a navzájem závisle“ (Langmeier & Krejčířová, 2006, 142), ale zároveň u některých jedinců může dojít ke značnému nesouladu, kdy u nich došlo k emočnímu dospívání bez tělesných změn, nebo naopak jsou již tělesně vyspělí ale stále velmi dětinští (Langmeier & Krejčířová, 2006).

Tělesné změny během puberty jsou patrné na první pohled. Dívky i chlapci vyrostou asi o 20-25 cm do svojí konečné výšky, chlapci zmohtní rozšířením ramen a zhrubne jim hlas, dívkám se rozšíří boky a narostou prsa. Tělesná přeměna u dívek končí první menstruací, u chlapců polucí (Říčan, 2014).

Během dospívání jsou časté změny nálad. Jedinci jsou hodně přecitlivělí a labilní. Jejich emoce a nálady se vmžiku mění. Naladění jsou spíše negativně a prožívají emoce smutku, naštvání nebo rozmrzelost (Langmeier & Krejčířová, 2006). Říčan (2014) období puberty označuje jako „život na sopce“. Kvůli tomu jsou dospívající rychle unavitelní a mají obtíže při koncentraci pozornosti, což se může projevit zhoršeným prospěchem ve škole (Langmeier & Krejčířová, 2006).

V této vývojové fázi se vyvíjí i myšlení. Nově umí dospívající abstraktně myslet, rozvíjí se formální logické operace, při řešení problémů uvažují o možných alternativách, vytváří domněnky a dokážou myslet o myšlení a vytvářet soudy o soudech (Langmeier & Krejčířová, 2006). Začínají kriticky uvažovat, zvláště o názorech, které jim byly doteď předkládány. V případě, že dojde k tomu, že původní názor zhodnotí jako špatný, jsou ochotní ho vyměnit za jiný (Říčan, 2014).

Dítě si v období puberty více vytváří vazby se svými vrstevníky a odpoutává se od rodičů (Říčan, 2014). Toto odpoutání se od rodičů probíhá různými způsoby a doprovázejí jej různé projevy chování. *„Tam, kde se dospívajícímu nepodaří uvolnit se z přílišné závislosti na rodičích a přemístit zčásti své vazby na vrstevníky, může docházet k různým obtížím. Může lásku k rodičům obrátit v nepochopitelnou nenávisť, úctu v pohrdání“* (Langmeier & Krejčířová, 2006, 153). Jiní se během transformace vztahů naopak můžou distancovat od vrstevníků a kritizovat jejich styl, další se můžou uzavírat do sebe, do svého vlastního světa (Langmeier & Krejčířová, 2006). Velmi důležitá je v období puberty vrstevnická skupina, protože vrstevníci sdílejí stejné zájmy, názory, problémy a jsou si navzájem v postavení rovni (Vágnerová, 2012). Mezi vrstevníky pubescenti zažívají i své první lásky. Ty jsou pouze na platonické úrovni a zamilování často přichází tzv. „na první pohled“. Většinou nedochází k bližšímu tělesnému sblížení (Říčan, 2014).

Jeden z důležitých vývojových úkolů puberty je přijetí vlastní identity (Říčan, 2014). Dítě se začne na začátku období zaměřovat na svůj vzhled. Začne zkoumat všechny nedokonalosti a porovnávat se s ostatními (Langmeier & Krejčířová, 2006).

Zvláště, když se pubescent zamiluje, chce vypadat co nejlépe, aby se líbil a je těžké pro něj přijmout svůj vlastní nedokonalý vzhled (Říčan, 2014). V tomto věku je také velmi snížené vlastní sebehodnocení. „*Kritický pohled na sebe sama je nezbytnou podmínkou pro ujasnění si vlastních osobnostních charakteristik i vlastní budoucí společenské role*“ (Langmeier & Krejčířová, 2006, 161). Podle Vágnerové (2012) je vytvoření si vlastní identity náročnější pro dívky než pro chlapce. Dívky se musejí v tomto období odpoutat od matky a tuto vazbu nahradit jiným vztahem, například partnerským. Chlapci se od matky odpoutali už v batolecím věku, proto se jich toto netýká.

3.1.2 Rizikové a protektivní faktory pubescentů

Během pubescence mají děti rozmanité aktivity a tráví svůj volný čas různými způsoby. Jedná se jak o bezpečné a rozvíjející aktivity jako sport nebo volnočasové kroužky, tak i o rizikové činnosti jako zkušenosti s drogami nebo chození za školu (Dolejš & Orel, 2017). Jedinci se v období dospívání hledají a jsou obvyklé různé způsoby experimentování (Širůček, Širůčková, & Macek, 2007). Chování každého jedince je velmi individuální, nelze říci, v jakém poměru bude dítě podnikat bezpečné nebo nebezpečné aktivity, rizikové chování je ale součástí dospívání a tvorby vlastní identity (Dolejš & Orel, 2017). To je jeden z důvodů, proč jsou dospívající v období pubescence více rizikoví než v jiných obdobích života (Dolejš, Skopal, Suchá, et al., 2014).

Rizikové činnosti jsou takové činnosti, které „*zapříčiňují prokazatelný nárůst sociálních, psychologických, zdravotních, vývojových, fyziologických a dalších rizik pro jedince, pro jeho okolí nebo pro společnost*“ (Dolejš, Skopal, Suchá et al., 2014, 127). Rizikové chování je potom „*souhrn vnějších projevů, aktivit a reakcí adolescenta, které jsou nebezpečné a jež vykazují zvýšený výskyt negativních důsledků pro aktéra a pro jeho sociální okolí*“ (Dolejš, 2010, 23). Mezi rizikové chování řadíme „*interpersonální agresivní chování, delikventní chování k hmotnému majetku, rizikové zdravotní návyky, sexuální chování, rizikové chování ke společenským institucím, prepatologie hráčství a rizikové sportovní aktivity*“ (Miovský, Skácelová, Zapletalová, Novák, 2010, 30). Následky rizikového chování mohou být menší nebo i větší a hůře řešitelné (Dolejš & Orel, 2017). Chování pubescentů ovlivňují i jejich osobnostní rysy. Ty i částečně určují, jakým směrem se v životě jedinec dá (Dolejš, Skopal, Suchá et al., 2014). Obecně u jedinců a skupin rozlišujeme rizikové a protektivní faktory, což jsou faktory, které buď přispějí ke vzniku rizikového

chování nebo v případě protektivních faktorů snižují jeho pravděpodobnost (Pavlas Martanová, 2015; Širůček, Širůčková, & Macek, 2007).

Dolejš a Orel (2017) řadí mezi rizikové faktory osobnostní rysy, biologické faktory, vlastní chování jedince, sociální prostředí, ve kterém jedinec vyrůstá, výchovu a vrstevníky. Dále zde můžeme zařadit školu nebo faktory přímo týkající se jedince jako jsou poruchy chování, handicap, nízká výkonnost nebo slabé sociální dovednosti (Pavlas Martanová et al., 2012). Rizikový osobnostní rys u pubescentů je například deprese nebo úzkostnost. Snaha potlačit tyto poruchy nálady může být za pomoci návykových látek nebo stranění se přátel (Dolejš, Skopal, Suchá et al., 2014). Další významný rizikový osobnostní rys je impulzivita. „*Lze ji chápat jako nedílnou součást tendencí k vyhledávání dobrodružství, troufalosti, riskování, vyhledávání vzrušení*“ (Dolejš & Orel, 2017, 86). Impulzivita je částečně dědičná, můžeme ji tedy zařadit i mezi biologické faktory. Do těchto patří například i pohlaví či odolnost vůči bolesti. Sociální prostředí a společnost se neméně podílí na skutečnosti, zda se jedinec bude chovat rizikově. Pokud dítě vyrůstá v sociálně znevýhodněném prostředí, je větší šance, že se zapojí do nelegální činnosti (Dolejš & Orel, 2017). Rizikovost společnost zvyšuje i tolerancí nebo nepřímou podporou rizikového chování nebo nevhodnými základními hodnotami (Pavlas Martanová et al., 2012). Velký vliv na dospívajícího mají vrstevníci a skupina, do které dítě patří. Nejčastěji se jedná o školní třídu. Dítě se snaží být ve skupině oblíbené i za cenu konfliktu s autoritami jako jsou rodiče nebo učitelé (Říčan, 2014), jedním z důvodů, proč tomu tak je může být, že „*vazba na skupinu snižuje individuální zodpovědnost a zvyšuje pocit sebevědomí a sebejistoty, jehož by jedinec jinak velmi pravděpodobně nedosáhl*“ (Vágnerová, 2012, 423). Ohrožující je i pokud se dítě začlení do skupiny, která vykazuje rizikové chování (Pavlas Martanová et al., 2012). Nesmíme opomenout vliv výchovy a rodiny. Nejen děti, ale i dospívající mají své rodiče jako vzor. Pokud se rodiče chovají rizikově, dítě tento vzorec převeze. Také výchovný styl má vliv na rizikové chování, které se může vyskytovat u autoritářské nebo liberální výchovy (Dolejš & Orel, 2017). Neurčitá pravidla v rodině nebo nedostatečná citová vazba rodič-dítě je další rizikový faktor. Překvapivě i program primární prevence můžeme zařadit mezi rizikové faktory. Je tomu tak v případě, kdy proběhne nekvalitní a neefektivní program, který bude mít přesně opačný účinek, než jím bylo zamýšleno. Nevhodné je i klima školy zaměřené na výkonnost žáků a nespolečné s rodiči (Pavlas Martanová et al., 2012).

Jessor (in Donovan, Jessor, & Costa, 1988) ve svých výzkumech došel k závěru, že pokud se dospívající chová rizikově v jedné oblasti, je velmi pravděpodobné,

že se ho budou týkat i další sociálně patologické jevy. Tento fenomén nazval syndrom rizikového chování. Nejčastěji se jedná o propojení konzumace alkoholu, užívání marihuany, kouření cigaret, delikvence a předčasné zahájení sexuálního života. V českém prostředí se nejčastěji u jedinců dohromady vyskytuje zneužívání návykových látek a delikventní chování (Širůčková, 2009). Výsledky studie dělané na mladých dospělých ve věku 18–25 let v Americe (Benotsch, Snipes, Martin, & Bull, 2013) ukazují, že sexting je spojen se zdravím ohrožujícím chováním, užíváním drog, střídáním sexuálních partnerů, nechráněným sexem a pohlavními chorobami.

Mezi protektivní faktory řadíme ty, které se buď přímo týkají jedince, nebo rodinu, školu a vrstevníky. Když má dospívající dobrý zdravotní stav, sociální dovednosti a schopnosti zvládat stresové situace nebo věří v Boha, je větší pravděpodobnost, že se rizikovému chování vyhne (Pavlas Martanová et al., 2012). Důležitá je zdravá sebedůvěra a důvěra ve své schopnosti, které ovlivňují rozhodnutí v náročných situacích (Dolejš, Skopal, Suchá et al., 2014). Bylo dokázáno, že vnímaná vřelost rodičů působí jako velký protektivní faktor (Širůček, Širůčková, & Macek, 2007). Širůčková (2009) ve svém výzkumu došla k závěrům, že nejvýznamnější protektivní faktor je pro dospívající emoční vztah s rodiči. Zároveň pokud má jedinec dobrý vztah s rodiči, je předpokladem, že bude mít dobré vztahy i s vrstevníky. Dále může rodina jedinci pomoci jasně stanovenými pravidly, dostatečnou péčí, dobrými citovými vazbami rodič-dítě, otevřenou komunikací a jasnými negativními postoji k rizikovému chování. Podobně může přispět i škola. Škola by měla být jasně vymezena proti rizikovému chování, měla by do chodu aktivně zapojovat rodiče i žáky a tvořit příjemné klima (Pavlas Martanová et al., 2012). Vrstevnická skupina funguje jako protektivní faktor, v případě, že se jedná o zdravou, podporující skupinu neprovozující rizikové činnosti (Dolejš & Orel, 2017). Protektivně působí sociální opora ze strany přátel při odmítání agresivního chování (Širůček, Širůčková, & Macek, 2007). Mezi protektivní faktory můžeme zařadit i dobrovolnické aktivity, které podporují prosociální chování a empatii k lidem (Dolejš & Orel, 2017).

Může se zdát, že jedinec je vystaven buď velkému množství rizikových faktorů nebo řadě faktorů protektivních. Ve skutečnosti se může stát, že jedinec s velkým počtem rizikových faktorů může mít i hodně protektivních faktorů. Dítě je například v partě vrstevníků s antisociálními sklony, ale samo má dobrý vztah ke škole a vzdělávání (Jessor, Van den Bos, Vanderryn, Costa, & Turbin, 1995). Také nelze říci, že pokud se u jedince vyskytují nějaké rizikové faktory, bude rizikovým chováním jednoznačně ohrožen (Jessor,

Turbin, & Costa, 1998), protože výsledné chování a působení rizikových faktorů je ovlivněno také protektivními faktory (Jessor, Van den Bos, Vanderryn, Costa, & Turbin, 1995). Například rizikový faktor kouření rodičů neznamena, že dítě bude také kouřit. Kouření rodičů může být ale i protektivní faktor, v případě, že má dítě velmi dobrý vztah s kamarádem, který kouření odsuzuje. Dále také záleží na orientaci dítěte vůči rodičům. Pokud dítě bere rodiče jako svůj vzor, kouření rodičů je velmi rizikový faktor (Jessor, Turbin, & Costa, 1998).

3.1.3 Skautská výchovná metoda a základní systém skautingu

Pro čtenářův vhled a orientaci v problematice skautingu považujeme za nezbytné popsat i základní systém v českém skautingu a nastínit skautskou výchovnou metodu. Skaut je výchovné hnutí, které svými metodami usiluje o rozvíjení osobnosti mladých lidí a snaží se je připravit na zvládání všech životních situací, které je mohou potkat (Břicháček, Poselství skautské výchovy, 1991). Stanovy Junáka definují český skauting jako „*dobrovolný, nezávislý a nepolitický spolek, jehož posláním a účelem je – v souladu s principy a metodami stanovenými zakladatelem skautského hnutí Robertem Baden-Powellem a zakladatelem českého skautingu A. B. Svojsíkem – podporovat rozvoj osobnosti mladých lidí; jejich duchovních, mravních, intelektuálních, sociálních a tělesných schopností tak, aby byli po celý život připraveni plnit povinnosti k nejvyšší Pravdě a Lásce; sobě samým; bližním, vlasti, celému lidskému společenství a přírodě*“ (Junák - český skaut, 2014, 1).

Skautská výchovná metoda je systém tvořený sedmi prvky, které jsou vzájemně provázané. Jedná se o slib a zákon, učení se zkušeností, symbolický rámec, příroda, program osobního růstu, dospělí průvodci a družina (Junák - český skaut, 2014). Všechny tyto složky jsou uskutečňovány pomocí prostředků jako jsou každotýdenní schůzky, výpravy, tábory nebo hry a aktivity během setkávání (Junák - svaz skautů a skautek ČR, 2001). Slib je dobrovolný závazek k tomu, že se skaut nebo skautka budou snažit žít podle skautských zákonů a principů v každodenním životě (Junák - český skaut, 2014). Učení se zkušeností je naplněno pomocí her nebo praktických aktivit jako je vaření si na výpravách, stavění přístřešků a podobně, protože tak si dítě dovednost nejlépe osvojí a informace zapamatuje (Neuwirthová, 2013). Pro motivování dětí se používá symbolický rámec. Pomocí příběhů, her a symbolů jsou dětem vysvětlovány hodnoty z nichž skauting vychází. Skauting podporuje individuální rozvoj. U starších pomocí různého vzdělávání (Junák - český skaut,

2014), mladší si ve svém volném čase můžou vyplňovat stezky, což jsou skautské pracovní sešity, nebo plnit odborky. Sociální rozvoj je podporován prvkem družina.

Každý oddíl je tvořen vůdcem oddílu a jeho zástupcem, rádci družin a členy družin, tedy dětmi. Rádce je brán jako takový vedoucí skupiny, který má k dětem nejbliž a zastupuje je v oddílových radách (Břicháček, 2001). „*Oddílová rada vede skautský oddíl a skládá se z družinových rádců a dospělého vůdce oddílu*“ (Kupka, 2005, 6). Družinový systém zavedl při zakládání českého skautingu už A. B. Svojsík. Podle něj měly družiny mít 6-10 členů, každá družina by měla mít jednoho rádce, který je jen o něco starší než děti a tohoto rádce by si děti ve družině měly zvolit samy (Svojsík, 1912). Ve skautském věku mají lidé tendence sdružovat se ve skupinách vrstevníků, proto má družinový systém největší uplatnění právě u skautů a skautek. Děti se tak učí spolupráci, přípravě programu pro ostatní a vedení týmu. Družina je tým, ve kterém si členové navzájem pomáhají a starají se o sebe. Každý má na starost nějakou funkci a dohromady se domlouvají na programu. Družinový systém u dětí rozvíjí spolupráci, zodpovědnost, samostatnost, vzájemnou komunikaci a vztah k oddílu a skautingu (Kupka, 2005).

3.2 Primární prevence rizikového chování

„*Prevence znamená včasnou obranu nebo ochranu čili opatření učiněná předem*“ (Švarcová, 2002, 73). Jde o jakékoliv působení a intervence, které zamezují vzniku rizikového chování, případně jeho růstu a šíření (Pavlas Martanová et al., 2012). Protože nelze u všech jedinců úplně zamezit vzniku rizikového chování, je cílem primární prevence snažit se alespoň co nejvíce oddálit začátek rizikového chování, zabránit zhoršení rizikového chování a snižovat jeho rizika a dopady (Miovský, Skácelová, Zapletalová, Novák, 2010).

Prevence rizikového chování se dělí na primární, sekundární a terciární (Pavlas Martanová, 2015). Primární prevence se snaží zabránit vzniku onemocnění nebo rizikového chování ještě před jeho vznikem. Nejúčinnější je, pokud je zahájena přibližně 2–3 roky před možným zahájením daného typu rizikového chování (Kalina et al., 2003). Sekundární prevence se uplatňuje tam, kde byl jedinec ovlivněn rizikovým jevem, ale ještě nebyly napáchány škody. A terciární prevence se snaží zmírňovat následky nemoci nebo sociálně patologického jevu a zabraňuje trvalému poškození (Švarcová, 2002). Preventivní programy jsou primárně zaměřené na obecnou populaci dětí a mládeže, skupiny se zvýšeným rizikem problémů a jednotlivce vykazující rysy rizikového chování. Druhotně

se zaměřují na rodiče rizikových jedinců a laickou i odbornou veřejnost, pro zvýšení informovanosti populace (Polínek, 2015).

MŠMT v roce 2005 stanovilo 3 obecné požadavky, které musí splňovat preventivní program:

- *„přímý a explicitně vyjádřený vztah k určité konkrétní formě rizikového chování a tématům s tím spojeným,*
- *Jasná časová a prostorová ohraničenost realizace,*
- *Zacílení na jasně ohraničenou a definovanou cílovou skupinu a s tím související zdůvodnění matchingu“* (Miovský, Skácelová, Zapletalová, Novák, 2010, 26).

3.2.1 Nespecifická primární prevence

Při prevenci se nemusí jednat jen o přesně cílený program. Preventivně působí i různé zájmové kroužky a volnočasové aktivity nebo funkční rodinný systém. V takovém případě se jedná o nespecifickou primární prevenci (Polínek, 2015). Nespecifická prevence je základní prvek celého systému prevence rizikového chování. Čím více rozmanitých programů bude, tím spíše si dospívající některý z nich vyberou. Také je důležité, aby co nejvíce programů bylo dostupných pro co největší množství dětí a adolescentů (Pavlas Martanová et al., 2012). Bohužel ne všechny děti mají možnost chodit do různých kroužků a sportovních oddílů nebo o to nemají vůbec zájem (Miovský, Skácelová, Zapletalová, Novák, 2010). Důvody, proč se nemohou zapojit do volnočasových aktivit jsou různé. Může se jednat o děti z dětských domovů, děti z nižších sociálních vrstev, děti rodičů s patologií nebo děti se špatným rodinným zázemím (Pavlas Martanová et al., 2012). Protože by je to mohlo vyčlenit z kolektivu, jsou vytvářeny programy specifické prevence (Miovský, Skácelová, Zapletalová, Novák, 2010). Specifická primární prevence probíhá zejména na základních školách, kde dítě tráví velkou část dne a škola se tak podílí na výchově, formování osobnosti a socializaci dítěte (Miovský et al., 2012).

3.2.2 Specifická primární prevence

Pokud se jedná o zaměřený program nebo aktivitu na konkrétní rizikový jev nebo skupinu jevů, mluvíme o specifické primární prevenci rizikového chování (Miovský, Skácelová, Zapletalová, Novák, 2010). Rozdělujeme ji na všeobecnou, selektivní a indikovanou prevenci.

Všeobecná primární prevence

„Všeobecná prevence se zaměřuje na celou populaci“ (Polínek, 2015, 13), která nevykazuje zvýšenou rizikovost. Prevence probíhá ve větších skupinách, ve kterých jsou členové podobně staří, například školní třídy (Mioviský, Skácelová, Zapletalová, Novák, 2010). Při všeobecné prevenci stačí vzít v úvahu pouze věkové složení skupiny a nemusíme brát v potaz rizikovost (Pavlas Martanová et al., 2012). Během programu se snažíme ovlivnit hodnoty, názory a postoje jednotlivce a nástrojem k tomu pro nás je skupina, do které jedinec patří (Kalina et al., 2003). Pro tuto úroveň prevence není potřeba specializační vzdělání ve oblasti psychologie, speciální pedagogiky či adiktologie (Mioviský, Skácelová, Zapletalová, Novák, 2010).

Selektivní primární prevence

„Selektivní prevence se zaměřuje na populaci s nadprůměrným rizikem ke vzniku rizikového chování“ (Pavlas Martanová, 2015, 265). Nejčastěji se jedná o jednotlivce, kteří jsou vystaveni rizikovým faktorům, a tím pádem je u nich větší pravděpodobnost propadnutí rizikovému chování (Mioviský, Skácelová, Zapletalová, Nová, 2010). Může se jednat i o celé sociální skupiny, jako jsou například bezdomovci, nezaměstnaní nebo etnické minority (Pavlas Martanová, 2015). Programy selektivní prevence zlepšují sociální dovednosti, komunikaci či vztahy. Pro tuto úroveň prevence již je potřeba určité vzdělání. Preventista by měl mít vystudovanou například psychologii, speciální pedagogiku nebo adiktologii (Mioviský, Skácelová, Zapletalová, Novák, 2010).

Indikovaná primární prevence

Pokud jedinec nebo skupina mají symptomy rizikového chování, ale ještě nesplňují diagnostická kritéria, tak spadají do indikované prevence. Indikovaná prevence se tedy zaměřuje na ty jedince, u kterých už je potřeba nějaká léčba a intervence. Například při užívání návykových látek se jedná o jedince, který s drogou experimentuje, ale ještě na ní není závislý. Do indikované prevence patří také oblast včasné intervence. Jedná se o oblast, která je už na hranici léčby, a proto se během včasné intervence využívají léčebné a terapeutické nástroje a je tudíž potřeba dobře připraveného a proškoleného odborníka (Pavlas Martanová, 2015). V případě indikované prevence již je vyžadováno vhodné vzdělání jako speciální pedagogika, psychologie nebo adiktologie se školením pro preventisty, protože preventista musí být schopný rozpoznat a odhadnout situaci

a specifika daného případu a podle toho dále postupovat v intervenci (Miovský, Skácelová, Zapletalová, Novák, 2010).

3.2.3 Efektivní a neefektivní primární prevence

Efektivní program primární prevence je ten, který má pozitivní dopad na cílovou skupinu. Abychom mohli program za efektivní prohlásit, dopad musí být měřitelný a ověřitelný. Takový program účastníky informuje a tím prohlubuje jejich znalosti, působí na jejich postoje, a hlavně ovlivňuje jejich následné chování. Například, pokud děti nezačnou vůbec kouřit nebo omezí pití alkoholu, můžeme říct, že program je skutečně velmi efektivní (Miovský, Skácelová, Zapletalová, Novák, 2010).

Je několik zásad, které by měly být dodrženy, aby primární prevence byla efektivní. Primární prevence by se neměla skládat jen z jedné přednášky nebo jiné aktivity. Účinná prevence je komplexní a kombinuje různé druhy působení a jednotlivé programy na sebe navazují a vzájemně se tak podporují (MŠMT, 2005). Návaznost jednotlivých programů je jeden z hlavních činitelů, kteří dělají prevenci efektivní (Pavlas Martanová et al., 2012). Preventivní program je odpovídající dané skupině a přiměřený věku dětí (MŠMT, 2005). Prevence začíná v dostatečně nízkém věku, ideálně v době, kdy se jedinec s rizikovým jevem ještě nesešel (Švarcová, 2002). Je důležité, aby měl program definovanou cílovou skupinu. Mělo by být jasné, proč je program vhodný pro danou skupinu, jak řeší specifika skupiny a zohledňuje věk (Pavlas Martanová et al., 2012). Prevence není o zakazování, ale o pozitivní působení a předložení možného alternativního chování, které není rizikové (MŠMT, 2005). Během programu by se mělo dítě naučit nebo posílit sociální dovednosti jako je odmítání, schopnost rozpoznat a odolat manipulaci, umět si vytvářet přátelské vztahy nebo zvyšování sebevědomí. Program by měl být interaktivní a pro menší skupinu, kdy se děti do programu aktivně zapojují (Švarcová, 2002). Oblíbený a efektivní je tzv. peer program. Program s peer prvky je preventivní program, který vede proškolený vrstevník. Program uskutečňovaný vrstevníky má větší účinky než program vedený dospělými autoritami, například učiteli (Nešpor & Csémy, 1996). Je tomuto tak proto, že během dospívání má na tvorbu hodnotového systému jedince vrstevnická skupina velký vliv (Kalina et al., 2003). Peer programy jsou nejčastěji využívané při prevenci návykových látek (Nešpor & Csémy, 1996). Program by měl ve třídě vytvořit klima, ve kterém nebudou rizikové jevy normální, a skupina k nim bude mít negativní postoj. Toho lze dosáhnout při vytvoření podpůrného a pečujícího prostředí, které podporuje protektivní faktory

(MŠMT, 2005). Proto je podstatné, aby se programu účastnily všechny děti z daného kolektivu. A v neposlední řadě, program vytvářejí a prezentují kvalifikovaní odborníci. To dodá programu na důvěryhodnosti (Švarcová, 2002).

Pokud není program proveden správně nebo využívá některé nevhodné techniky, bude neefektivní a někdy se může stát, že bude škodlivý (Mioviský, Skácelová, Zapletalová, Novák, 2010). Velmi nevhodné je zastrašování možnými důsledky, zakazování, moralizování nebo „hraní na city“. Neúčinné jsou taky přednášky, které pouze informují o možných rizicích a následcích (MŠMT, 2005).

3.2.4 Příklady prevence kybergroomingu a sextingu

Fenomény kybergrooming a sexting se v České republice vyskytují již řadu let. Protože se jedná o jevy ohrožující zdraví a vývoj dětí, je na ně vytvořena řada preventivních programů. Jsou vytvořené jak programy pro přímou práci s ohroženou skupinou, tak různé mediální kampaně nebo webové informační stránky. Nejčastěji preventivní programy probíhají ve školách v přímé interakci s žáky (Kopecký, Szotkowski, & Krejčí, 2012). Podle výzkumu dělaném v roce 2017 na českých školácích téměř 80 % dětí absolvovalo preventivní besedu zaměřenou na rizika spojená s internetem, 50 % dětí mělo ve škole výuku sexuální výchovy a 74 % dětí bylo poučeno o sexu (Kopecký & Szotkowski, 2017).

V dnešní době již můžeme najít několik webových stránek zabývajících se chováním na internetu. Většina z nich se zaměřuje na celkové bezpečné užívání internetu a pohyb ve virtuálním světě. Jednou z webových stránek zaměřených na nebezpečí v kyberprostoru je i projekt E-bezpeci.cz, který provozuje Centrum prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Jedná se o certifikovaný program primární prevence rizikového chování, který se zaměřuje na prevenci, vzdělání, výzkum, intervenci a osvětu (Projekt E-bezpečí, nedat). Projekt zakládá svou efektivitu na podrobných kazuistikách z Česka i ze zahraničí. Kromě prevence zaměřené na děti projekt nabízí i vzdělávání učitelů v oblastech rizikového chování spojených s informačními technologiemi a také v možnostech řešení těchto jevů (Kopecký, Szotkowski, & Krejčí, 2012). Na webových stránkách je nabízená pomoc dětem, rodičům a dalším buď prostřednictvím anonymní online poradny nebo pomocí okna Facebook Messengeru (Projekt E-bezpečí, nedat). Projekt e-bezpečí natočil i krátký interaktivní film „Jít či nejít?“, který slouží jako podpora pro pedagogy. Během filmu sami žáci rozhodují o důležitých

momentech a činech hlavní hrdinky, která se stala obětí kybergroomera a tím ovlivňuje její osud (E-bezpečí, nedat.).

Další z certifikovaných preventivních programů je web nebudobet.cz spolku Nebud' oběť!. Spolek nabízí nejen preventivní programy pro školy, ale na svém webu i informuje o častých hrozbách internetu, nabízí vzdělávací materiály pro školy nebo je zde také internetová anonymní poradna. Jedná se o jedinou organizaci specializující se na rizika internetu v Moravskoslezském kraji (Nebud' oběť!, nedat.). Webový portál seznam.cz vytvořil projekt „Bezpečně online“, který prostřednictvím krátkých filmů seznamuje s riziky internetu a jak se ve virtuálním světě chovat (Bezpečně online, nedat.).

Spolek NCBI – národní centrum bezpečnějšího internetu realizuje hned několik projektů. Aktuálně mezi ně patří Praha bezpečně online, Bezpečně online – rizika internetu a sociálních sítí a mezinárodní projekt eSafety Label (NCBI - Národní centrum bezpečnějšího internetu, nedat.). Praha bezpečně online je projekt pro vybrané městské části Prahy a klade si za cíl vzdělávat v oblasti bezpečného užívání online technologií, žáky a studenty, učitele, rodiče a další odborné pracovníky (Praha bezpečně online, nedat.). Bezpečně online.cz je další z interaktivních webů, kde mohou získat informace děti, rodiče i učitelé (Bezpečně online, nedat.). ESafety Label je mezinárodní projekt pro učitele, kteří zde mohou získávat informace, metodické materiály pro výuku bezpečného internetu a materiály pro prezentaci rodičům (eSafety Label , nedat.).

Mezi nejnovější projekty zabývající se bezpečností na internetu patří Bud' safe online, který vznikl spoluprací Jirky Krále a firmy Avast. Program kombinuje besedy a workshopy na školách s webovými stránkami, kde děti mohou interaktivní formou získat další informace ohledně nebezpečí na sítích. Kromě stránek pro děti má webová stránka záložky i pro učitele a rodiče (Bud' safe online, nedat.). V únoru roku 2020 byla spuštěna osvětová kampaň k filmu V síti, který se zabývá kybergroomingem v České republice. Web vytvořený k filmu je rozdělen na část pro dítě, pro rodiče, pro učitele a pro predátora. V části pro dítě je natočeno 10 krátkých videí, které představují desatero chování na sociálních sítích. Videá natočily hlavní představitelky filmu, které jsou jen o pár let starší než riziková skupina dětí, a proto můžou mít na děti opravdu vliv (V síti, nedat.).

I ve skautu můžeme najít různé projekty, které se snaží šířit osvětu o bezpečném internetu. Světová asociace skautek – WAGGGS vytvořila program „Surf smart“

pro vedoucí, který mohou použít při práci v oddíle s tématem bezpečného internetu. V rámci Surf smart projektu mohou vedoucí využít buď vybrané aktivity a hry nebo celou připravenou metodiku (Surf smart, nedat.). V českém skautingu zatím nebyl vytvořen ucelený program zabývající se prevencí sextingu a kybergroomingu nebo bezpečností na internetu. Můžeme ale v časopise určeném skautům a skautkám ve věku 11–15 let najít různé informační články a infografiky (Časopisy.skaut.cz, nedat).

Během prevence kybergroomingu a sextingu je zásadní informovanost. Rodič nebo učitel, který ví, o co se jedná a jak jsou tyto jevy rizikové, o tom může poučit dítě, a to si tak může dát větší pozor na predátory. Neméně důležitý je vztah dítěte s rodiči. Dítě, které rodičům důvěřuje se jim nebojí svěřit a rodič taky mívá větší přehled o činnostech svého dítěte (Kopecký, 2010).

Můžeme vymezit několik základních pravidel pro bezpečnější pohyb na internetu.

- Uvědomte si, že internet není anonymní a podle sdělovaných údajů vás osoba z internetu může najít i v reálném životě.
- Proto na internetu nikomu neříkejte své osobní údaje.
- Přemýšlejte, jaké mohou být důvody toho, že musíte konverzaci s někým dalším držet v naprosté tajnosti.
- Nevěřte slibům, které vám dá někdo přes internet. Anonymně je jednodušší lhát.
- Ověřujte si informace, které vám o sobě člověk řekne a všimněte si rozporů jako je odlišný věk nebo koníčky.
- Nemusíte se bavit o sexu s druhou osobou. Dokonce nesmíte přijímat ani odesílat materiály sexuální povahy.
- Pokud se chcete sejít s někým cizím, vždycky o tom řekněte rodičům (Kopecký, 2010).
- Do online přátel si přidejte jen lidi, které skutečně znáte z reálného světa
- Při komunikaci přes webkameru si ověřte, zda jde skutečně o danou osobu (Kopecký et al., 2015).

Kopecký (2010) definoval i několik pravidel pro rodiče:

- Mluvte a diskutujte se svými dětmi o rizicích internetu. Ptejte se jich, co na internetu dělají a s kým komunikují.
- Počítač dejte na veřejné místo, kde na něj vidíte a můžete ho kontrolovat.

- Pokud zjistíte, že se vaše dítě stalo obětí kybergroomingu nebo šikany, nezakazujte mu počítač, protože dítě si najde jinou cestu.

VÝZKUMNÁ ČÁST

4 VÝZKUMNÝ PROBLÉM

V současné době moderních technologií má každé dítě na základní škole vlastní mobilní telefon s možností připojení se na internet. Více než polovina českých dětí je nezávislá na připojení Wi-Fi a připojují se na internet v rámci svého tarifu (Kopecký & Szotkowski, 2019). Dokonce 56 % dětí má počítač ve svém dětské pokoji, který nesdílí s nikým jiným, 60 % dětí není přístupem k internetu časově limitováno a téměř 80 % dětí nemá rodiči omezen přístup k žádným webovým stránkám (Kopecký & Szotkowski, 2017). Toto jsou ideální podmínky pro rozvoj rizikového chování dětí v prostředí internetu, jako je kyberšikana, kybergrooming a nebo sexting. My se v našem výzkumu zaměřujeme na kybergrooming a sexting. V České republice se těmito jevy zabývají projekty E-Bezpečí a EU Kids Online v rámci výzkumů rizikového chování na internetu. Z těchto výzkumů vyplývá, že asi 50 % dětí komunikuje s lidmi, které znají jenom z virtuálního prostoru a přibližně pětina z nich šla na schůzku v reálném čase s někým, koho osobně neznala (Kopecký & Szotkowski, 2017; Bedrošová, Hlavová, Macháčková, Dědková, & Šmahel, 2018). I v sextingu jsou české děti aktivní. V roce 2017 40 % dětí obdrželo zprávu, fotografii nebo video se sexuální tematikou, 16 % dětí poslalo svou intimní fotografii, 6 % video a 25 % dětí posílá sexuální textové zprávy (Kopecký & Szotkowski, 2017). V roce 2018 sexuální zprávu obdrželo 35 % dětí a samo takovou zprávu poslalo 10 % dětí (Bedrošová, Hlavová, Macháčková, Dědková, & Šmahel, 2018). I přesto, jak jsou tyto fenomény ve společnosti rozšířené, je stále spousta dětí, ale i dospělých, které je neznají a neuvědomují si rizika, které z toho plynou (Václavíková, 2013).

V našem výzkumu jsme si výzkumný problém rozdělili na dvě části. První část se zabývá prevalencí kybergroomingu a sextingu u skautek v České republice a jejich informovaností o těchto jevech. Předpokládáme, že výskyt daných jevů v populaci skautek bude nižší, než výskyt v populaci českých dětí. Druhá část se zabývá informovaností skautských vedoucích o výše zmíněných fenoménech a jejich prevencí v oddílech. Tento výzkum jsme pojali jako analýzu potřeb cílových skupin k získání informací pro následnou tvorbu metodiky primárně preventivního programu kybergroomingu a sextingu ve skautských oddílech.

4.1 Cíle výzkumu

Hlavním cílem výzkumu je získat podklady pro preventivní činnost ve skautské organizaci. Na základě výzkumných problémů a hlavního cíle práce jsme si vytyčili několik dílčích cílů práce.

1. **výzkumný cíl:** Prozkoumat informovanost skautek o kybergroomingu a sextingu.
2. **výzkumný cíl:** Prozkoumat zkušenosti skautek s kybergroomingem a sextingem.
3. **Výzkumný cíl:** Zmapovat informovanost skautských vedoucích ohledně kybergroomingu a sextingu.
4. **výzkumný cíl:** Zjistit, zda vedoucí skautských oddílů provádí prevenci kybergroomingu a sextingu a jakou mají s prevencí těchto fenoménů zkušenost.

4.2 Výzkumné otázky

Na základě výzkumného problému a stanoveného cíle jsme formulovali následující výzkumné otázky a hypotézy.

VO 1a: Jaká je informovanost skautek ohledně kybergroomingu?

VO 1b: Jaká je informovanost skautek ohledně sextingu?

VO 2a: Jaké mají zkušenosti české skautky s kybergroomingem?

VO 2b: Jaké mají zkušenosti české skautky se sextingem?

VO 3a: Jaká je informovanost skautských vedoucích ohledně kybergroomingu?

VO 3b: Jaká je informovanost skautských vedoucích ohledně sextingu?

VO 4a: Provádí skautští vedoucí prevenci kybergroomingu a sextingu ve svých oddílech?

VO 4b: Odráží se proběhlé preventivní programy na informovanosti skautek o daných fenoménech?

5 TYP VÝZKUMU A POUŽITÉ METODY

Vzhledem k cílům výzkumu jsme zvolili deskriptivní výzkum. Při deskriptivním, jinými slovy orientačním výzkumu, jde o porozumění a zorientování se v dané oblasti, o které toho zatím mnoho nevíme (Ferjenčík, 2010). Jako výzkumnou metodu jsme zvolili dotazníkové šetření, které kombinuje kvantitativní četnosti s kvalitativním rozbohem odpovědí. *„Dotazník je soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba odpovídá písemně“* (Chráška, 2016, 158). Výhodami dotazníku je možnost shromáždění dat od velkého množství respondentů, úspora času a financí. Nevýhodami je možná malá návratnost a nemožnost klást doplňující a vysvětlující otázky (Ferjenčík, 2010). Data byla zpracovávána deskriptivními statistikami, v otevřených otázkách dotazníku jsme využili kvalitativní zpracování dat.

5.1 Metody získávání dat

Abychom mohli zmapovat zkušenosti skautek s kybergroomingem a sextingem, jejich informovanost o daných jevech, informovanost skautských vedoucích a proběhlé preventivní činnosti v oddíle, sestavili jsme dva dotazníky. Jeden dotazník byl pro skautky, druhý pro jejich vedoucí. Oba dotazníky byly konstruovány tak, aby odrážely výzkumné problémy a stanovené cíle. Dotazníky byly zpracovány elektronicky pomocí webové aplikace vyplnto.cz. V obou dotaznících respondentům tykáme, i přesto, že jeden z nich je určen i pro dospělou populaci. Činíme tak z důvodu, že mezi skauty je zvykem si tykat a i my se mezi skauty řadíme.

Oba dotazníky byly sestaveny tak, aby odrážely teoretické poznatky prvních částí této práce. Během sestavování dotazníku pro skautky jsme se inspirovali výzkumy prováděné Centrem prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci ohledně rizikového chování českých dětí ve virtuálním prostoru.

5.1.1 Pilotní ověření dotazníku

Ještě před zahájením sběru dat jsme oba dotazníky podrobily pilotnímu testování. To jsme provedli pomocí kognitivního interview vždy se dvěma zástupci z cílové populace, tedy se dvěma skautkami a dvěma vedoucími skautek. Tento předvýzkum byl realizován zejména proto, abychom odhalili problematické a nesrozumitelné položky v dotazníku, případně duplikující se položky. Během vyplňování nám respondenti říkali, jak položkám rozumí, případně, co by u dotazníku změnili. Následně jsme podle připomínek upravili položky v dotazníku. Díky předvýzkumu jsme dokázali odhadnout časovou náročnost vyplňování.

5.1.2 Dotazník pro skautky

Dotazník se skládá z 56 otázek a vyplnění zabralo necelých 15 minut. V dotazníku se vyskytují otevřené otázky ověřující znalosti respondentů, polouzavřené a uzavřené otázky. Dotazník můžeme rozdělit na 4 oblasti.

První oblast se zaměřuje na základní údaje respondentů jako jsou věk nebo počet let skautování. Druhá oblast se zaměřuje na chování na sociálních sítích. Zejména jsme se zajímali o to, které sociální sítě respondenti používají a jak na těchto sítích mají nastavené soukromí. Zda si je do přátel, či do sledování může přidat kdokoliv, nebo přátelství a sledování potvrzují jen lidem z reálného života. Také jsme se ptali, kolik cizích lidí mají v přátelích nebo ve sledujících. V této oblasti najdeme 12 otázek. Na tuto část dotazníku jsme navázali souborem otázek zaměřujících se na znalosti a zkušenosti s kybergroomingem. Zjišťovali jsme, jestli respondenti ví, co je to kybergrooming, jestli byli poučeni, jak kybergroomingu předcházet, jaká rizika jim hrozí nebo komu by se v případě potíží s predátory mohli svěřit. Také jsme se ptali na jejich zkušenost s oslovením od někoho cizího nebo zda se setkali s někým, koho znali jen z virtuálního světa. Tuto oblast sytí 13 otázek. Poslední, největší část tvoří otázky o sextingu. Zde najdeme opět otázky na znalosti tohoto jevu a zkušenosti s posíláním nebo přijímáním sexuálních materiálů, ale také otázky ohledně zákonů spojených se sextingem. V rámci této oblasti jsme vytvořili tři baterie otázek týkajících se erotických textových zpráv, fotografií a videí. V každé baterii se opakovaly otázky na přijímání a odesílání intimního materiálu. Komu respondent sexuální materiál poslal, jakou k tomu měl motivaci nebo od koho ho přijal. Tato část dotazníku obsahuje 28 otázek.

Ne všichni respondenti vyplňovali všech 56 otázek. Určité skupiny otázek spolu navzájem souvisely a postupně se zobrazovaly podle respondentových odpovědí. Pokud například respondent nikdy neodesílal ani nepřijímal erotický materiál, nezobrazila se mu baterie otázek ohledně jeho zkušeností se sextováním.

Tab 1: Ukázka položek dotazníku pro skautky

Oblast	Význam položek a příklad	Počet otázek
Všeobecné údaje	Základní informace o respondentech <ul style="list-style-type: none"> - <i>Kolik je ti let?</i> - <i>Kolikátým rokem jsi ve skautu?</i> 	3
Chování na sociálních sítích	Jak si skautky chrání na sociálních sítích své soukromí? <ul style="list-style-type: none"> - <i>Máš svůj Instagram nastavený jako veřejný nebo soukromý?</i> - <i>Kolik lidí z přátel na Facebooku osobně znáš?</i> - <i>Psala by sis s člověkem, kterého osobně neznáš?</i> 	12
Kybergrooming	Jaké znalosti a zkušenosti mají skautky s kybergroomingem? <ul style="list-style-type: none"> - <i>Napiš, co je to kybergrooming.</i> - <i>Vyzval tě někdy někdo cizí na osobní schůzku?</i> - <i>Hrozí ti nějaká rizika, když se sejdeš s někým, koho znáš jenom přes internet?</i> 	13
Sexting	Jaké znalosti a zkušenosti mají skautky se sextingem? <ul style="list-style-type: none"> - <i>Slyšela jsi už někde o rizicích sextingu?</i> - <i>Posílala jsi někdy někomu sexuálně laděnou fotografii?</i> - <i>15letá dívka pošle fotografii „nahore bez“ svému 16letému kamarádovi, který ji o takovou fotografii požádal. Kdo z nich porušuje zákon?</i> 	28

Pozn.: V příloze číslo 1 nalezneme plné znění dotazníku.

5.1.3 Dotazník pro skautské vedoucí

Druhý dotazník vyplňovali jen vedoucí skautek, které vyplnili první dotazník. Také obsahuje otázky týkající se sextingu a kybergroomingu a navíc otázky týkající se prevence těchto jevů. Dotazník se skládá z 29 otázek a vyplnění zabralo v průměru 20 minut. I v tomto dotazníku se objevují otevřené, uzavřené, i polootevřené otázky.

Tento dotazník můžeme rozdělit do pěti oblastí. V první oblasti šlo opět jen o získání základních údajů jako je věk, počet let vedení ve skautu nebo používané sociální sítě. Zde najdeme 6 otázek. Další dvě oblasti v sobě zahrnovaly znalosti ohledně sextingu a kybergroomingu. Již jsme vynechali otázky ohledně zkušeností s těmito jevy.

Tyto dvě oblasti zahrnují 9 otázek. Poslední, nejobsáhlejší část byla sycena 14 otázkami a zabývala se prevencí těchto jevů v oddíle. Zajímalo nás, zda v oddíle proběhl preventivní program na kybergrooming a sexting. V případě, že ano, ptali jsme se, za jakých okolností probíhal, kdo ho vedl, případně jak pravidelně prevence v oddíle probíhá. Opět se nezobrazily všechny otázky všem respondentům, ale záleželo na odpovědích respondenta.

Tab. 2: Ukázka položek dotazníku pro vedoucí skautek

Oblast	Význam položek a příklad	Počet otázek
Všeobecné údaje	Základní informace o respondentech Kolikátým rokem vedeš ve skautu? Jaké kurzy a vzdělávání související s výchovou jsi absolvoval/a? Používáš některou z těchto sociálních sítí?	6
Sexting	Jaké znalosti mají vedoucí o sextingu? Víš, co je to sexting? 15letá dívka pošle fotografii „nahore bez“ svému 22letému kamarádovi, který ji o takovou fotografii požádal. Kdo z nich porušuje zákon?	6
Kybergrooming	Jaké znalosti mají vedoucí o kybergroomingu? Víš, co je to kybergrooming? Napiš, co je to kybergrooming.	3
Prevence	Probíhala v oddíle prevence? Pokud ano, jak probíhala? Věnovali jste se ve vašem oddíle bezpečnosti na internetu? Od jakého věku by podle tebe měla probíhat prevence na sexting a kybergrooming? Od jakého věku by podle tebe měla probíhat prevence sextingu a kybergroomingu?	14

Pozn.: V příloze číslo 2 nalezneme plné znění dotazníku.

6 SBĚR DAT A VÝBĚROVÉ SOUBORY

Sběr dat probíhal od prosince 2019 do poloviny února 2020. Jak jsme již psali výše, sběr dat byl realizován pomocí webové aplikace vyplnto.cz. Základní soubor výzkumu byly všechny skautky registrované v organizaci Junák – český skaut, z. s. a jejich vedoucí. V roce 2019 bylo v organizaci registrováno 6498 skautek (SKAUT otevřená data, nedat). Velikost souboru, který obsahuje vedoucí skautek nelze určit. Jak jsme již popisovali v kapitole zabývající se skautingem v ČR, v oddíle je několik úrovní vedoucích, kteří mohou být registrovaní v různých skautských výchovných kategoriích.

Výběr oddílů do výzkumu proběhl ve dvou fázích. V první fázi jsme využili jednoduchý náhodný výběr respondentů, při kterém platí pro všechny prvky v souboru stejná pravděpodobnost výběru (Ferjenčík, 2010). Rozhodli jsme se vybrat a oslovit dva oddíly v každém kraji, tedy celkem 28 oddílů. Pomocí mapy oddílů na webu skaut.cz jsme vyhledali všechna střediska v daném kraji, ty jsme očíslovali a následně pomocí generátoru náhodných čísel dva oddíly vybrali. Následně jsme oslovili vedoucí vybraných oddílů skautek pomocí e-mailu, ve kterém jsme vedoucího krátce seznámili s problematikou kybergroomingu a sextingu a s výzkumným záměrem. Ve druhé fázi proběhl výběr oddílů pomocí příležitostného výběru. Příležitostný výběr využívá dobrovolníků, kteří se sami nabídnou (Ferjenčík, 2010). Zveřejnili jsme inzerát s krátkým popisem výzkumu ve skautských Facebookových skupinách, na který se nám následně přihlásilo 26 oddílů. Dotazníkového šetření se nakonec zúčastnilo celkem 17 oddílů.

6.1 Průběh sběru dat

S oddíly, které projevíly zájem se výzkumného šetření zúčastnit, jsme komunikovali pouze elektronickou korespondencí. Komunikovali jsme především s hlavním vedoucím oddílu. Tomu jsme poslali bližší informace o výzkumu. V e-mailu stálo, jak má během sběru dat postupovat, dále jsme mu odeslali odkazy na internetové dotazníky a informační e-mail pro rodiče. Ten bude blíže popsán v další kapitole. Vedoucí dále distribuoval dotazníky mezi ostatní vedoucí v oddíle a skautky. Protože bylo možné dotazníky vyplňovat i na mobilních telefonech, většina oddílů je vyplňovala společně na schůzce. Jen někteří vedoucí poslali

odkazy na dotazníky skautkám, aby je vyplnily například doma. Nejčastěji tomu tak bylo z důvodu absence na schůzce, nemoci nebo školního výletu.

6.2 Etické hledisko a ochrana soukromí

Účast ve výzkumu byla dobrovolná a respondenti nebyli ničím odměněni. Oba dotazníky byly anonymní, žádná z otázek nebyla povinná a vyplňování bylo možné kdykoliv ukončit. Anonymita i dobrovolnost vyplňování byly zdůrazněny v krátkém úvodním textu na začátku dotazníků. Za začátku i na konci obou dotazníků byl zanechán kontakt na výzkumníka v případě dotazů.

V obou dotaznicích měli respondenti v první otázce napsat heslo, které si každý oddíl společně domluvil. Díky tomu bylo možné spárovat dotazníky skautek s dotazníky jejich vedoucích a ověřit, zda proběhlá prevence v oddíle měla vliv na znalosti skautek s vybranými rizikovými jevy a stále zachovat anonymitu respondentů.

Pro dodržení veškerých etických zásad jsme o dotazníkovém šetření informovali i rodiče skautek. Hlavním vedoucím oddílů jsme poskytnuli e-mail, který rozeslali rodičům před vyplňováním dotazníků. V e-mailu byli rodiče krátce informováni o problematice sextingu a kybergroomingu a o průběhu výzkumu. Také měli možnost vyjádřit svůj nesouhlas s účastí jejich dcery ve výzkumu. Ta by byla následně vyřazena z testování. Byl zde poskytnut i kontakt na realizátorku výzkumu v případě jakýchkoliv dotazů. Znění e-mailu pro rodiče je v příloze číslo 3.

6.3 Výběrové soubory

Výzkumný soubor se skládá z dívek registrovaných ve výchovné kategorii skautka v organizaci Junák – český skaut, z. s. a jejich vedoucích. Do dotazníkového šetření bylo zapojeno celkem 119 respondentů. Dotazník pro vedoucí vyplnilo 27 respondentů, dotazník pro skautky vyplnilo 92 respondentů. Z výzkumného souboru skautek jsme vyřadili 8 respondentů z důvodu nevyhovujícího věku. Výchovná kategorie skautek je pro dívky ve věku 10–16 let, proto jsme ze souboru vyřadili všechny respondenty starší 16 let. Ze souboru vedoucích jsme nemuseli vyřadit žádný dotazník. Po vyčištění dat nám zbylo 84 skautek a 27 vedoucích.

Díky identifikačnímu heslu jsme mohli propojit dotazníky 17 oddílů a s dotazníky vedoucích jsme mohli spárovat 14 oddílů.

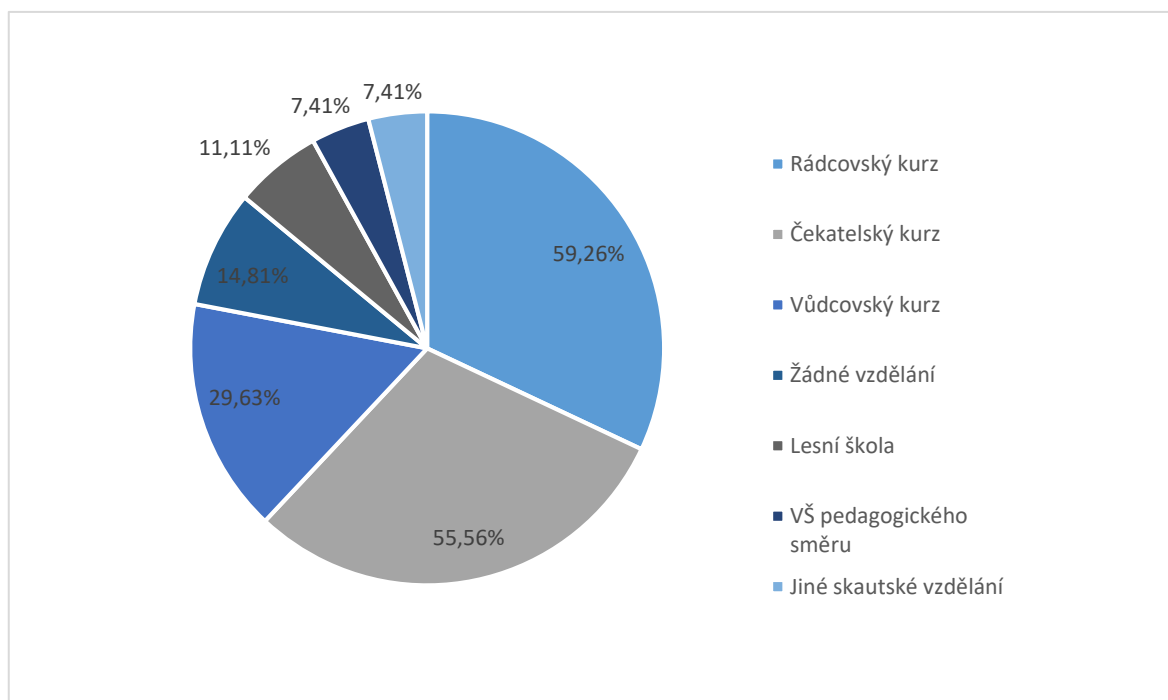
Průměrný věk vedoucích byl 21 let, nejmladší vedoucí měl 14 let a nejstarší 58 let. V průměru respondenti vedou oddíl 5 let, nejméně 1 rok a nejdéle 13 let.

Tab. 3: Charakteristiky skupiny vedoucích z hlediska věku a počtu let ve vedení

	Průměr	Sm. odch.	Min	Max
Věk	20,8	8,47	14	58
Počet let vedení	5,1	3,82	1	13

V dotazníku jsme se vedoucích ptali na jejich skautské vzdělání nebo vzdělání pedagogického směru či vzdělávání související s výchovou. Více než polovina respondentů uvedla, že absolvovali rádcovský kurz (59 %) nebo čekatelský kurz (56 %). Téměř třetina respondentů mají i Vůdcovské zkoušky (30 %). 15 % respondentů neabsolvovali žádné vzdělání, které by souviselo s výchovou a vzděláváním

Graf 3: Absolvované kurzy vedoucích z výzkumného souboru

Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí.

Průměrný věk skauček v našem souboru byl 13 let, nejnižší věk byl 11 let, nejvyšší 16 let. Do skautu dívky chodí průměrně 5 let, minimální počet let byl jeden rok, maximální bylo 11 let.

Tab. 4: Charakteristiky souboru skauček z hlediska věku a počtu let chození do skautu

	Průměr	Sm. odch.	Min	Max
Věk	13,1	1,34	11	16
Počet let ve skautu	5,4	2,41	1	11

Tab. 5: Rozložení souboru skauček dle věku

Věk	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
11	9	11
12	21	25
13	21	25
14	21	25
15	7	8
16	5	6

7 PRÁCE S DATY A JEJÍ VÝSLEDKY

Práce s daty probíhala v několika fázích. Nejdříve jsme provedli kontrolu a vyčištění dat a následně vyřadili nevyhovující dotazníky, které nesplňovaly kritéria věku pro skautky. Následně jsme překódovali odpovědi z textu na číselné kódy. Protože u většiny otázek měli respondenti možnost doplnit vlastní odpověď, rozřídili jsme odpovědi do skupiny a také je okódovali pomocí číslic. Poté jsme vypracovali deskriptivní statistiky z obou dotazníků a následně jsme srovnávali výsledky vybraných skupin

Grafické znázornění dat je možné nalézt v příloze 4. Grafy. U otázek s nízkým počtem respondentů uvádíme pouze absolutní četnosti z důvodu, že u nízkého počtu odpovědí nejsou procenta relevantní, protože například 1 dívka z 8 tvoří 13 %, což může být matoucí.

7.1 Analýza dat z dotazníků skautek

V první části dotazníku jsme se respondentů ptali na jejich chování na sociálních sítích ve smyslu ochrany soukromí. Nejdříve nás zajímalo, jaké sociální sítě využívají. Mezi nejužívanější sítí patří Instagram, který používá 68 skautek (82 %), v závěsu s Facebook Messengerem a WhatsAppem.

Tab. 6: Využívání sociálních sítí skautkami

Sociální síť	Abs. četnost	Rel. četnost (%)
Instagram	68	82
Messenger	63	76
WhatsApp	61	73
Snapchat	43	52
Tik Tok	31	37
Facebook	29	35
Tellonym	12	14
Twitter	9	11
Jiné	6	7

Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí, n = 83.

Následně jsme se zaměřili na sociální sítě Facebook a Facebook Messenger, Instagram a Tik Tok. Zajímalo nás, jestli respondenti mají své účty nastavené jako soukromé nebo veřejné a zda potvrdí přátelství člověku, kterého neznají v reálném životě.

Zeptali jsme se skautek, kolik mají na Facebooku nebo Messengeru přátel. Průměrně mají 78 přátel, minimální hodnota je 1 a maximální 500 přátel.

Tab. 7: Počet přátel na Facebooku a Messengeru

Průměr	Směrodatná odchylka	Median	Modus	Min	Max
78	98,04	46	20	1	500

n = 64

Dále jsme se zeptali, kolik přátel skautky reálně znají. 43 skautek zná všechny své přátele a 20 skautek nezná všechny své přátele v reálném životě. Následně jsme porovnali průměrný počet přátel skautek, které všechny své přátele znají a těch, které mají mezi svými přáteli na Facebooku a Messengeru i neznámé lidi. Skautky, které všechny své přátele znají mají průměrně 61 přátel a ty, které si přidávají i neznámé lidi mají v průměru 100 přátel. Průměrně neznají 4 lidi ze svých přátel (6 %), minimálně neznají 1 přítele (1 %) a maximálně neznají 168 lidí ze svých přátel (63 %).

Tab. 8: Počet neznámých přátel na Facebooku a Messengeru

	Průměr	Směrodatná odchylka	Median	Modus	Min	Max
Abs. četnost	4	30,95	10	5	1	168
Rel. četnost (%)	6	0,14	10	10	1	63

n = 18

Většina skauetek si přidá cizího člověka do přátel na Facebooku nebo Messengeru až když ho osobně poznají. Přibližně polovina z nich žádost o přátelství přijme po potvrzení totožnosti kamarádem. Žádná ze skauetek by si cizího člověka nepřidala okamžitě. Přesná čísla uvádíme v tabulce níže. Z toho nám vychází jistá opatrnost, s jakou si skautky přidávají uživatele sociálních sítí do přátel.

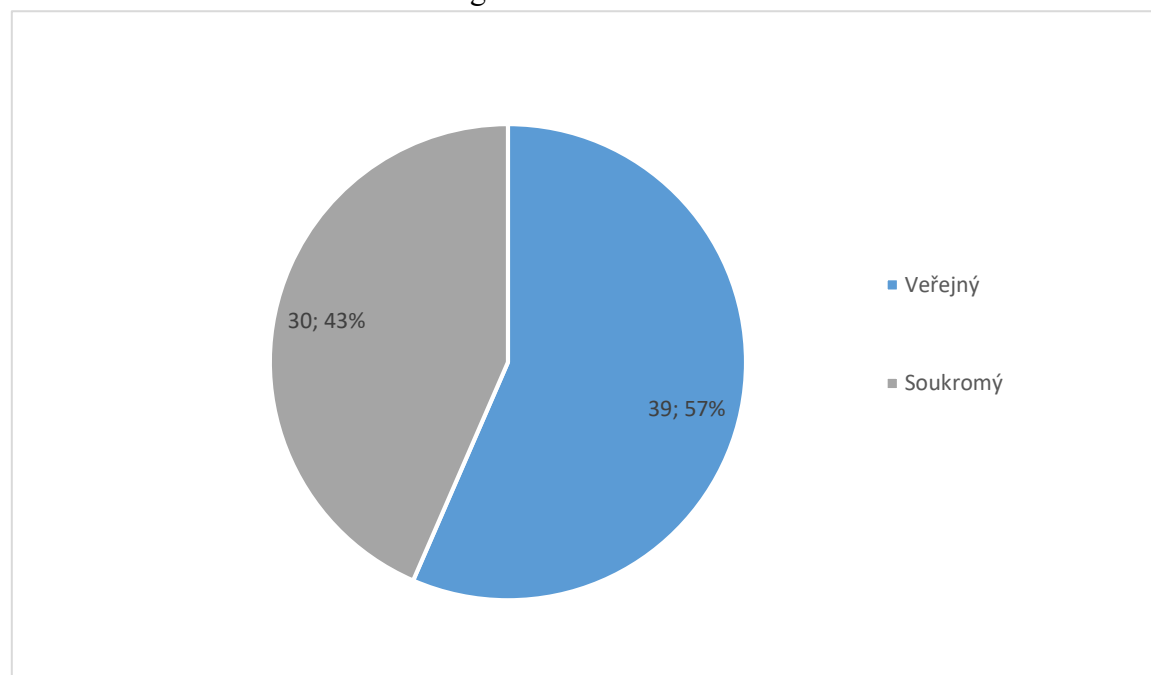
Tab. 9: Za jakých okolností skautky potvrdí žádost o přátelství od cizího člověka

	Facebook		Messenger	
	Abs. četnost	Rel. četnost (%)	Abs. četnost	Rel. četnost (%)
Hned si ho přidají	0	0	0	0
Přidají si ho, pokud mají hodně společných přátel	4	5	4	5
Přidají si ho, když jim kamarád potvrdí kdo to je	29	35	18	23
Přidají si ho, až když ho osobně poznají	49	60	57	72

Facebook n = 82; Messenger n = 79

U sociálních sítí Instagram a Tik Tok nás zajímalo nastavení soukromí. Na tyto otázky odpovídaly jen skautky, které Instagram nebo Tik Tok používají. Soukromý Instagram má nastaveno 30 skauetek (44 %) a Tik Tok jako soukromý má nastaveno 22 skauetek (71 %).

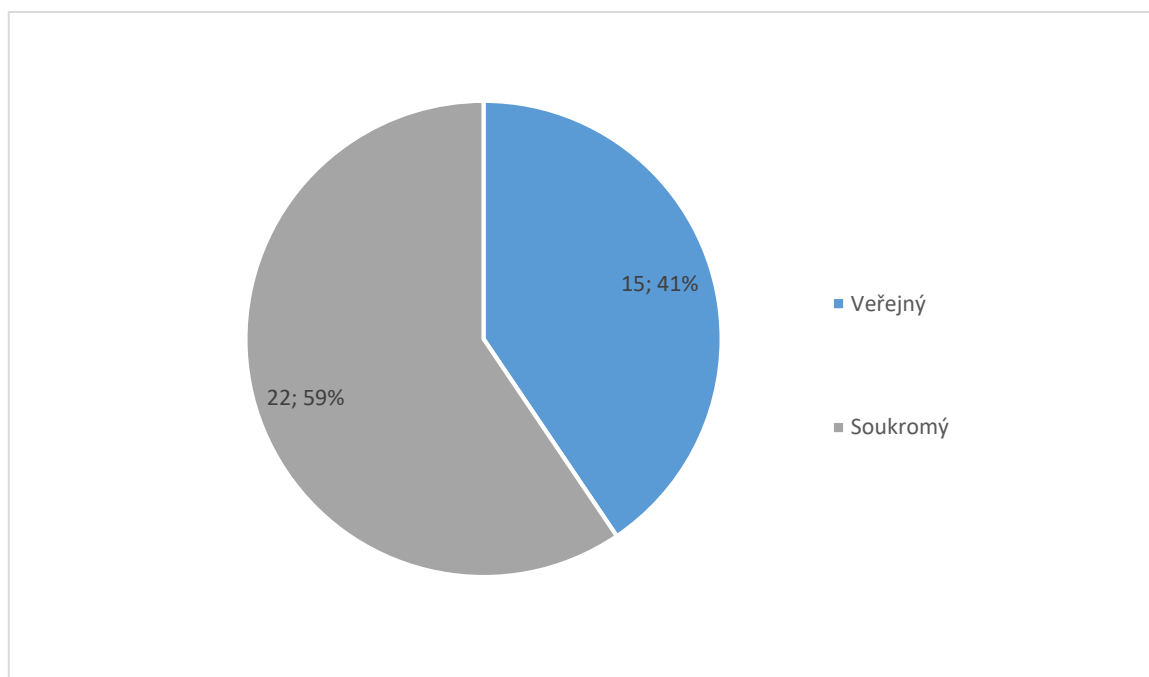
Graf 4: Nastavení soukromí u Instagramu

n = 69

Graf 5: Nastavení soukromí i Tik Toku

n = 37

Dále jsme se ptali, jaké techniky ověření identity na sociálních sítích skautky využívají. 49 skautek (58 %) kontroluje přidané fotografie, 41 skautek (49 %) zkontroluje společné přátele a pětina se podívá, jak dlouho již profil na sociální síti existuje. 9 skautek (12 %) identitu na sociálních sítích neověřuje. Tady můžeme vidět, že téměř všechny skautky někdy využily nějakou techniku k ověření identity profilu.

Tab. 10: Ověření identity na sociálních sítích

Typ ověření identity	Abs. Četnost	Rel. Četnost (%)
Kontrola přidaných fotografií	49	58
Kontrola společných přátel	41	49
Kontrola jak dlouho profil existuje	17	20
Zaslání fotografie daného člověka	10	13
Žádné ověřování identity	9	12
Telefonování bez webkamery	7	8
Telefonování s webkamerou	6	7
Fotografie člověka s napsaným jménem	1	1

Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí, n = 84.

Zajímalo nás, jaké osobní informace skautky sdělily někomu cizímu na sociálních sítích. 63 skautek (79 %) nikdy nesdělilo žádnou osobní informaci někomu cizímu ve virtuálním prostoru. Mezi nejčastěji sdílené informace patřil profil na jiné sociální síti v 10 případech (13 %), fotografie v 7 případech (9 %) a adresa školy v 5 případech (6 %). Většina skautek se na sítích chová bezpečně a osobní informace na sítích nesdílejí, můžeme si však všimnout jedné skautky, která sdělila i svou adresu.

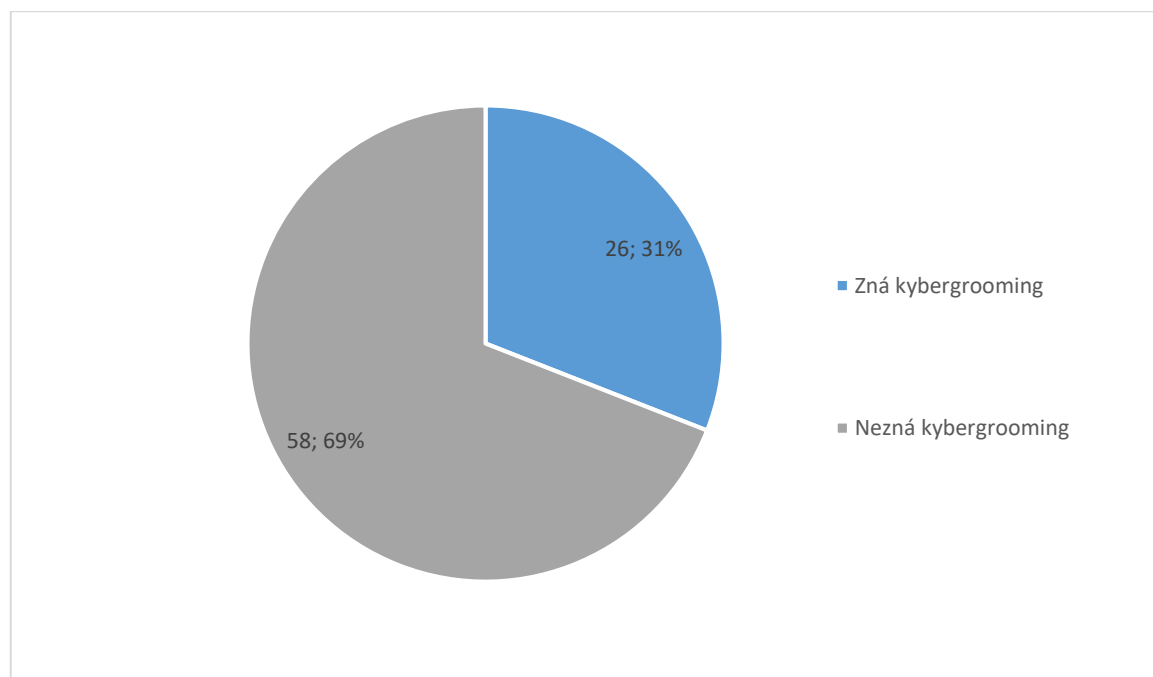
Tab. 11: Jaké informace skautky sdělili někomu cizímu na sociálních sítích

Sdílená informace	Abs. četnost	Rel. četnost (%)
Žádná informace	63	79
Profil na jiné sociální síti	10	13
Fotografie	7	9
Adresa školy	5	6
Věk	4	5
Telefonní číslo	2	3
Adresa bydliště	1	1

Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí, n = 80.

Baterii otázek ohledně kybergroomingu jsme začali ověřením znalosti definice. První jsme se respondentů zeptali, zdali ví, co je to kybergrooming. Kladně odpovědělo 26 skautek (31 %).

Graf 6: Udávaná znalost kybergroomingu

n = 84

Otázka na definici kybergroomingu byla otevřená a mohli na ni odpovědět jen respondenti, kteří označili, že ví, co je to kybergrooming (n = 26). Při posuzování odpovědí jsme si definici rozdělili na tři kritéria:

1. Respondent ví, že se jedná o internetového predátora,
2. který se snaží získat důvěru oběti,
3. aby ji mohl vylákat na schůzku.

Následně jsme vypsané odpovědi oskórovali jedním až třemi body. 16 skautek (70 %) znalo přesnou definici, 4 skautky (17 %) získaly dva body a 3 skautky (13 %) nevědělo správně, co je to kybergrooming.

Jako správné jsme hodnotili například tyto odpovědi: „*Když dospělý člověk nějakým způsobem psychicky ovlivňuje dítě přes sociální síť. Například je nechá myslet si, že on je kluk/holka jejich věku, pak z nich vytáhnou nějaké choulostivé fotky a pak je vydírají.*“ „*Když si s někým koho neznáš píšeš a on tě pozve ven a ty, když to přijmeš, tak on ti může něco udělat.*“ „*Přesvědčování dětí, aby se s člověkem setkaly v reálu za účelem zneužití.*“

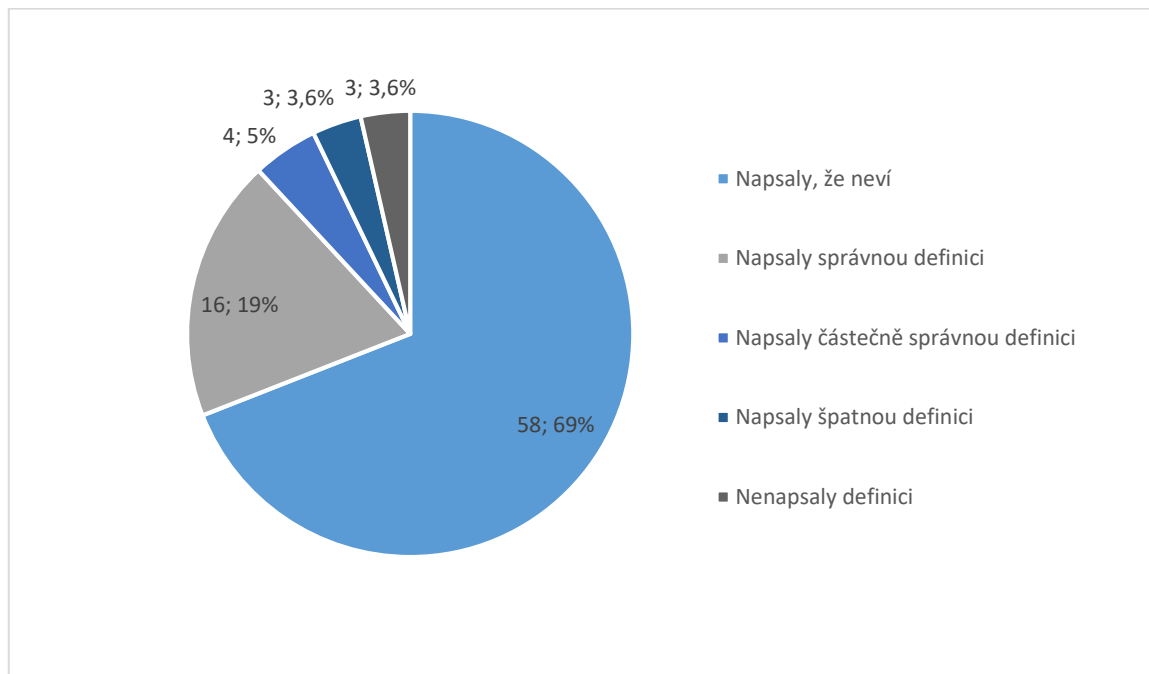
Nula bodů jsme přiřadili například těmto odpovědím: „*Druh kyberšikany.*“ „*Kybergrooming je přednáška o chování na internetu.*“

Tab. 12: Znalost definice kybergroomingu

	Abs. četnost	Rel. četnost (%)
3 kritéria	16	70
2 kritéria	4	17
žádné kritérium	3	13
1 kritérium	0	0
n = 23		

Z původních 26 skautek, které nejprve označily, že ví, co to kybergrooming je, správnou definici alespoň z části znalo jen 20 skautek (24 %). Celkem tedy 61 skautek (73 %) kybergrooming nezná.

Graf 7: Skutečná znalost kybergroomingu

n = 84

V dalších otázkách jsme se zaměřili na to, odkud se skautky o kybergroomingu dozvěděly a zda slyšely, jak mu předejít. Nejčastější odpověď byla ve škole, dále ve skautu, od rodičů a nejméně často z internetu. Čtvrtina skautek o kybergroomingu nebyla poučena nikde.

Zaujalo nás, že ve většině případů bylo skautkám vysvětleno, co to kybergrooming je, ale už jim nebylo řečeno, jak se na internetu chovat, aby se nestaly oběťmi predátorů.

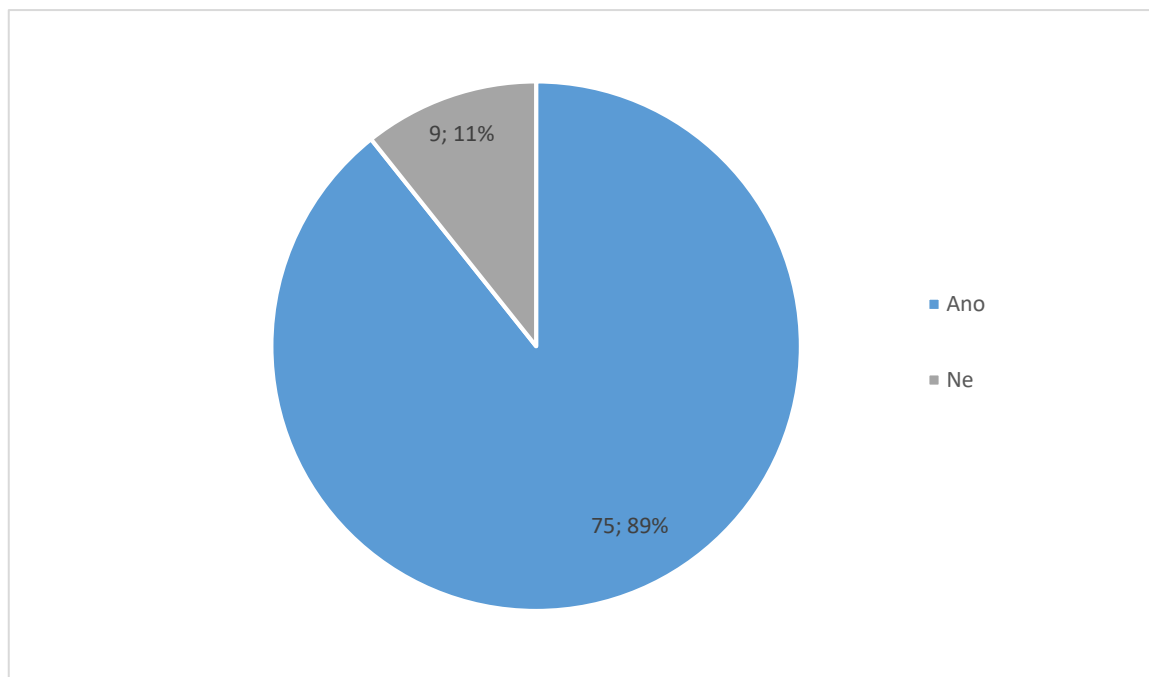
Tab. 13: Kde byly skautky poučeny o kybergroomingu

	Poučena, co je to kybergrooming		Slyšela, jak kybergroomingu předcházet	
	Abs. četnost	Rel. četnost (%)	Abs. četnost	Rel. četnost (%)
Ve škole	59	70	57	68
Ve skautu	25	30	14	17
Nikde	23	27	19	23
Od rodičů	21	25	15	18
Na internetu	15	18	19	23

Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí, n = 84.

Zajímalo nás povědomí o rizicích pramenících ze schůzky s kybergroomerem. 75 skautek (89 %) si myslí, že je nebezpečné jít s někým cizím na schůzku. Nejčastěji kvůli hrozby ublížení (96 %), unesení (94 %), že se bude jednat o někoho jiného (83 %), z nebezpečí sexuálního zneužití (72 %) nebo okradení (69 %). Podle 9 skautek je bezpečné jít na schůzku s někým cizím.

Graf 8: Zda je podle skautek nebezpečné jít na schůzku s někým cizím

n = 84

Tab. 14: Jaká rizika hrozí při setkání s někým cizím

Druh rizika	Abs. četnost	Rel. četnost (%)
Ublížení	68	96
Unesení	67	94
Bude to někdo jiný	59	83
Sexuální zneužití	51	72
Okradení	49	69
Zklamání	7	10
Zabití	2	3

Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí, n = 71.

Vidíme, že 8 skautek by bylo ochotné jít na schůzku s někým cizím, ale jejich představy o tom můžou být naivní. Můžeme si z toho ale vzít podnět k tomu, na co bychom se měli během prevence zaměřit, abychom jim vysvětlili, jak to reálně může dopadnout.

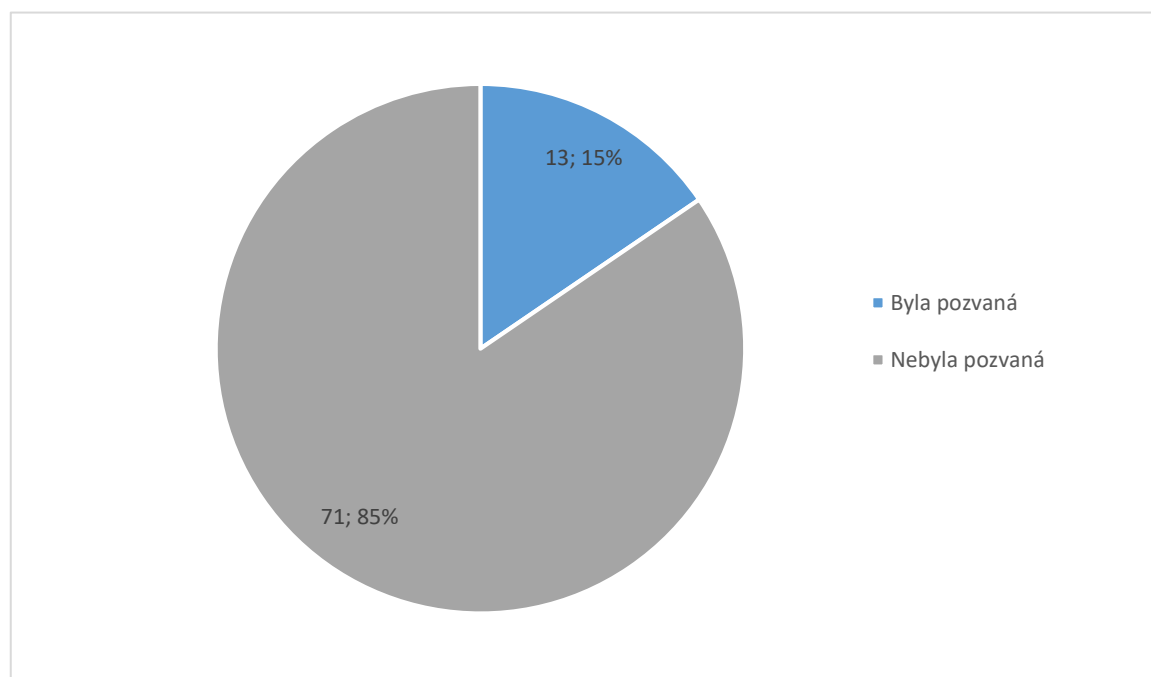
Tab. 15: Z jakých důvodů je bezpečné jít na schůzku s někým cizím

Důvody	Abs. četnost
Když půjdu s kamarádkou, nehrozí mi nebezpečí	7
Dokážu si zjistit o koho se jedná	6
Sejít se na veřejném místě je bezpečné	3
Dokážu člověka dostatečně poznat na to, abych mu mohla věřit	1

Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí, n = 8.

Poslední sérii otázek z baterie kybergroomingu jsme zaměřili na zkušenosti respondentů s kybergroomingem. 13 skautek (15 %) bylo pozváno na schůzku někým cizím. Žádná z nich na schůzku s dotýčným nešla.

Graf 9: Pozvání od někoho cizího na osobní schůzku

n = 84

Dále jsme se zeptali, jestli ví, komu by se v případě, že by je někdo vydíral a chtěl po nich nahé fotografie, mohly svěřit. 71 respondentů by se mohla svěřit mámě (87 %), 55 respondentů (67 %) podobně starému kamarádovi/kamarádce, 37 respondentů (45 %) skautské/mu vedoucí/m a pětina respondentů by se svěřila paní učitelce nebo někomu z rodiny. 1 respondent (1 %) by se neměl komu svěřit. V dotaznících nás zaujala odpověď, kde respondentka uvedla, že by se nikomu nesvěřila, protože by se styděla. „*Koho jsem zaškrtnla, tak bych se mohla svěřit, ale asi bych to neudělala (vím, že je to špatně), protože bych se strašně styděla.*“ Stud dítěte svěřit se s tím, že je obětí kybergroomera bývá častý. Proto je důležité s dětmi navázat důvěrný vztah a často jim připomínat, že se nemusí stydět za námi s něčím takovým přijít, a že je za to nebudeme odsuzovat. Potěšující je, že většina respondentů by se mohla svěřit svým rodičům.

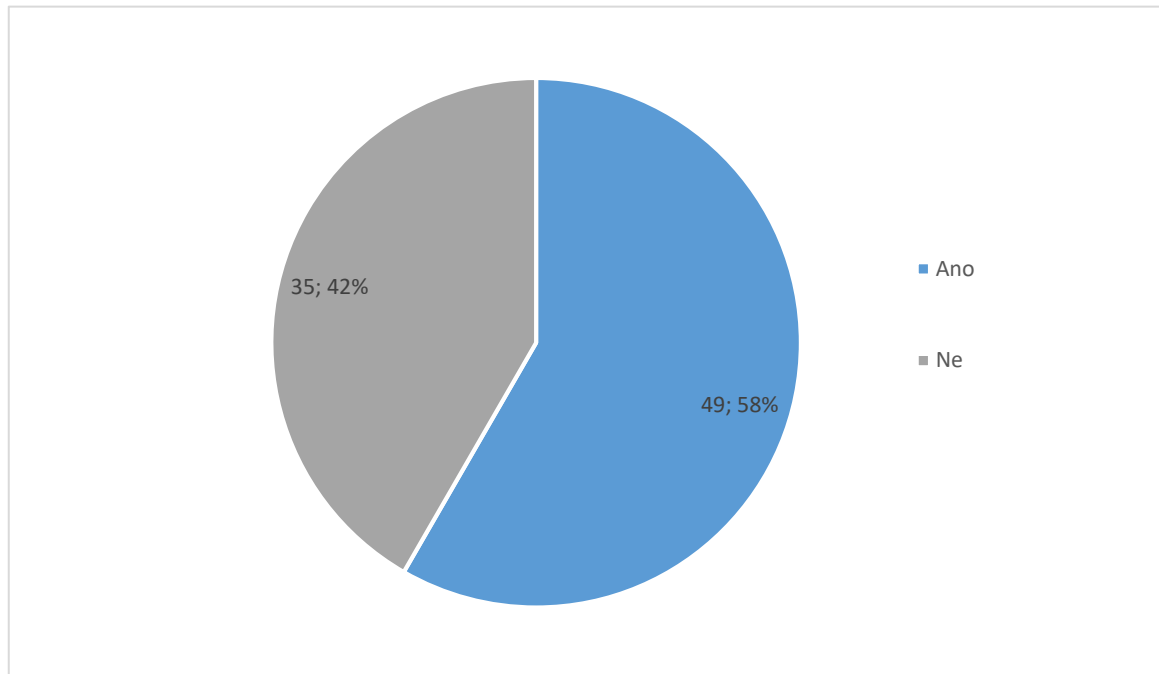
Tab. 16: Komu by se skautky svěřily v případě vydírání

Komu by se mohla svěřit	Abs. četnost	Rel. četnost (%)
Mámě	71	87
Podobně staré kamarádce/kamarádovi	55	67
Vedoucí/mu ve skautu	37	45
Tátovi	33	40
Paní učitelce/panu učiteli	16	20
Školní psychologce	16	20
Někomu jinému z rodiny	14	17
Vedoucímu v jiném kroužku	8	10
Policii	4	5
Lince důvěry	2	2
Nemám se komu svěřit	1	1

Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí, n = 82.

Baterie otázek na sexting začala stejně jako u kybergroomingu otázkami na znalosti. 49 skautek (58 %) odpovědělo, že ví, co je to sexting, 35 skautek (42 %) nevědělo, co to sexting je.

Graf 10: Udávaná znalost sextingu

n = 84

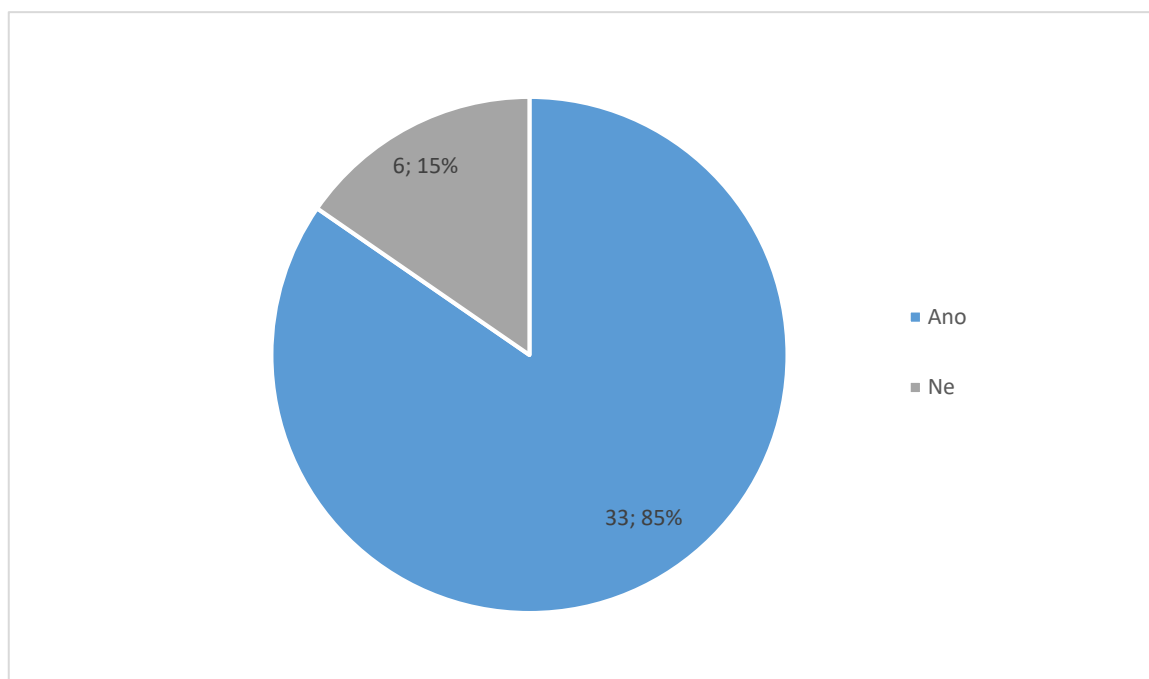

Skautky, které zaznačily, že ví, co je to sexting, mohly napsat definici sextingu. 33 skautek (85 %) definici napsalo správně, 6 (15 %) skautek nevědělo správnou definici.

Mezi správné odpovědi jsme zařadili například: „Je to, když někdo za mobilem (nebo obrazovkou) posílá sexuální zprávy.“ „Je to posílání videí a fotek se sexuálním obsahem přes internet.“ „Když někdo po někom chce, aby mu poslal sexuálně laděné fotky, videa atd.“

Jako nesprávné odpovědi jsme označili například: „Asi že ti někdo píše, že se s tebou chce v uvozovkách kamarádit. Ale pak tě začne vydírat ať mu/jí pošleš svoje fotografie, v horším případě nudistické fotografie.“ „Chce tě znásilnit.“ „Vyměňování fotografií a videí dvou neznámých lidí.“

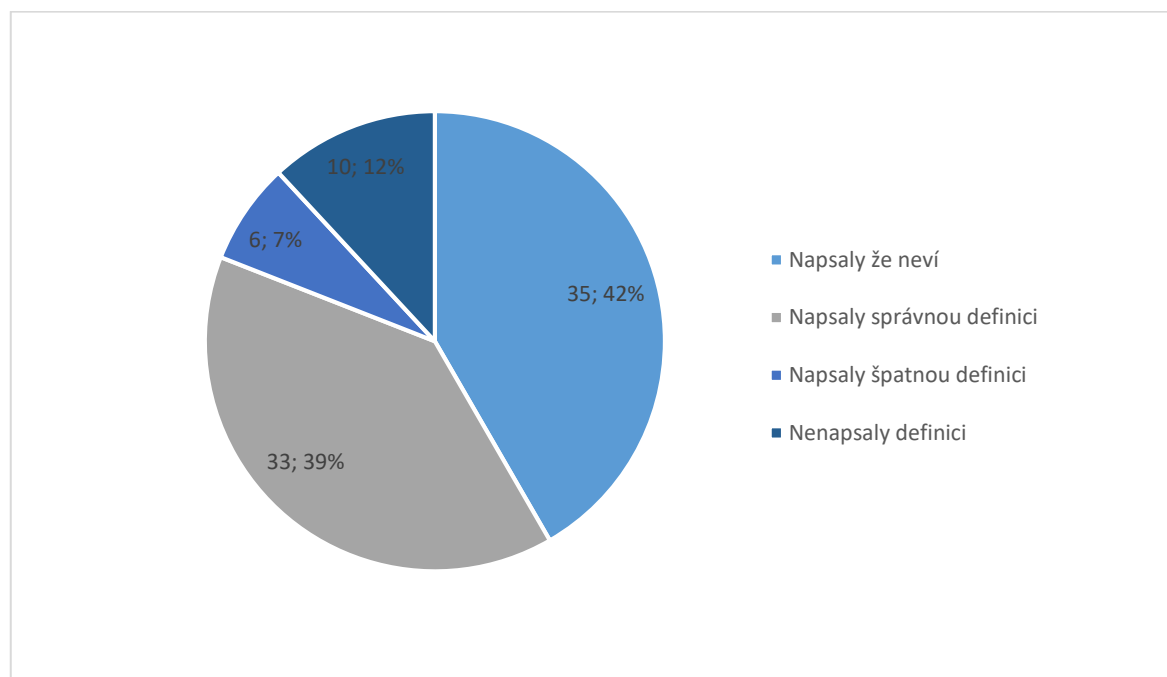
Graf 11: Správně napsaná definice sextingu

n = 39

Co je to sexting vědělo přesně 33 skautek (39 %) z původních 49 skautek, které napsaly, že sexting znají. 41 skautek (49 %) tedy nakonec sexting neznalo. Můžeme si však všimnout, že sexting je pro skautky známější pojem než kybergrooming.

Graf 12: Skutečná znalost sextingu

n = 84

Další otázky se opět zaměřovaly na to, kde skautky získaly informace o sextingu. Nejčastěji tomu bylo opět ve škole a ve skautu, následoval internet a rodiče. Jak o sextingu, tak o kybergroomingu byly skautky ve čtvrtině případů informovány od rodičů. To je podle nás dobrý výsledek, který nás překvapil.

Tab. 17: Kde byly skautky poučeny o sextingu

	Poučena, co je to sexting		Poučena o rizicích sextingu	
	Abs. četnost	Rel. četnost (%)	Abs. četnost	Rel. četnost (%)
Ve škole	53	65	51	64
Ve skautu	21	26	17	21
Na internet	23	28	21	26
Od rodičů	19	23	17	21
Nikde	15	18	17	21
V jiném kroužku	1	1	1	1

Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí. Co je to sexting n = 82, poučena o rizicích n = 80.

I u sextingu jsme se skautek ptali, zda je podle nich nebezpečný nebo ne. Podle 83 skautek (99 %) sexting nebezpečný je. Jen 1 skautka (1 %) si myslí, že ji při sextingu žádná rizika nehrozí. U sextingu jsou tedy skautky opatrnější než u kybergroomingu.

Následně jsme se skautek zeptali, jaké si myslí, že jim při sextingu hrozí rizika. Většina skautek se v odpovědích shodovala a zaškrtnla téměř všechna rizika, která jim mohou hrozit. Řadí se mezi ně například: Fotky nebo videa mohou být použity proti mně (73), může to vést k šikaně nebo kyberšikaně (71), materiály se můžou šířit ve škole a mezi kamarády (69), materiály z internetu už nikdy nesmažu (63) nebo ostatní na mě můžou mít sexuální narážky (57). Podrobná data naleznete v tabulce níže.

Tab. 18: Jaká rizika hrozí při sextingu

Druh rizika	Abs. četnost	Rel. četnost (%)
Fotky nebo videa mohou být použity proti mně	73	90
Může to vést k šikaně nebo kyberšikaně	71	88
Fotky nebo videa se můžou začít šířit ve škole, mezi mými kamarády	69	85
Fotky nebo videa z internetu už nikdy nesmažu	63	78
Ostatní na mě můžou začít mít sexuální narážky	57	70
Přijdu o pověst	29	36
Psychické následky	3	4

Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí, n = 81.

Poté jsme otázky zaměřili na zkušenosti se sextingem. Respondentů jsme se ptali, zda někomu posílali sexuálně laděnou zprávu. 80 respondentů (95 %) nikdy nikomu sexuálně laděnou textovou zprávu neposílalo. 1 respondent posílal textovou zprávu 1x, jeden 2x a 2 respondenti víckrát.

Tab. 19: Posílání sexuálně laděných textových zpráv

Jak často	Abs. četnost	Rel. četnost (%)
Nikdy	80	95
Víckrát	2	2
Jedenkrát	1	1
Dvakrát	1	1

n = 84

Poté nás zajímalo, komu zprávy skautky posílaly. 3 skautky sexuální textovou zprávu poslalo kamarádovi/kamarádce, 1 skautka zprávu poslala svému klukovi/svoji holce a 1 skautka klukovi/holce, který/která se jí líbil/a.

Tab. 20: Komu sexuálně laděnou zprávu skautky poslaly

S kým	Abs. četnost
S kamarádem/kamarádkou	3
Se svým klukem/svoji holkou	1
S klukem/holkou, který/která se jí líbila/a	1

Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí, n = 4.

Ptali jsme se na motiv posílání sexuálních textových zpráv. Na tuto otázku nám odpověděly dvě skautky. Jedna zprávy posílala jako odpověď na takovou zprávu a jen tak z nudy, druhá zprávu posílala jako odpověď na takovou zprávu.

Další otázky jsme zaměřili na posílání intimních fotografií. 82 skautek (98 %) nikdy neposlalo intimní fotografii. 2 skautky (2 %) poslalo intimní fotografii, na kterých byly zobrazené bez obličeje. Na otázku motivace nám odpověděla jedna skautka, který ji poslala svému klukovi/holce jako dárek pro potěšení a jako odpověď na takovou zprávu.

Tab. 21: Posílání sexuálně laděných fotografií

Jak často	Abs. četnost	Rel. četnost (%)
Nikdy	82	98
Vícekrát	2	2
Jedenkrát	0	0
Dvakrát	0	0

n = 84

Poslední otázky ohledně posílání intimních materiálů byly zaměřeny na videa. Žádná skautka neposlala nikomu sexuálně laděné video.

Dále jsme se zaměřili na přijímání sexuálních zpráv skautkami. Jako první nás opět zajímalo přijímání textových zpráv. 64 skautek (76 %) nikdy nepřijalo sexuální textovou zprávu, 13 skautek (15 %) jedenkrát, 5 skautek (6 %) vícekrát a 2 skautky (2 %) dvakrát.

Tab. 22: Přijímání sexuálně laděných textových zpráv

Jak často	Abs. četnost	Rel. četnost (%)
Nikdy	64	76
Jedenkrát	13	15
Vícekrát	5	6
Dvakrát	2	2

n = 84

Skautek, které takovou zprávu dostaly, jsme se ptali, od koho ji dostaly. 13 skautek (72 %) takovou zprávu dostalo od někoho, koho nezná ani ze sociálních sítí. 3 skautky (17 %) od někoho, koho znají jen se sociálních sítí, 2 skautky od kamarádky, 1 skautka od jejího kluka/holky a 1 skautka od kluka/holky, který/kteřá se jí líbil/a.

Tab. 23: Od koho sexuálně laděnou zprávu přijaly

Od koho	Abs. četnost
Od někoho, koho nezná ani ze sociálních sítí	13
Od někoho, koho zná jen ze sociálních sítí	3
Od kamaráda/kamarádky	2
Od jejího kluka/holky	1
Od kluka/holky, který/kteřá se jí líbil/a	1

Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí, n = 18.

Sexuální fotografii nikdy nedostalo 73 skautek (87 %), jedenkrát intimní fotografii přijalo 8 skautek (10 %), víckrát 2 skautky a dvakrát jedna skautka.

Tab. 24: Přijímání sexuálně laděných fotografií

Jak často	Abs. četnost	Rel. četnost (%)
Nikdy	73	87
Jedenkrát	8	10
Víckrát	2	2
Dvakrát	1	1

n = 84

Intimní fotografii opět nejvíce skautek (8, 73 %) dostalo od někoho, koho neznají ani ze sociálních sítí. 4 skautky (36 %) od někoho, koho znají jen ze sociálních sítí, 2 skautky od kamaráda/kamarádky a 1 skautka od jejího kluka/holky.

Tab. 25: Od koho sexuálně laděnou fotografii přijaly

Od koho	Abs. četnost
Od někoho, koho nezná ani ze sociálních sítí	8
Od někoho, koho zná jen ze sociálních sítí	4
Od kamaráda/kamarádky	2
Od jejího kluka/holky	1

Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí, n = 11.

Sexuálně laděné video nikdy nepřijalo 82 skautek (98 %), jedna skautka dostala sexuální video 1x a jedna skautka víckrát. Jedna skautka video přijala od někoho, koho nezná ani ze sociálních sítí a také od někoho, koho zná jen ze sociálních sítí, druhé skautce video přišlo od někoho, kdo nezná ani ze sociálních sítí.

Zaujalo nás, že ve všech třech typech přijatých zpráv – textová zpráva, fotografie, video – se nejčastěji objevuje, že ho skautkám poslal někdo, koho neznají v reálném světě ani na sociální sítích. Domníváme se, že to mohou způsobovat tzv. „fake účty“, které náhodným lidem posílají různé spamy a viry, mezi kterými může být i sexuální materiál.

Vzhledem k prevalenci sextingu i kybergroomingu jsme čekali vyšší výskyt těchto jevů i u skautek. Z výsledků analýzy vyplývá, že skautky se chovají na sítích poměrně bezpečně a jen minimum z nich je těmito jevy ohroženo.

Poslední otázky v dotazníku se zaměřovaly na znalost práva a sextingu. Skautkám jsme popsali tři situace a u každé z nich měly rozhodnout, kdo porušuje zákon. První situace zněla: „15letá dívka pošle fotografii „nahore bez“ svému 16letému kamarádovi, který ji o takovou fotku požádal. Kdo z nich porušuje zákon?“ 34 skautek (47 %) si myslí, že zákon porušují oba dva, podle 15 skautek (21 %) neporušuje zákon nikdo, protože posílat si nahé fotografie není zakázáno, 15 skautek (21 %) říká, že zákon porušuje pouze kamarád, protože fotografii chtěl, 9 skautek (13 %) si myslí, že zákon porušuje pouze dívka a 7 skautek (10 %) si myslí, že zákon neporušuje ani jeden, protože jim ještě nebylo 18 let. Správná odpověď je, že zákon porušují oba dva. V České republice se jakékoliv sexuální materiály, na kterých jsou zobrazení nezletilí, považují za dětskou pornografii. Dle trestního zákoníku je zakázáno takové materiály vyrábět, přechovávat nebo distribuovat. Proto se trestného činu dopustila jak dívka, která se vyfotila a fotku kamarádovi poslala, tak kamarád, který fotografii přijal (sexting.cz, 2008-2013).

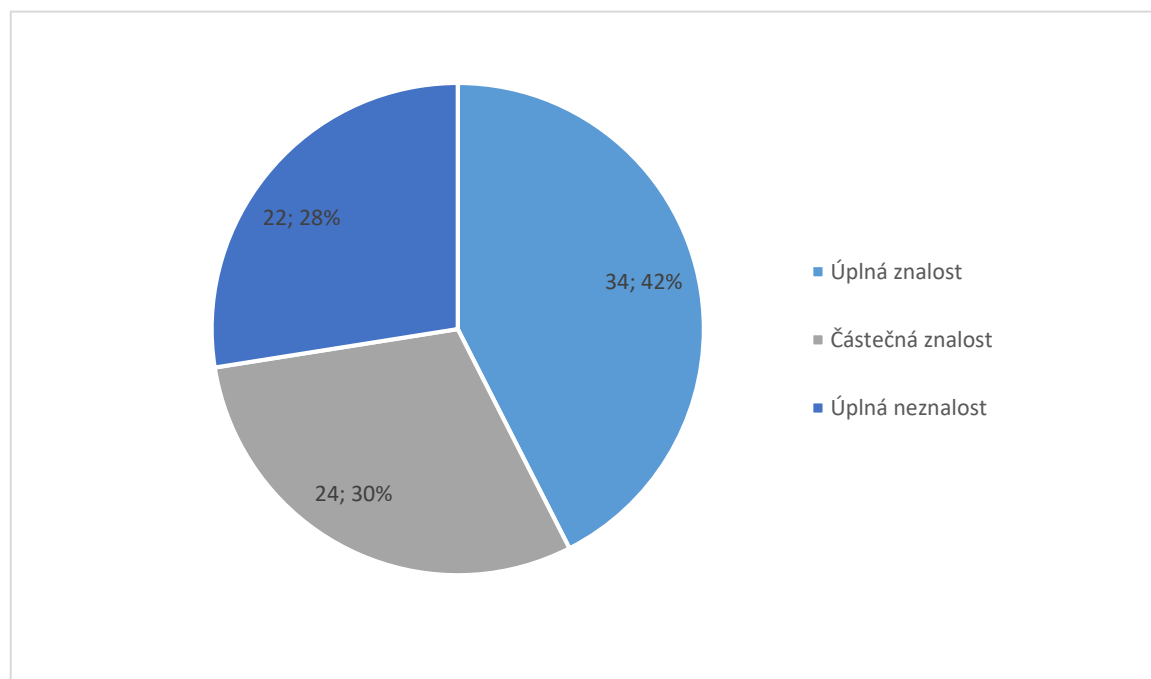
Tab. 26.: Kdo porušuje zákon, situace 1.

Kdo porušuje zákon	Abs. četnost	Rel. četnost (%)
Zákon porušují oba dva	34	43
Ani jeden z nich neporušuje zákon, protože posílat si nahé fotografie není zakázáno	15	19
Zákon porušuje pouze kamarád, protože fotografii chtěl	15	19
Zákon porušuje pouze dívka, která kamarádovi fotku poslala	9	11
Ani jeden z nich neporušuje zákon, protože jim ještě nebylo 18	7	9

n = 80

Respondenty jsme si rozdělili do skupin podle toho, jestli odpověděli správně, a tedy znají zákon, nebo přisoudili trestnost jen jednomu aktérovi a znají zákon jen částečně, nebo pokud zvolili možnost, že nikdo neporušuje zákon a tedy trestní zákon neznají.

Graf 13: Míra znalosti zákona, situace 1.

n = 80

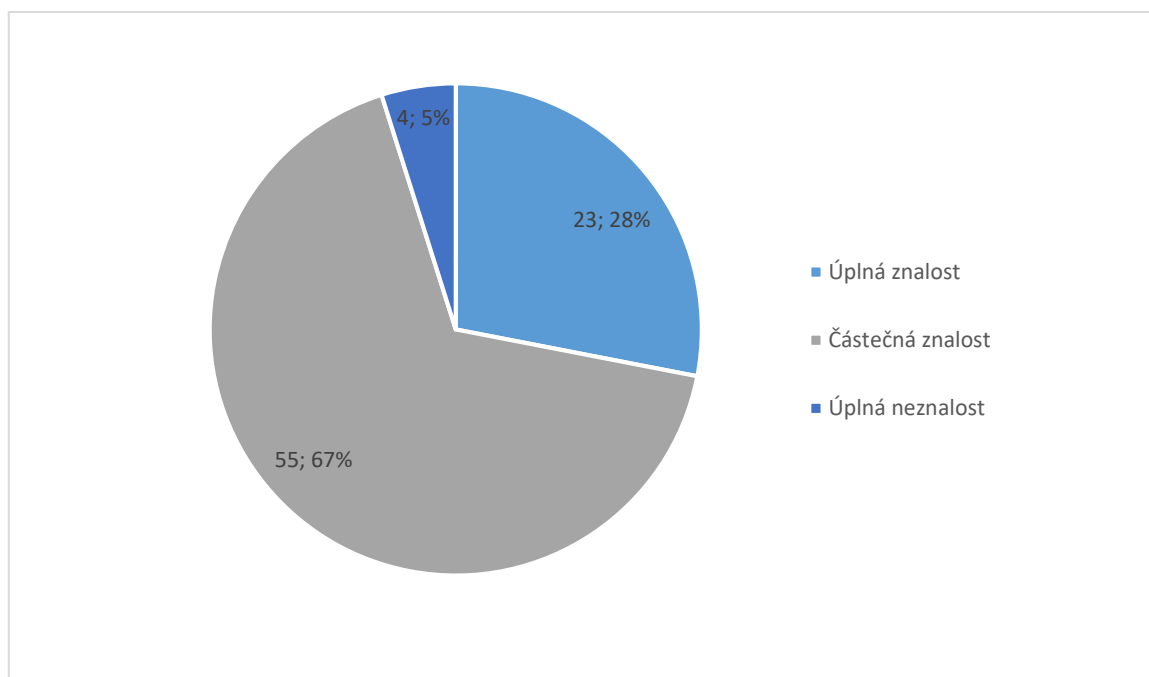
Ve druhé situaci: „15letá dívka pošle fotografii "nahore bez" svému 22letému kamarádovi, který ji o takovou fotku požádal. Kdo z nich porušuje zákon?“ Nejvíce skautek (43; 52 %) si myslí, že zákon porušuje jen kamarád, protože je dospělý. 23 skautek (28 %) říká, že zákon porušují oba dva, podle 12 skautek (15 %) zákon porušuje pouze dívka a 4 skautky (5 %) říkají, že zákon neporušuje ani jeden, protože posílat si nahé fotografie není zakázáno. I v této modelové situaci je správná odpověď, že zákon porušují oba dva, protože se jedná o dětskou pornografii.

Tab. 27: Kdo porušuje zákon, situace 2.

Kdo porušuje zákon	Abs. četnost	Rel. četnost (%)
Zákon porušuje kamarád, protože už je dospělý	43	52
Zákon porušují oba dva	23	28
Zákon porušuje pouze dívka, která kamarádovi fotku poslala	12	15
Ani jeden z nich neporušuje zákon, protože posílat si nahé fotografie není zakázáno	4	5

n = 82

Graf 14: Míra znalosti zákona, situace 2.

n = 82

Třetí situace byla: „19letá dívka pošle fotografii „nahore bez“ svému 22letému kamarádovi, který ji o takovou fotku požádal. Kdo z nich porušuje zákon?“ V této situaci 36 skautek (45 %) zvolilo možnost, že ani jeden z dotyčných neporušuje zákon, 27 skautek (34 %) si myslí, že zákon porušují oba dva, podle 9 skautek (11 %) zákon porušuje pouze dívka a 8 skautek (10 %) si myslí, že zákon porušuje pouze kamarád. V poslední modelové situaci neporušuje zákon nikdo z účastníků, protože se jedná o dvě plnoleté osoby, a tudíž se již nejedná o dětskou pornografii.

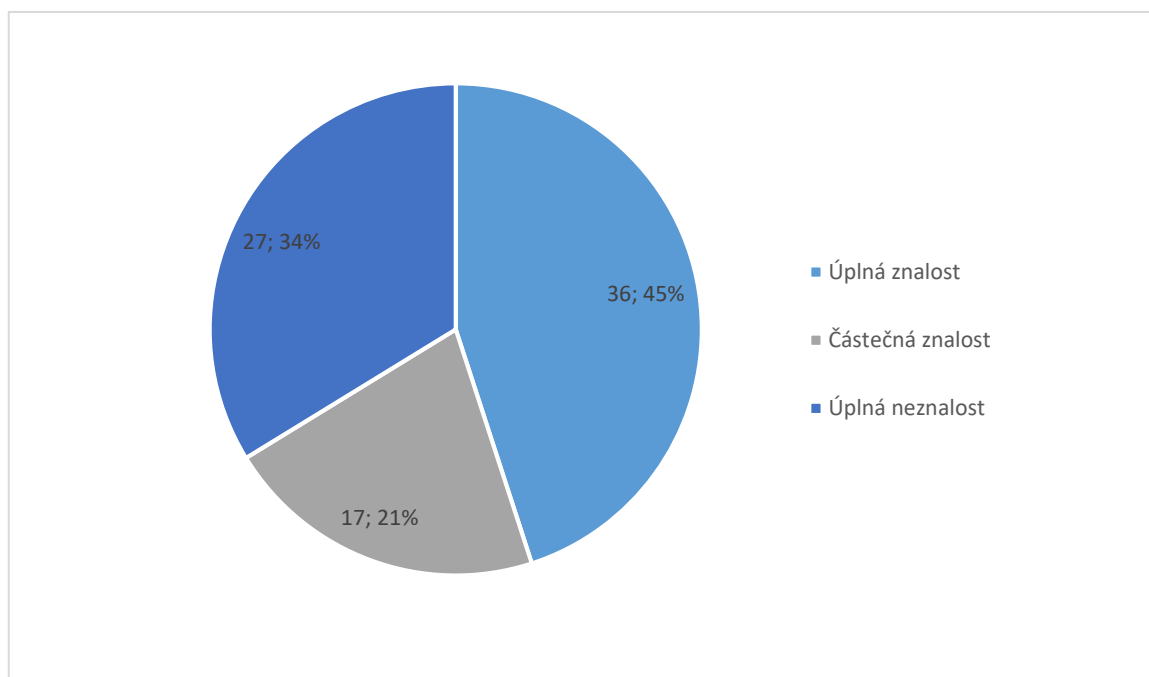
Tab. 28: Kdo porušuje zákon, situace 3.

Kdo porušuje zákon	Abs. četnost	Rel. četnost (%)
Ani jeden z nich neporušuje zákon, protože posílat si nahé fotografie není zakázáno	36	45
Zákon porušují oba dva	27	34
Zákon porušuje pouze dívka, která kamarádovi fotku poslala	9	11
Zákon porušuje kamarád, který o fotografii požádal	8	10

n = 80

Graf 15: Míra znalosti zákona, situace 3.

n = 80

V těchto otázkách můžeme vidět velkou rozmanitost odpovědí, ze které usuzujeme, že skautky nebyly poučené o posílání sexuálních materiálů ve spojitosti s českým zákonem.

7.2 Analýza dotazníků vedoucích skautek

Vedoucích jsme se ptali, jaké využívají sociální sítě. Mezi často užívané sítě patří Messenger (26; 96 %). Facebook (18; 67 %), Instagram (17; 63 %) a Whatsapp (15; 56 %).

Tab. 29: Využívání sociálních sítí vedoucími

Sociální síť	Abs. četnost	Rel. četnost (%)
Messenger	26	96
Facebook	18	67
Instagram	17	63
WhatsApp	15	56
Snapchat	3	11
Twitter	1	4
Jiné	1	4

Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí, n = 27.

Další otázka směřovala na to, jestli mají vedoucí přidané do přátel nebo sledování skautky, které vedou. 17 respondentů (63 %) má na svých sociálních sítích přidané některé skautky, které vedou, 9 respondentů (33 %) má přidané všechny skautky a 1 respondent (4 %) nemá přidanou žádnou skautku.

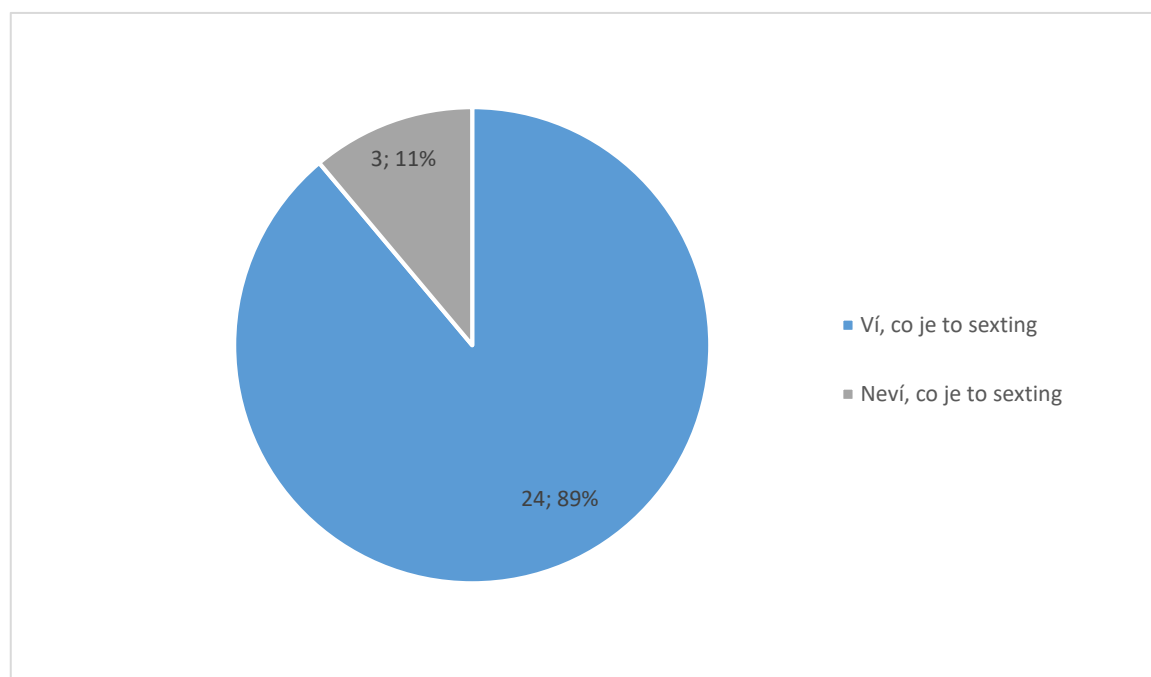
Tab. 30: Přidání skautek do přátel

	Abs. četnost	Rel. četnost (%)
Mám přidané jen některé skautky	17	63
Ano, mám přidané všechny	9	33
Nemám přidanou žádnou skautku	1	4

n = 27

I vedoucích jsme se ptali na znalost definice sextingu. 24 vedoucích (89 %) napsalo, že ví, co je to sexting, 3 vedoucí (11 %) napsalo, že neví.

Graf 16: Udávaná znalost sextingu

n = 27

Následně respondenti, kteří sdělili, že ví, co je to sexting měli napsat definici sextingu. Definici napsalo 23 (85 %) vedoucích a všichni ji znali správně. Jako ukázkou uvádíme některé z nich: „*Sexting je posílání nebo sdílení zpráv se sexuálním obsahem.*“ „*Sexting je sdílení intimních fotek a videí po zprávách.*“ „*Chat se sexuálním obsahem, lechtivé zprávy, nahé fotky.*“

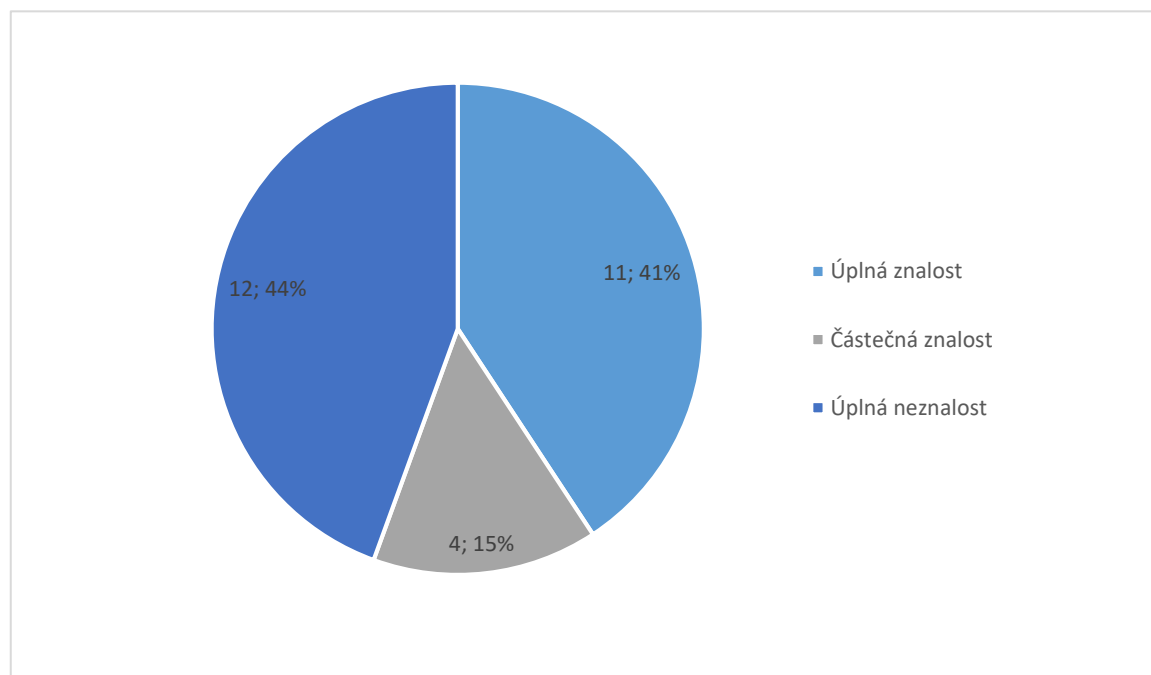
Respondentů jsme se ptali i na znalost zákona v kontextu sextingu. Položili jsme jim otázky se stejnými situacemi jako skautkám. Situace první zněla: „*15letá dívka pošle fotografii „nahore bez“ svému 16letému kamarádovi, který ji o takovou fotografii požádal. Kdo z nich porušuje zákon?*“ Četnost odpovědí naleznete v tabulce níže.

Tab. 31: Kdo porušuje zákon, situace 1.

	Abs. četnost	Rel. četnost (%)
Zákon porušují oba dva	11	41
Ani jeden z nich neporušuje zákon, protože posílat si nahé fotografie není zakázáno	10	37
Ani jeden z nich neporušuje zákon, protože jim ještě nebylo 18	2	7
Zákon porušuje pouze dívka, která kamarádovi fotku poslala	2	7
Zákon porušuje pouze kamarád, protože si o fotografii řekl	2	7

n = 27

Graf 17: Míra znalosti zákona, situace 1.

n = 27

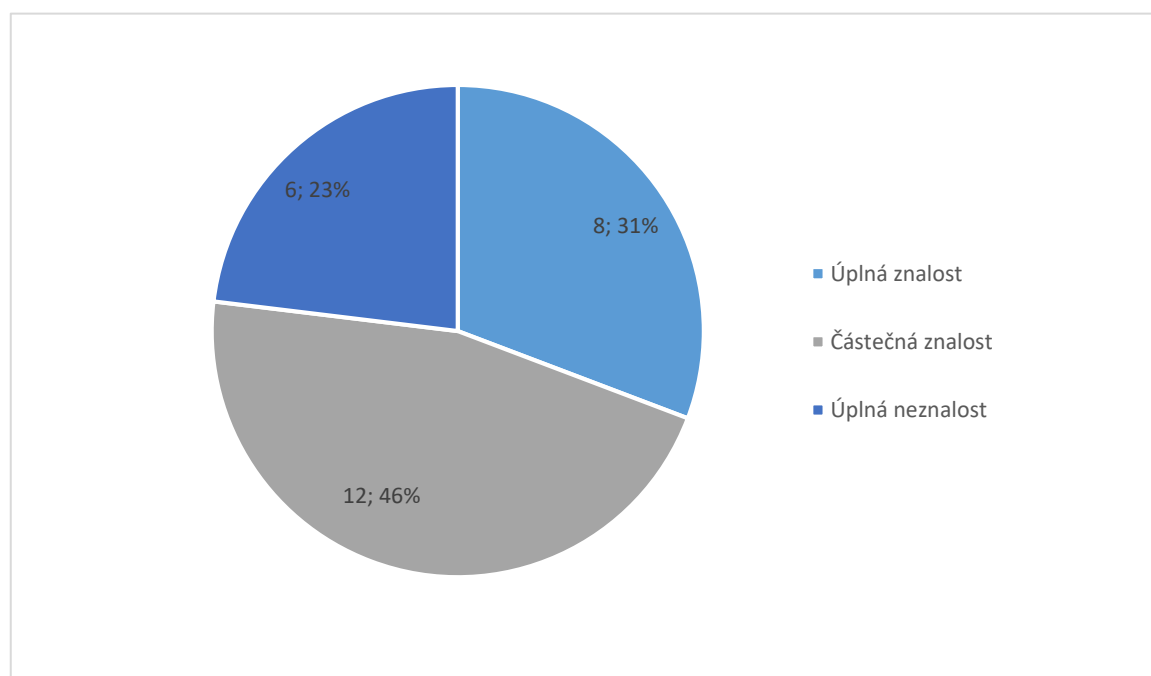
Situace dva: „15letá dívka pošle fotografii „nahore bez“ svému 22letému kamarádovi, který ji o takovou fotografii požádal. Kdo z nich porušuje zákon?“

Tab. 32: Kdo porušuje zákon, situace 2.

	Abs. četnost	Rel. četnost (%)
Zákon porušuje pouze kamarád, protože už je dospělý	11	42
Zákon porušují oba dva	8	31
Ani jeden z nich neporušuje zákon, protože posílat si nahé fotografie není zakázáno	6	23
Zákon porušuje pouze dívka, která kamarádovi fotku poslala	1	4

n = 26

Graf 18: Míra znalosti zákona, situace 2.

n = 26

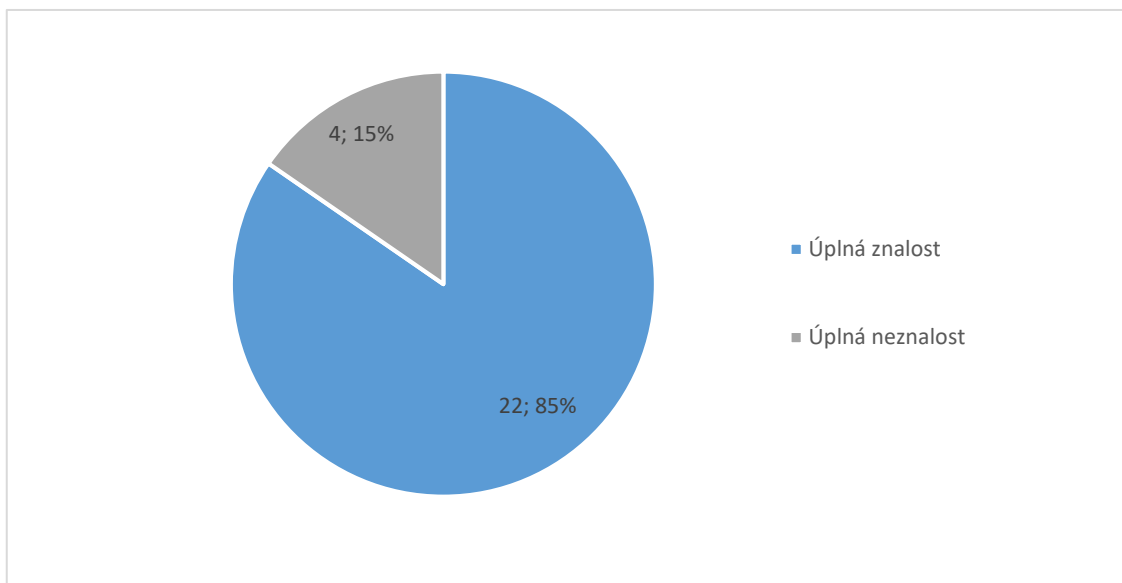
Situace tři: „19letá dívka pošle fotografii „nahore bez“ svému 22letému kamarádovi, který ji o takovou fotografii požádal. Kdo z nich porušuje zákon?“

Tab. 33: Kdo porušuje zákon, situace 3.

	Abs. četnost	Rel. četnost (%)
Ani jeden z nich neporušuje zákon, protože posílat si nahé fotografie není zakázáno	22	85
Zákon porušují oba dva	4	15
Zákon porušuje pouze dívka, která kamarádovi fotku poslala	0	0
Zákon porušuje pouze kamarád, který si o fotografii řekl	0	0

n = 26

Graf 19: Míra znalosti zákona, situace 3.

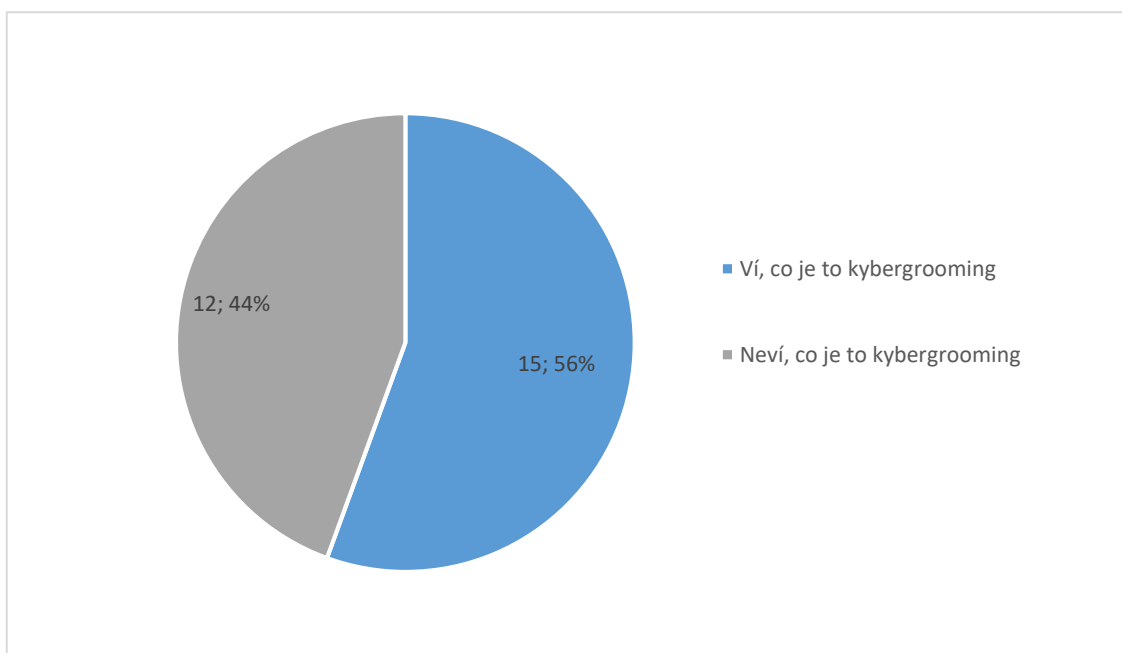

n = 26

Vzhledem k velké variabilitě odpovědí lze předpokládat, že skautští vedoucí nemají v otázce sextingu a zákona jasno.

Otázku na znalost kybergroomingu nám zodpověděli všichni vedoucí. 15 vedoucích (56 %) napsalo, že ví, co je to kybergrooming a 12 vedoucích (44 %) napsalo, že neví, co je to kybergrooming.

Graf 20: Udávaná znalost kybergroomingu

n = 27

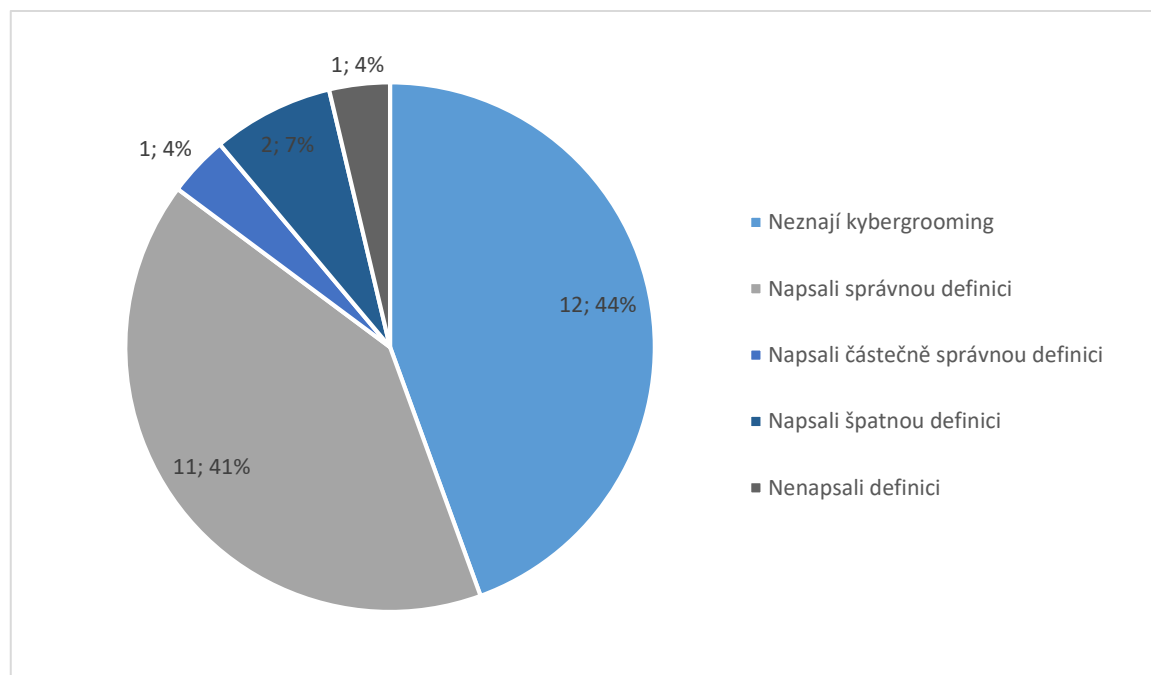
Respondentů, kteří zvolili možnost, že ví, co je to kybergrooming, jsme se zeptali na definici. Definici jsme si opět rozdělili na tři kritéria, podle kterých jsme posuzovali a bodovali odpovědi respondentů. 11 respondentů (79 %) znalo přesnou definici kybergroomingu, 1 respondent (7 %) splnil dvě kritéria a 2 respondenti (14 %) napsali nesprávnou definici kybergroomingu.

Tab. 34: Znalost definice kybergroomingu

	Abs. Četnost
3 kritéria	11
Žádné kritérium	2
2 kritéria	1
1 kritérium	0

n = 14

Graf 21: Skutečná znalost kybergroomingu

n = 27

Vidíme, že kybergrooming zná 12 vedoucích (44 %), což není mnoho. Oproti tomu můžeme říct, že znalost sextingu u vedoucích je poměrně dobrá, protože sexting zná 23 vedoucích (85 %).

Další otázky jsme již směřovali na prevenci kybergroomingu a sextingu v oddíle. Nejprve jsme se zaměřili všeobecně na bezpečnost na internetu. 10 vedoucích (38 %) vybralo možnost, že se bezpečnosti na internetu věnovali jednou, 4 vedoucí (15 %) se tomu věnují pravidelně a 12 vedoucích (46 %) se bezpečnosti na internetu nevěnovalo nikdy. Jenom polovina vedoucích se ve svém oddíle někdy věnovala alespoň bezpečnosti na internetu. Tento výsledek nás nemile překvapil, protože si myslíme, že v dnešní době, kdy mají přístup k internetu už malé děti, by vedoucí měli využít prostor a vliv, který na děti mají a poučit je, jak správně internet využívat.

Tab 35: Program bezpečnosti na internetu v oddílech

	Abs. četnost	Rel. četnost (%)
Ne, nikdy jsme se tomu nevěnovali	12	46
Ano, jednou jsme se tomu věnovali	10	38
Ano, pravidelně se tomu věnujeme	4	15

n = 26

Následující otázkou jsme se ptali na proběhlý program prevence kybergroomingu a sextingu. Jen 2 vedoucí (7 %) se ve svém oddíle pravidelně věnují prevenci daných fenoménů, 6 vedoucích (22 %) se prevencí zabývali jednou a 19 vedoucích (70 %) prevenci nedělali nikdy.

Tab. 36: Prevence kybergroomingu a sextingu

	Abs. četnost	Rel. četnost (%)
Ne, nikdy jsme se tomu nevěnovali	19	70
Ano, jednou jsme se tomu věnovali	6	22
Ano, pravidelně se tomu věnujeme	2	7

n = 27

Vedoucí, kteří do programu zařadili prevenci daných jevů, jsme se zeptali, z jakého důvodu. 7 vedoucích si myslí, že je to v dnešní době důležité a jeden vedoucí to do programu zařadil na základě tohoto výzkumu.

Vedoucí, již prevenci ve svých oddílech neuskutečnili, jsme se také ptali z jakých důvodů. Nejčastější odpověď (12, 63 %) byla, že prevenci do programu chystají zařadit, 6 vedoucích (32 %) to nenapadlo, 2 vedoucí (11 %) neví jak na to a 1 vedoucí (5 %) myslí, že je to úkol školy.

Tab. 37: Z jakých důvodů neproběhla v oddíle prevence kybergroomingu a sextingu

	Abs. četnost	Rel. četnost (%)
Chystám se na to	12	63
Nenapadlo mě to	6	32
Nevím jak na to	2	11
Myslím si, že je to úkol školy	1	5

n = 19

Nejčastěji prevenci v oddíle dělali vedoucí spolu s dalšími vedoucími (6), anebo samostatně (2). Prevence probíhala v 5 případech zatím jen jednou, ve dvou oddílech probíhá nepravidelně, když na dané téma narazí a v jednom oddíle probíhá pravidelně každý rok.

Tab. 38: Jak často v oddíle probíhá prevence kybergroomingu a sextingu

	Abs. četnost
Jenom jednou	5
Nepravidelně, když se na téma narazí	1
Pravidelně každý rok	2

n = 8

Diskuze je nejvíce využívaný prostředek prevence (7), dále je využíváno preventivní video (2), přednáška (2) a společné sledování filmu V síti (2). Žádný z vedoucích si dopředu nezjišťoval, jak by měla účinná prevence vypadat.

Tab. 39: Jak v oddíle probíhá prevence kybergroomingu a sextingu

	Abs. četnost
Diskuze	7
Preventivní video	2
Přednáška	2
Sledování filmu V síti	2

Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí, n = 7.

26 vedoucích (96 %) si myslí, že by o preventivním programu v oddíle měli vědět rodiče. Podle 1 vedoucího (4 %) není potřeba, aby to věděli. Rozmezí věku, ve kterém by podle vedoucích měla začít prevence daných fenoménů je mezi 6–15 lety. Nejčastěji se objevoval věk 12 let (7; 37 %). Nejmladší věk 6 let napsali 2 vedoucí (11 %) a nejstarší věk 15 let zvolil jeden vedoucí (5 %). V tabulce níže uvádíme všechny zvolené roky včetně absolutních četností.

Tab. 40: V kolika letech by měla začít prevence kybergroomingu a sextingu

Věk	Abs. četnost	Rel. četnost (%)
6	2	11
7	0	0
8	1	5
9	0	0
10	4	21
11	3	16
12	7	37
13	1	5
14	0	0
15	1	5

n = 19

Dále jsem se ptali, čemu by se vedoucí při prevenci daných rizikových jevů vyhnuli. Otázka byla otevřená a kvalitativní data bylo možné rozdělit do tří skupin. 5 vedoucích by se vyvarovalo zastrasování, zveličování a přehánění, 4 vedoucí by se vyhnuli sdělování osobních zkušeností a 1 vedoucí by se vyhnul tabuizování sex.

Příklady odpovědí: „Adresným příkladem přímo z oddílu, rodiny, školy a okolí, pokud tedy nejsou přímo "ukázkovými", jak by to a ochrana proti tomu, mělo vypadat – tedy tam, kde prevence a osobnostní nastavení dostatečně zapůsobily "ano", jako dobrý příklad... Tam, kde by mi skautka vystupovala jako oběť bych ji netraumatizoval dál tím, že bych rozšiřoval okruh těch, co "to ví".“ „Agresivnímu způsobu varování - tzn. vše vysvětlovat v klidu, dát důraz na důležitost internetové bezpečnosti, ale nepřehnat to.“ „Otevřené otázky před všemi, zda se s tím setkaly, či zda jsou s někým takto v kontaktu. Lépe jim dát prostor promluvit si individuálně.“

Tab. 41: Čemu by se vedoucí během prevence kybergroomingu a sextingu vyvarovali

	Abs. četnost
Zastrasování, zveličování, přehánění	5
Sdělování osobních zkušeností	4
Tabuizování sexu	1

n = 10

Pokud by za vedoucím přišla skautka s problémem se sextingem nebo kybergroomingem 12 vedoucích (67 %) by to sdělilo rodičům, 10 vedoucích (56 %) neví, protože nad tím nikdy neuvažovalo, 9 vedoucích (50 %) by skautce poradilo, ať zavolá na Linku bezpečí, na policii by to oznámilo 7 vedoucích (39 %). Jen 1 vedoucí by nevěděl, co má dělat. Vidíme, že většina vedoucích si je vědoma, že za dítě nese zodpovědnost jeho zákonný zástupce a je potřeba, aby o problému sextingu nebo kybergroomingu u svého dítěte věděl.

Tab. 42: Jak by vedoucí poradili skautce s problémem se sextingem nebo kybergroomingem

	Abs. četnost	Rel. četnost (%)
Řekl/a bych to rodičům	12	67
Nevím, nikdy jsem nad tím neuvažoval/a	10	56
Řekl/a bych jí, ať zavolá na Linku bezpečí	9	50
Oznámil/a bych to na policii	7	39
Obrátil/a bych se o pomoc na hlavního vedoucího	3	17
Poradil/a bych jí, ať zablokuje daný profil	3	17
Ne, nevím, co bych měl/a udělat	1	6

Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí, n = 18.

7.4 Srovnání vybraných skupin

Abychom mohli říct, zda má proběhlý program prevence kybergroomingu a sextingu vliv na znalosti skautek, museli jsme oddíly s proběhlou prevencí a bez prevence srovnat. Dále jsme se srovnávali znalosti skautek a vedoucích a znalosti a chování na sítích mladších skautek a starších skautek.

7.4.1 Srovnání skautek a vedoucích

Protože se v obou dotaznících některé otázky shodovaly, můžeme srovnat odpovědi skautek a vedoucích. Při srovnání užívání vybraných šesti nejužívanějších sociálních sítí skautkami s jejich užíváním vedoucími vidíme, že v obou skupinách jsou oblíbené sociální sítě určené výhradně ke komunikaci jako je Messenger (skautky 76 %, vedoucí 96 %) nebo WhatsApp (skautky 73 %, vedoucí 56 %). Instagram, který je u skautek na prvním místě (82 %) se těší oblíbenosti i u vedoucích (63 %). Oproti tomu Facebook, který používá 67 % vedoucích využívá jen 35 % skautek. Aplikace Snapchat a Tik Tok, které jsou u skautek také oblíbené (Snapchat 52 %, Tik Tok 37 %) vedoucí téměř nevyužívají (Snapchat 11 %, Tik Tok 0 %).

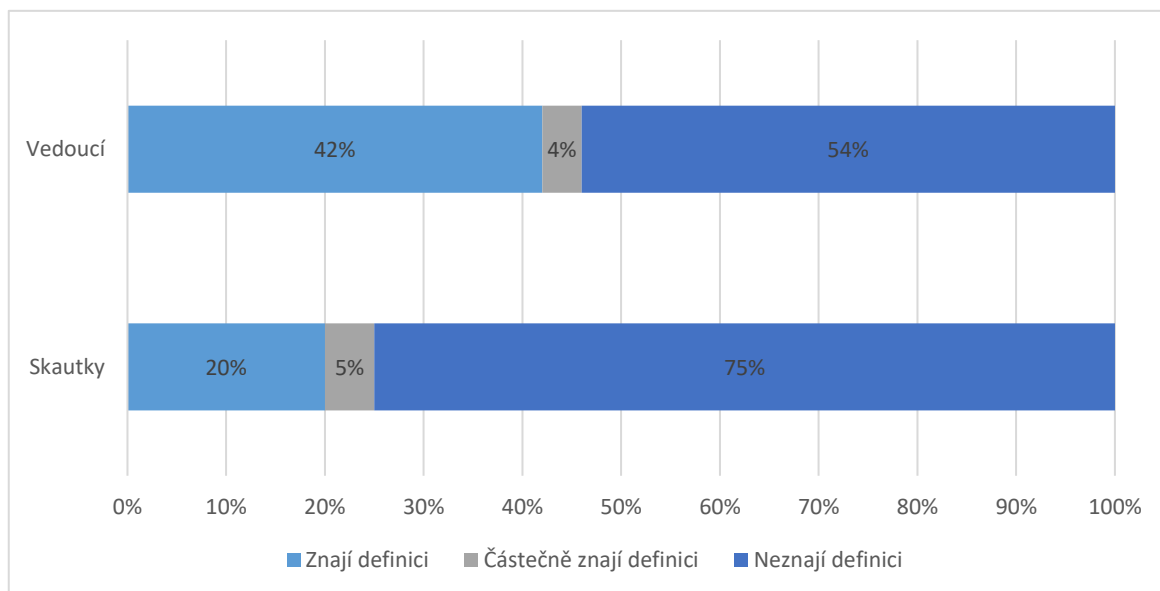
Tab. 43: Srovnání používání vybraných sociálních sítí skautek a vedoucích

	Skautky		Vedoucí	
	Abs. četnost	Rel. četnost (%)	Abs. četnost	Rel. četnost (%)
Instagram	68	82	17	63
Messenger	63	76	26	96
WhatsApp	61	73	15	56
Snapchat	43	52	3	11
Tik Tok	31	37	0	0
Facebook	29	35	18	67

Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí, skautky n = 83, vedoucí n = 27.

Ve srovnání znalosti definice kybergroomingu vyšly obě skupiny velmi podobně. 14 vedoucích (54 %) a 61 skautek (73 %) nevědělo, co to kybergrooming je. Co to kybergrooming je vědělo a definici správně napsalo 16 skautek (20 %) a 11 vedoucích (42 %).

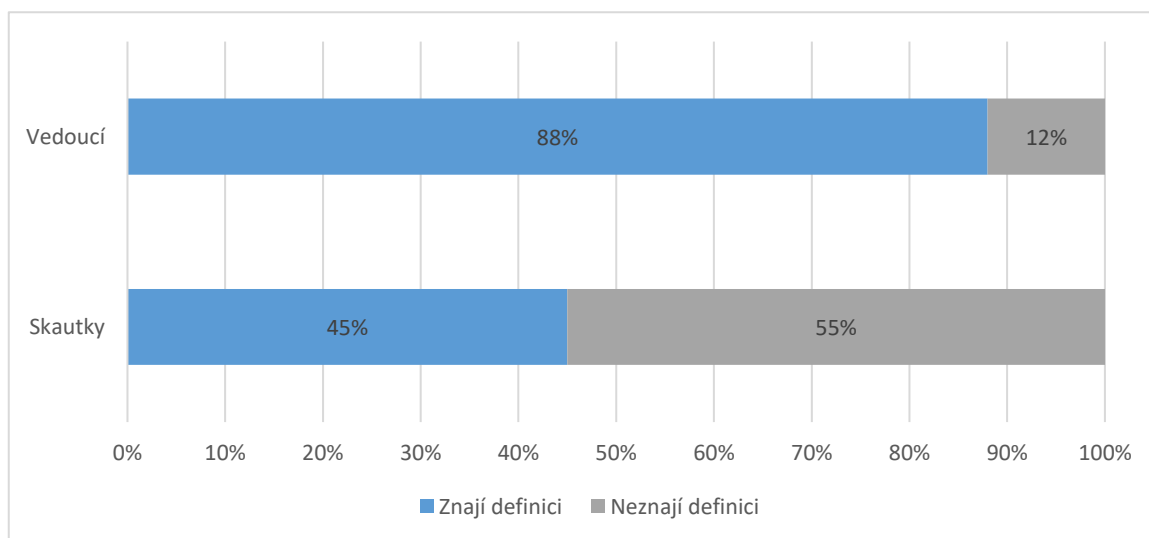
Graf 22: Srovnání znalosti kybergroomingu skautek a vedoucích

Skautky n = 81, vedoucí n = 26

Ve srovnání znalosti sextingu si vedli lépe vedoucí. 88 % vedoucích a 45 % skautek vědělo, co je to sexting, zatímco definici sextingu neznalo 53 % skautek a jen 12 % vedoucích.

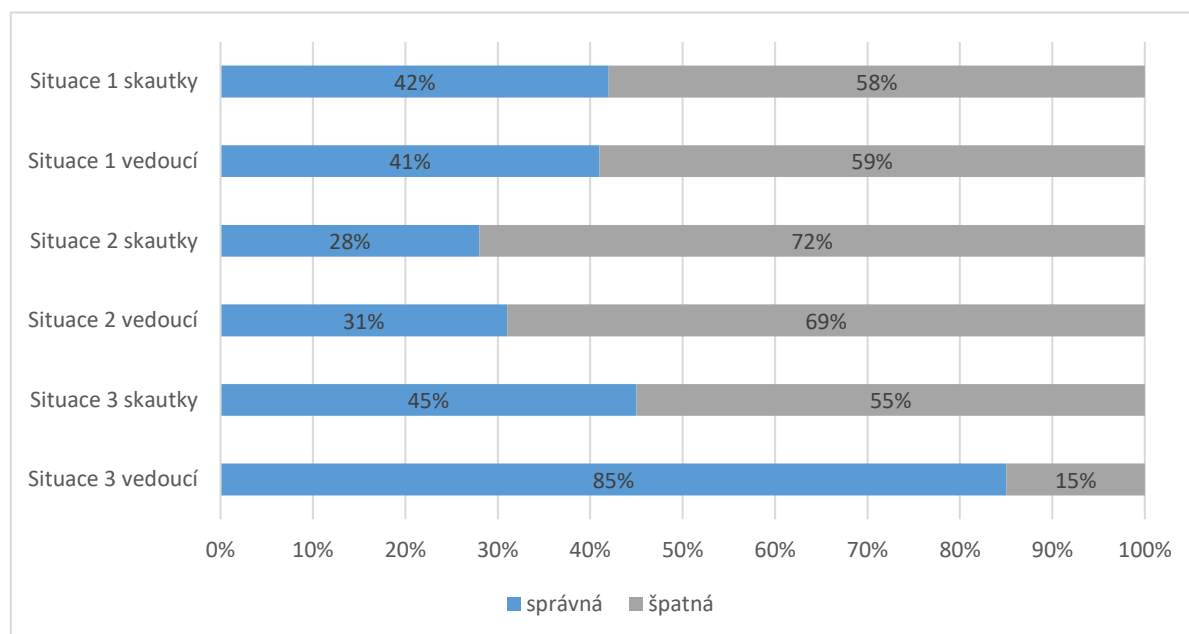
Graf 23: Srovnání znalosti sextingu skautek a vedoucích

Skautky n = 74, vedoucí n = 26

Znalosti ohledně zákona a posílání si sexuálních materiálů mají skautky i vedoucí přibližně stejné. V případě posílání si intimních fotografií mezi dvěma mladistvými (situace 1) zvolilo správnou odpověď 42 % skautek a 41 % vedoucích, že zákon porušují oba aktéři. Ve druhé situaci, kdy si sexuální fotografii posílala mladistvá s dospělým napsalo 28 % skautek a 31 % vedoucích správně, že zákon opět porušují oba aktéři. Ve třetí situaci, kdy si fotografie vyměnili dvě dospělé osoby lépe odpovídali vedoucí, kdy 85 % vedoucích zvolilo správnou možnost a 45 % skautek zvolilo správnou možnost.

Graf 24: Srovnání znalosti zákona ohledně sextingu skautek a vedoucích

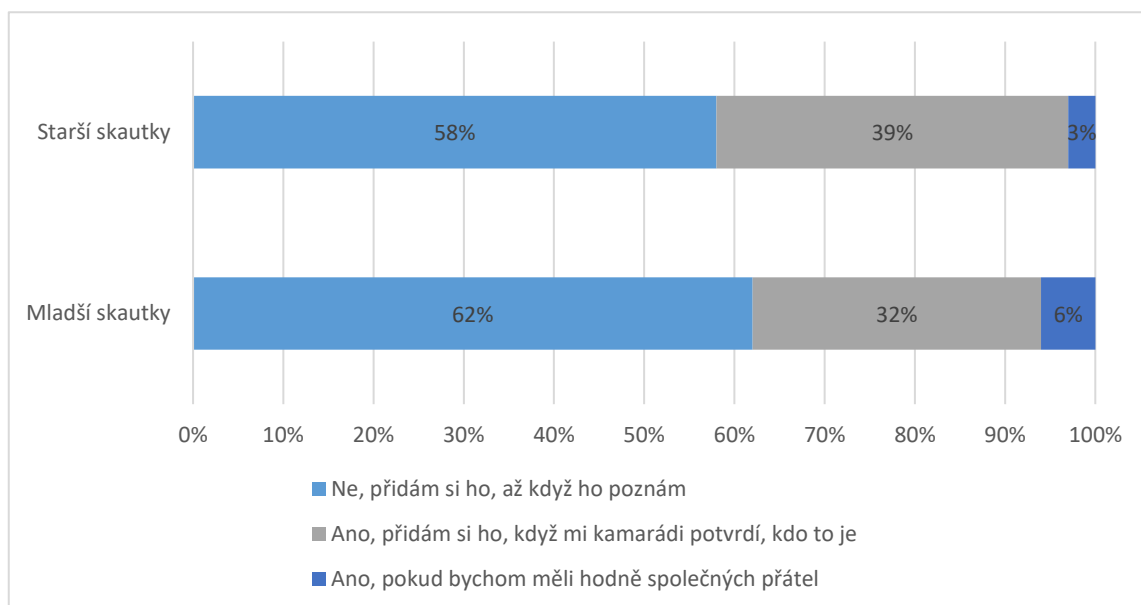
Situace 1: skautky n = 80, vedoucí n = 27; situace 2: skautky n = 82, vedoucí n = 26; situace 3: skautky n = 80, vedoucí n = 26

Vidíme, že vedoucí mají ve všech oblastech lepší znalosti než skautky. Není tomu však o tolik, jak bychom předpokládali. Předpokládáme, že je tomu tak proto, že skupina vedoucích je věkově velmi rozmanitá, nejmladší respondent má 14 let a nejstarší 58 let. Nejmladší vedoucí by se tedy mohli řadit ještě do skautského věku, a proto nemusí mít tolik znalostí ohledně těchto rizikových jevů, zatímco nejstarší vedoucí už nemusí mít takový přehled.

7.4.2 Srovnání mladších skautek a starších skautek

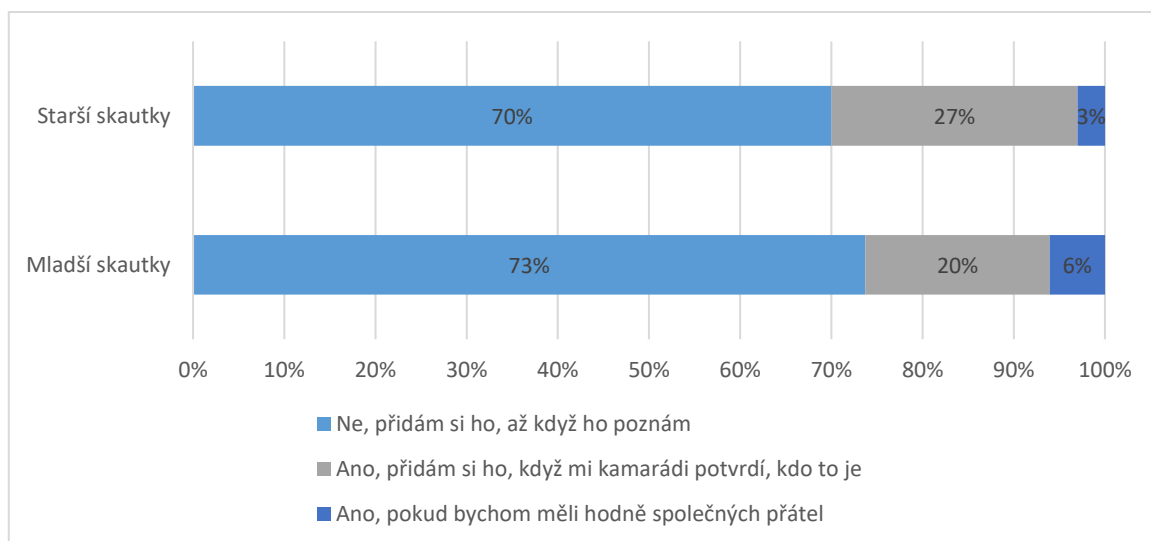
Protože dotazník skautek vyplňovala věkově variabilní skupina od 11 do 16 let, rozhodli jsme se porovnat mladší respondenty (11–13 let) se staršími (14–16 let) ve vybraných aspektech. Jako první jsme srovnávali, za jakých okolností si skautky přidají na Facebook nebo Messenger cizího člověka. Mladší skautky jsou v přidávání si cizích lidí do přátel nepatrně opatrnější. Obě skupiny si ale ve většině případů do přátel člověka přidají, až když ho osobně poznají.

Graf 25: Srovnání přidávání cizích lidí do přátel na Facebooku

Mladší n = 50, starší n = 33

Graf 26: Srovnání přidávání cizích lidí do přátel na Messengeru

Mladší n = 49, starší n = 30

I přesto, že podle předchozích otázek to vypadá, že mladší skautky jsou opatrnější v přidávání si cizích lidí do přátel, ve skutečnosti jich v přátelích mají více. Mladší skautky mají v průměru 25 % ze svých přátel neznámé lidi a starší skautky mají mezi svými přáteli průměrně 13 % neznámých. Výpočty jsme prováděli jen u skauetek, které mají někoho cizího přidaného mezi své přátele.

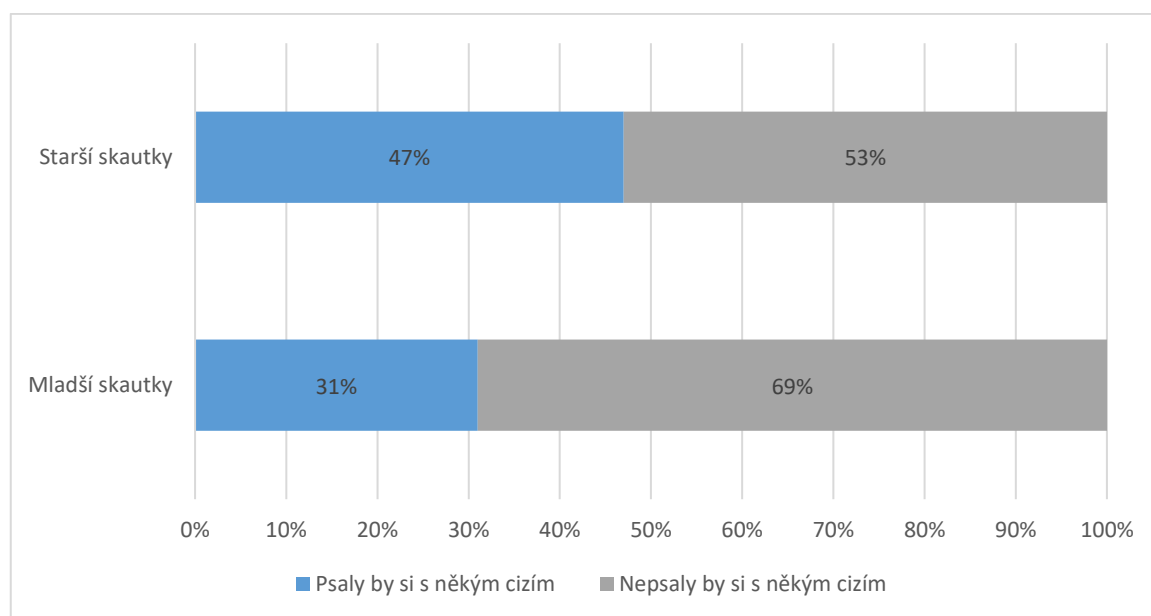
Tab. 44: Srovnání počtu cizích přátel

	Mladší skautky		Starší skautky	
	Abs. četnost	Rel. četnost (%)	Abs. četnost	Rel. četnost (%)
Průměr	13	25	9	13
Směrodatná odchylka	38	0,176	19	0,093
Median	5	14	10	10
Min	1	1	1	1
Max	168	63	18	33

mladší n = 9; starší n = 9

Při psaní si s cizími lidmi by byly mladší skautky o něco opatrnější. 69 % mladších skauetek by si s nikým cizím nepsalo, zatímco u starších skauetek by si s nikým cizím nepsalo jen 53 % z nich.

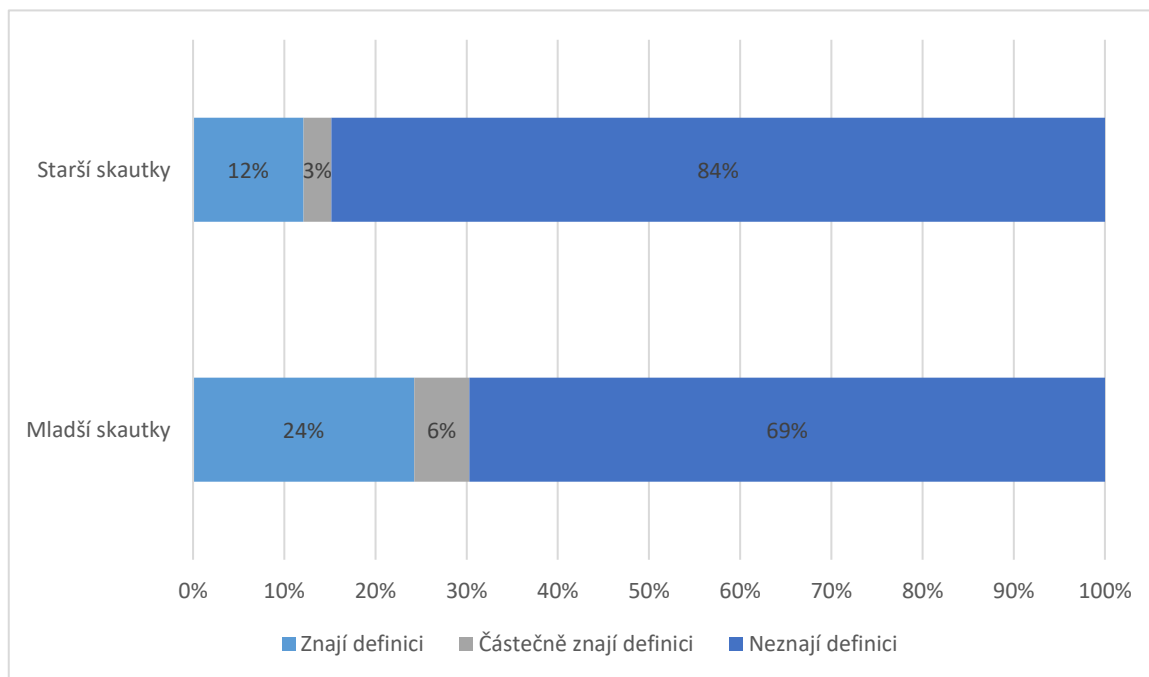
Graf 27: Srovnání psaní si s cizími lidmi

Mladší n = 51, starší n = 20

Také jsme porovnávali znalost kybergroomingu. Mladší skautky překvapivě více ví, co je kybergrooming než starší skautky.

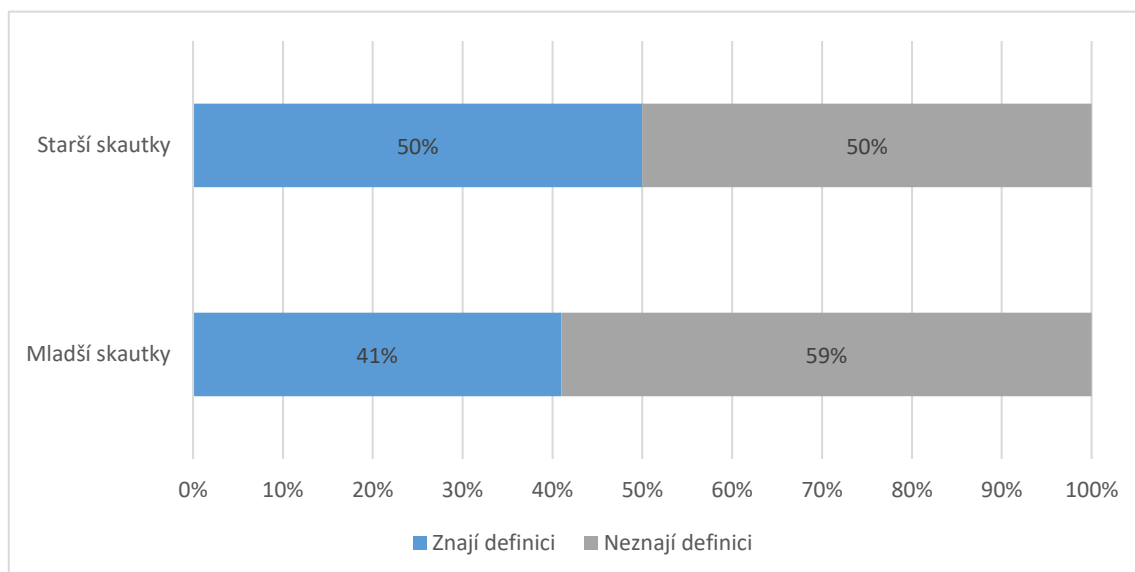
Graf 28: Srovnání znalosti kybergroomingu u mladších a starších skautek

Mladší n = 49, starší n = 32

Znalost sextingu je přibližně podobná v obou kategoriích. Starší skautky znají sexting v 50 % a mladší skautky ve 41 %.

Graf 29: Srovnání znalosti sextingu mladších a starších skautek

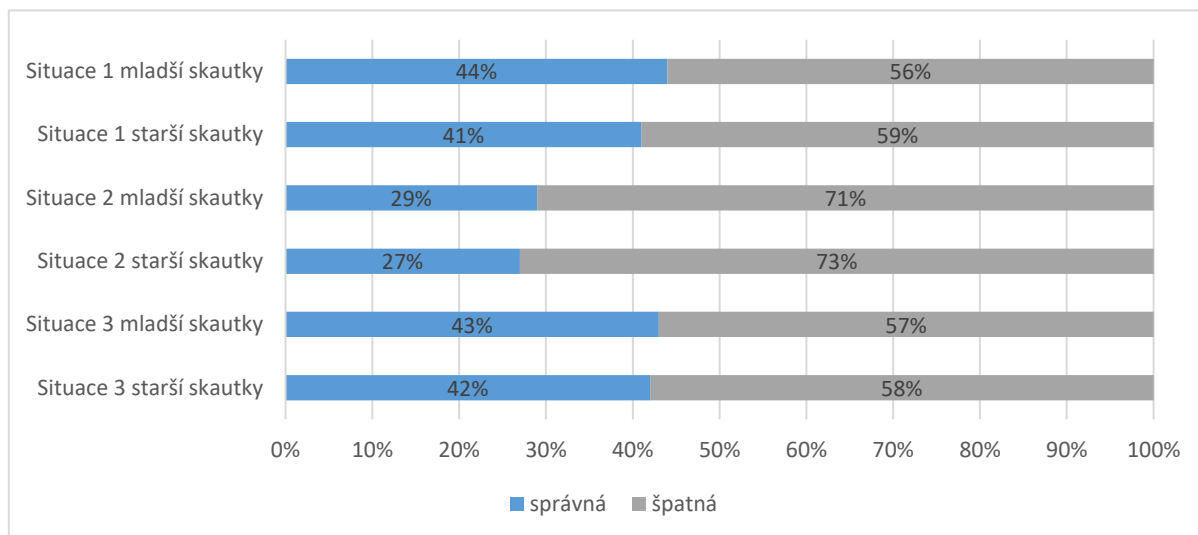

Mladší n = 46, starší n = 28

Znalosti skupin ohledně českého zákona a sextingu jsou téměř srovnatelné. Ani v jedné popisované situaci se nevyskytly větší rozdíly.

Graf 30: Srovnání znalosti zákona ohledně sextingu mladších a starších skautek

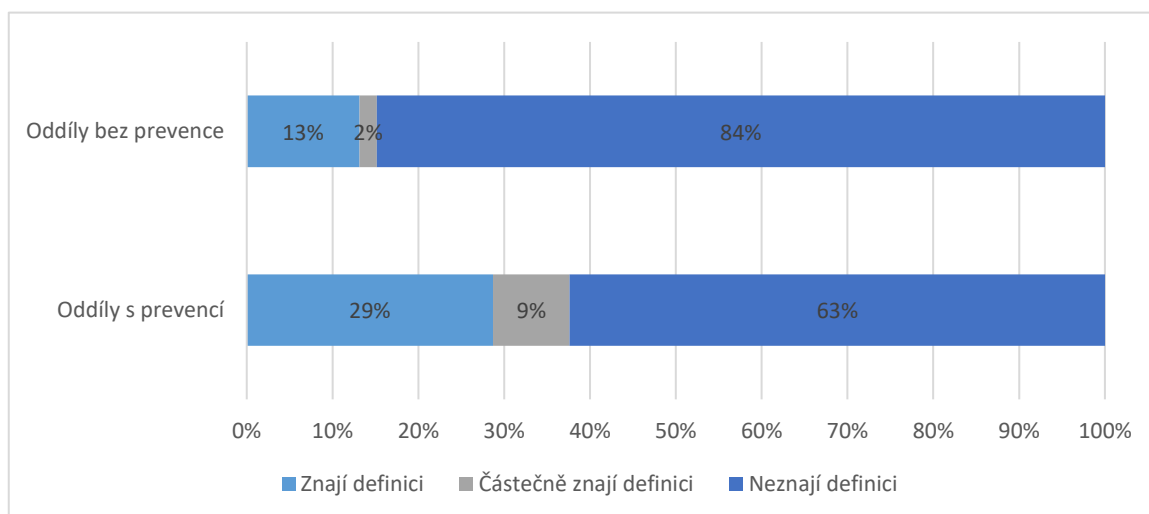

Situace 1: mladší skautky n = 48, starší skautky n = 32; situace 2: mladší skautky n = 49, starší skautky n = 33; situace 3: mladší skautky n = 47, starší skautky n = 33

7.4.3 Srovnání oddílů, ve kterých proběhla prevence a oddílů, ve kterých prevence neproběhla

Oddíly, ve kterých proběhla nebo neproběhla prevence, jsme srovnávali ve znalostech kybergroomingu a sextingu. V oddílech, ve kterých prevence proběhla, definici kybergroomingu nevědělo 63 % skautek, zatímco v oddílech, kde prevence neproběhla definici neznalo dokonce 84 % skautek.

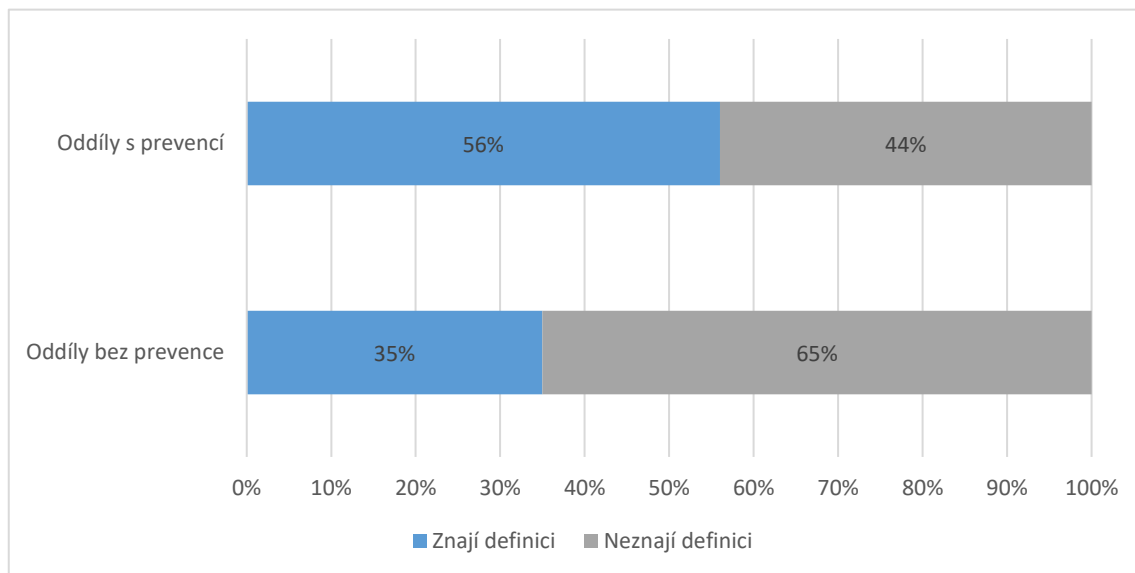
Graf 31: Srovnání znalosti kybergroomingu oddílů bez prevence a s prevencí

Proběhla prevence n = 35; neproběhla prevence n = 46

I ve znalostech sextingu jsou mezi oběma skupinami značné rozdíly. Definici sextingu zná 56 % skautek z oddílů, ve kterých byla provedena prevence a jen 35 % skautek, kde prevence nebyla.

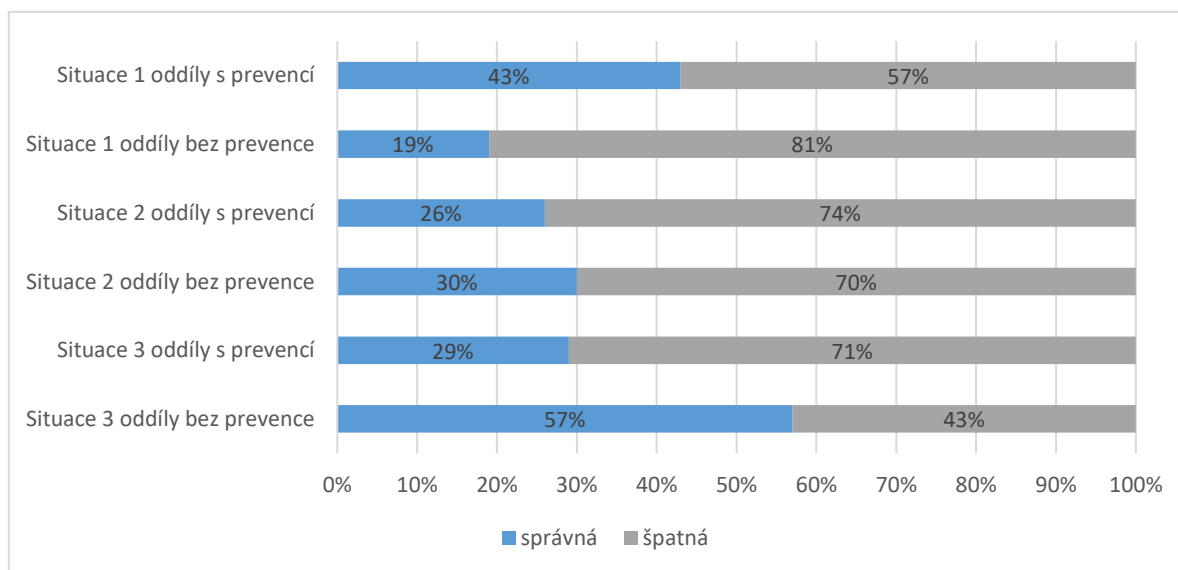
Graf 32: Srovnání znalosti sextingu oddílů bez prevence a s prevencí

Proběhla prevence n = 34, neproběhla prevence n = 40

Ve znalostech zákonů ve spojitosti se sextingem si naopak vedly o něco lépe skautky, u kterých v oddíle neproběhla prevence daných rizikových jevů.

Graf 33: Srovnání znalosti zákona ohledně sextingu oddílů bez prevence a s prevencí

Situace 1: proběhla prevence n = 35, neproběhla prevence n = 32; situace 2: proběhla prevence n = 35, neproběhla prevence n = 47; situace 3: proběhla prevence n = 34, neproběhla prevence n = 46

Pro porovnání znalostí kybergroomingu a sextingu mezi oběma tabulkami jsme udělali test chí kvadrát. Pro znalosti kybergroomingu nám mezi oddíly, ve kterých prevence proběhla a oddíly, ve kterých prevence neproběhla, vyšel signifikantní vztah s $p = 0,02$. Pro znalosti sextingu mezi oběma skupinami nám vztah signifikantní nevyšel, protože $p = 0,07$. I přesto vidíme, že jak u kybergroomingu, tak u sextingu mají lepší znalosti oddíly, ve kterých preventivní program proběhl. Můžeme tedy říct, že prevence v oddílech má smysl a je účinná.

7.5 Odpovědi na výzkumné otázky

VO 1a: Jaká je informovanost skauetek ohledně kybergroomingu?

Ačkoliv jen čtvrtina skauetek věděla, co to kybergrooming je, při otázce na rizika kybergroomingu většina skauetek (89 %) odpověděla, že je nebezpečné sejit se s někým cizím. Také skautky dokázaly říct, jaká rizika jim při schůzce reálně hrozí. Proto soudíme, že informovanost skauetek ohledně kybergroomingu je dobrá.

VO 1b: Jaká je informovanost skauetek ohledně sextingu?

Co je to sexting vědělo dokonce 45 % skauetek. Téměř všechny skautky (99 %) si myslí, že sexting je nebezpečný a opět si jsou vědomy rizik a následků sextingu. V otázkách na zákony spojené se sextingem odpovědělo správně 39 % skauetek.

VO 2a: Jaké mají zkušenosti české skautky s kybergroomingem?

15 % skauetek bylo pozváno na schůzku někým, koho neznají z reálného světa. Žádná z nich ale pozvání nepřijala.

VO 2b: Jaké mají zkušenosti české skautky se sextingem?

Sexting můžeme rozdělit na tři kategorie – posílání sexuálně textových zpráv, sexuálně laděných fotografií nebo sexuálně laděných videí. Jen 5 % skauetek někdy někomu poslalo sexuálně laděnou textovou zprávu. Nejčastěji svému kamarádovi nebo kamarádce. Ale 27 % skauetek někdy sexuálně laděnou zprávu přijalo a v téměř třičtvrtě případech (72 %) to bylo od někoho, koho neznají ani ze sociálních sítí. Intimní fotografie zaslaly už jen 2 % skauetek a fotografii poslaly jako dárek svému klukovi/holce a nebo jako odpověď na takovou zprávu. Zatímco 24 % sexuální fotografii dostalo a nejčastěji (73 %) od někoho, koho neznají ani ze sociálních sítí. Intimní video nikdy neposlala žádná skautka a jen 2 % skauetek někdy video přijala.

VO 3a: Jaká je informovanost skautských vedoucích ohledně kybergroomingu?

54 % skautských vedoucích vědělo, co je to kybergrooming. Z toho vyvozujeme, že informovanost skautských vedoucích ohledně kybergroomingu není moc velká.

VO 3b: Jaká je informovanost skautských vedoucích ohledně sextingu?

Oproti tomu 88 % vedoucích vědělo, co je to sexting a 56 % odpovědělo správně v otázkách zákona a sextingu. Informovanost ohledně sextingu je tedy lepší než ohledně kybergroomingu.

VO 4a: Provádí skautští vedoucí prevenci kybergroomingu a sextingu ve svých oddílech?

30 % vedoucích potvrdilo, že ve svém oddíle provádějí prevenci kybergroomingu a sextingu.

VO 4b: Odráží se proběhlé preventivní programy na informovanosti skautek o daných fenoménech?

Skautky z oddílů, ve kterých prevence proběhla, znaly definici kybergroomingu o 15 % lépe. Sexting znaly skautky, u kterých prevence proběhla, o 21 % více.

8 DISKUZE

V následující kapitole shrneme a zamyslíme se nad výsledky výzkumu a porovnáme je s výsledky jiných výzkumů a studií zmíněných v první teoretické části této bakalářské práce. Poté zhodnotíme případně nedostatky a přínosy práce. V poslední části diskuze se zamyslíme nad možným budoucím směřováním výzkumu.

Cílem výzkumu bylo zmapovat znalosti a zkušenosti skautek ohledně kybergroomingu a prevenci na tyto fenomény ve skautských oddílech. Oblast rizikového chování na internetu u adolescentů je v České republice zkoumána především Centrem prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci (Kopecký & Szotkowski, 2019; Kopecký & Szotkowski, 2017; Kopecký et al., 2015). Rizikovým chováním adolescentů se zabývali i v zahraničí (Benotsch, Snipes, Martin, & Bull, 2013; Jolicoeur & Zadlewski, 2010; Berson, 2003; O'Connell, 2003). My jsme výsledky našeho výzkumu porovnávali výhradně s nejnovějšími českými daty, abychom se vyhnuli vlivu rozdílných kultur.

Podle Kopeckého (2019) české děti na internetu nejvíce navštěvují sociální sítě. Zejména potom YouTube, Facebook, Facebook Messenger, Instagram, E-mail a WhatsApp. V našem výzkumu jsou nejužívanější sociální sítě podobné. Nejvíce užívané sociální sítě mezi skautkami jsou Instagram, Facebook Messenger, WhatsApp a Snapchat. Zajímalo nás chování skautek na užívaných sociálních sítích, zejména přidávání lidí do přátel a ověřování identity. Pětina skautek má mezi svými přáteli cizí osoby, průměrně 6 % z jejich přátel jsou neznámí lidé. Většina skautek (72 %) si přidá člověka do přátel, až když ho osobně pozná, 23 % skautek si ho přidá, když jim kamarád potvrdí, kdo to je. Všechny skautky si ověřují identitu člověka na sociálních sítích. Nejčastěji kontrolují přidané fotografie, společné přátele a dobu existence profilu. Ve výzkumu Kopeckého a Szotkowského (2017) si identitu v online prostředí ověřuje polovina českých dětí. Stejně jako Kopecký a Szotkowski (2017) jsme také zjišťovali, jaké osobní informace děti sdílí kamarádům z internetu. Z jejich výzkumu vyšlo, že nejvíce jsou děti ochotny sdílet jméno a příjmení (74 %), e-mail (44 %), fotografii obličeje (41 %), telefonní číslo (36 %), kontaktní údaje na Skype apod. (26 %), adresu školy (10 %) nebo bydliště (10 %). Žádnou informaci by nesdělila jen pětina dětí. Zatímco v našem výzkumu žádnou informaci

nesdělilo 79 % skauetek. Zbylé skautky poslaly profil na jiné sociální síti (13 %), fotografii (9 %), adresu školy (6 %) nebo věk (5 %). Adresu bydliště sdělilo jen 1 % skauetek. Z těchto informací vyvozujeme, že skautky se na sociálních sítích chovají opatrněji a více si hlídají své soukromí, než běžná populace českých dětí.

Pouze čtvrtina skauetek věděla, co je to kybergrooming, ale téměř 90 % skauetek si uvědomuje, že je nebezpečné jít na schůzku s někým cizím. V populaci českých dětí 71 % z nich hodnotí schůzku s někým cizím jako rizikovou. Na schůzku s někým z internetu šlo 23 % českých dětí (Bedrošová, Hlavová, Macháčková, Dědková, & Šmahel, 2018). Oproti tomu v našem souboru žádná skautka nepřijala pozvání od online známého.

45 % skauetek vědělo, co je to sexting. Naprostá většina skauetek (99 %) označila sexting jako nebezpečný. Toto se shoduje i s běžnou populací dětí, které v 95 % vnímá sexting jako rizikový. Ve srovnání provozování sextingu čtvrtina českých dětí posílá erotické textové zprávy, 15 % dětí odesílá intimní fotografie a 6 % dětí někdy odeslalo i sexuální video (Kopecký & Szotkowski, 2017). Kdežto skautky posílají sexuální textové zprávy jen ve 4 % případech, erotické fotografie posílá jen 2 % skauetek a intimní video neposlala žádná skautka. Skautky textové zprávy a vizuální materiály posílaly svým kamarádům, partnerům nebo někomu, kdo se jim líbil. V tom se shodují s českými dětmi, které fotografie také nejčastěji posílají tomu, s kým chodí, kamarádům nebo někomu, koho chtějí (Kopecký & Szotkowski, 2017). Skautky i méně přijímaly sexuální zprávy. 13 % skauetek obdrželo sexuální zprávu, zatímco mezi českými dětmi obdrželo sexuální zprávu 35 % z nich (Bedrošová, Hlavová, Macháčková, Dědková, & Šmahel, 2018). V otázkách zákona se skautky téměř nelišily od výsledků výzkumu na populaci českých dětí. Že je zakázáno posílat erotické fotografie a videa osobám mladším 18 let ví 35 % skauetek a 32 % dětí (Kopecký & Szotkowski, 2017).

V tomto srovnání na první pohled vidíme, že skautky jsou méně rizikovou skupinou a mají s kybergroomingem i sextingem rozhodně méně zkušeností, než má běžná populace. Když se zamyslíme nad důvody, proč tomu tak je, napadá nás jich hned několik. První z nich, který se objevuje téměř u všech dotazníkových šetření na citlivější témata, je možné zkrácené odpovídání z důvodu sociální žádoucnosti nebo studu. Zkoumáme fenomény, o kterých se často nemluví a skautky se mohly stydět pravdivě odpovídat, aby to o nich někdo nezjistil, mohly chtít vystupovat v lepším světle nebo se skutečnost bály přiznat. Další možnost takto dobrých výsledků je sociální skupina, ze které skautky pocházejí. Rozhodně to není pravidlem, ale musíme se zamyslet i nad možností, že své děti do skautu přihlašují

rodiče, kteří se o své děti více zajímají a věnují se jim. Potvrzuje to i fakt, že 25 % skautek bylo poučeno o kybergroomingu a 23 % o sextingu od rodičů. Další z důvodů je proběhlá prevence těchto jevů v oddíle. 27 % vedoucích uvádí, že provedli prevenci kybergroomingu a sextingu v oddíle a 30 % skautek potvrdilo, že o kybergroomingu bylo poučeno ve skautu a 26 % skautek bylo poučeno v oddíle o sextingu. A v neposlední řadě skauting sám o sobě působí preventivně. Vrstevnická skupina má na jedince velký vliv a působí na tvorbu hodnotového systému jedince (Kalina et al., 2003). Členové oddílu bývají dobří kamarádi, bývají podobně staří, což způsobuje peer efekt a vedoucí pro děti často bývají velkými vzory.

V dotazníku vedoucích jsme se nejprve zaměřili na znalosti kybergroomingu a sextingu. Co je to kybergrooming vědělo 46 % vedoucích. Sexting už znalo 88 % vedoucích ale jen 52 % odpovědělo správně na otázky zákona. Při srovnání správných a špatných odpovědí ve všech třech oblastech – kybergrooming, sexting, sexting v souvislosti se zákonem – vychází, že lepší znalosti mají vedoucí skautek. Není to však o tolik, jak bychom čekali vzhledem k jejich věku, vzdělání a tomu, že mají skautky během práce s nimi vzdělávat. Tento jev si vysvětlujeme tím, že jak jsme již psali dříve, kybergrooming a sexting nejsou příliš známé fenomény.

Prevenci kybergroomingu a sextingu se v oddíle věnovalo 8 vedoucích z 27. Z toho 5x proběhla zatím jenom jednou. Ve všech oddílech, kde proběhla prevence se na daná témata diskutovalo, 2 vedoucí dětem pustili preventivní video s danou tematikou, 2 vedoucí dali dětem přednášku a 2 vedoucí plánují jít s oddílem na film V síti. Zatím se tedy nedá mluvit o efektivní prevenci. Ta by měla být komplexní, složená z více různých aktivit, které na sebe navazují a vzájemně se doplňují (MŠMT, 2005). I přesto, že má skaut potenciál a nabízí hodně možností pro provedení preventivního programu, tak toho vedoucí nevyužívají. Zároveň však během programů nebyly využity techniky jako je zastrašování, zveličování nebo přehánění. Sami vedoucí tyto metody uvedli jako nevhodné, kterým by se rozhodně vyhnuli. Nemůžeme tedy ani říci, že by prevence byla nevhodně provedena.

Skauting sám o sobě vytváří prostředí s řadou protektivních faktorů, jelikož se jedná o bezpečné a podpůrné prostředí, ve kterém jsou vedoucí často jen o pár let starší než děti, tudíž je velmi využíváno peer prvku. Že preventivní činnost vedoucích na skautky měla dopad můžeme potvrdit i podle výsledků dotazníků. V oddílech, kde prevence proběhla skautky znaly kybergrooming ve 29 % a sexting v 56 % a v oddílech bez prevence kybergrooming znaly skautky jen ve 14 % a sexting ve 35 %.

Prevence by také měla začínat ve věku, kdy se jedinec s rizikovými jevy ještě nesešel (Švarcová, 2002). Podle vedoucích by se s prevencí na daná témata mělo začít ve 12 letech. Což je podle našeho názoru hraniční věk, protože české děti aktivně používají sociální síte přibližně od 10 let (Kopecký, 2015).

Musíme zmínit i nedostatky výzkumu. I přesto, že jsme oslovili 56 oddílů, se šetření zúčastnilo jen 17 z nich. Proto máme v naší studii menší výzkumný vzorek, který by byl reprezentativnější, kdyby obsahoval více respondentů. Také díky menšímu vzorku byly ve výzkumu nevyvážené věkové skupiny. Nicméně je nutné brát v úvahu náročnost sběru dat a zátěž pro vedoucí oddílů. Ti totiž museli poslat informativní e-mail rodičům a následně zařídit, aby bylo možné vyplňovat dotazníky na schůzkách. Což znamená zařídit internetové připojení a taky zařízení, na kterém skautky dotazníky vyplňovaly.

Protože respondenti vyplňovali dotazníky online, vyplývají nám z toho další limity výzkumu. Mohlo se stát, že jeden respondent vyplnil dotazník víckrát, všichni respondenti neměli jednotné podmínky a taky díky tomu, že otázky v dotaznících nebyly povinné, ne všichni respondenti vyplnili všechny položky dotazníku. Tyto dva limity by bylo možné ošetřit tiskem dotazníků a vyplňováním v papírové podobě. To by ale bylo finančně a časově náročné pro výzkumníky.

Obsáhlejších dat bychom jistě dosáhli, pokud bychom k dotazníkům provedli i kvalitativní výzkum a ohniskové skupiny s oběma kategoriemi respondentů. Zejména u vedoucích bychom díky tomu získali úplné a detailní informace ohledně proběhlých preventivních programů v oddílech.

Přínosy práce vidíme obzvláště ve zmapování prevalence sextingu a kybergroomingu a chování skautek na sociálních sítích. Během realizace výzkumu jsme byli osloveni Pracovní skupinou pro ochranu a bezpečí dětí v Junáku s žádostí o poskytnutí výsledků studie a nabídkou další spolupráce.

Data získaná v této studii mohou sloužit i pro další výzkumy, například k tvorbě metodiky preventivního programu bezpečnosti na internetu pro skautské oddíly. Dále by bylo zajímavé zaměřit se i na další věkové kategorie v Junáku a také porovnat chování na sítích skautek a skautů.

9 ZÁVĚRY

Kybergrooming znalo jen 25 % skautek, ale 89 % skautek si uvědomuje, že jít na schůzku s někým cizím je rizikové. Mezi nebezpečí, která jim hrozí nejčastěji zařazovaly možnost ublížení (96 %), unesení (94 %), že na schůzku přijde někdo jiný (83 %), sexuální zneužití (72 %) a okradení (69 %). 11 % skautek si myslí, že je bezpečné sejít se s internetovým známým, protože by šly s kamarádkou (88 %), dokážou si zjistit o koho se jedná (75 %) nebo by se sešli na veřejném místě (38 %). Na schůzku od virtuálního známého bylo pozváno 15 % skautek a žádná z nich nešla.

Co je to sexting ví 45 % skautek. Zákony ohledně sextingu zná 38 % skautek. Nebezpečný je podle 99 % z nich. Mezi nebezpečí, která jim hrozí, nejvíce označovaly: fotky nebo videa mohou být použity proti mně (90 %), může to vést k šikaně nebo kyberšikaně (88 %), fotky nebo videa se mohou začít šířit ve škole a mezi mými kamarády (85 %), fotky nebo videa z internetu nikdy nesmažu (78 %) a ostatní na mě mohou mít sexuální nářázky (70 %). 4 % skautek někdy poslalo sexuální textovou zprávu, 2 % poslalo erotickou fotografii, žádná skautka neposlala intimní video. 23 % skautek někdy přijalo erotickou sextovou zprávu, 13 % skautek přijalo sexuální fotografii a 2 % přijala intimní video. Nejčastěji sexuální materiály a zprávy obdržely od někoho, kdo neznají ani ze sociálních sítí nebo koho znají jen ze sociálních sítí.

Kybergrooming zná 46 % vedoucích a co je to sexting ví 88 % vedoucích. Zákony ohledně sextingu zná 52 % vedoucích. 29 % vedoucích někdy provádělo prevenci kybergroomingu a sextingu ve svém oddíle. 63 % vedoucích se provést prevenci chystá. Proběhlé preventivní programy byly uskutečněny formou diskuze (100 %), pomocí preventivního videa (29 %) a přednášky (29 %).

Proběhlá prevence měla v oddílech vliv na informovanost ohledně daných rizikových jevů. Kybergrooming zná 29 % skautek z oddílů, kde prevence proběhla a jen 14 % skautek z oddílů, kde neproběhla. Sexting zná 56 % skautek, které prošly programem a jen 35 % skautek, u kterých preventivní program neproběhl.

10 SOUHRN

Tato bakalářská práce se zabývá tématem prevence kybergroomingu a sextingu u skautek v organizaci Junák – český skaut, z. s. Práce je rozdělena na teoretickou a výzkumnou část. V teoretické části popisujeme kybergrooming, sexting, cílovou skupinu a primární prevenci.

V první kapitole se zaměřujeme na kybergrooming. Kybergrooming je označení pro jednání osoby, která se snaží o zmanipulování oběti, získání její důvěry a vylákání na osobní schůzku. Toto vše nejčastěji pomocí sociálních sítí, případně telefonu (Kopecký, 2010). Během kontaktu predátora s obětí dochází k manipulaci a vydírání, při setkání může kybergroomer oběť sexuálně zneužít nebo jí fyzicky ublížit (O'Connell, 2003). Oběťmi bývají nejvíce dívky ve věku 11–17 let (Kopecký & Krejčí, 2010). Predátoři využívají naivitu a důvěřivost dětí a jejich nerovného postavení (Berson, 2003).

V další kapitole se zabýváme sextingem. Sexting je zasílání sexuálních textových zpráv nebo fotografií a videí, na kterých jsou vyobrazené nahé osoby. Erotický materiál je nejčastěji zasílán přes sociální sítě (Sullivan, 2011). Sexting se týká všech věkových skupin, nejčastěji ho ale provozují adolescenti (Jolicoeur & Zadlewski, 2010). Sexting může být součástí partnerských vztahů, nástroj proti nudě (Kopecký et al., 2015), nebo taky jako prokázání odvahy před vrstevníky (Maškoda, Lukášová, Pacák & Brandejsová, 2012). Sextingu děti mohou podlehnout v rámci nátlaku kybergroomerů nebo vrstevníků (Muller, 2011).

Poslední kapitola teoretické části se zabývá pubescenty jako cílovou skupinou výzkumu, skautskou výchovnou metodou a primární prevencí rizikového chování. Termínem pubescence můžeme označit jedince ve věku 11–15 let (Říčan, 2014). Jedná se o náročné období plné psychických i fyzických změn v životě člověka (Langmeier & Krejčířová, 2006). Během dospívání jsou jedinci zatíženi rizikovými faktory ale i protektivními faktory (Dolejš & Orel, 2017). Rizikové faktory zvyšují pravděpodobnost rizikového chování a můžeme mezi ně zařadit například rizikové sportovní aktivity, rizikové sexuální chování, rizikové zdravotní návyky nebo delikventní chování (Mioviský, Skácelová, Zapletalová, Novák, 2010). Protektivní faktory jedince chrání tím způsobem, že snižují pravděpodobnost vzniku rizikového chování. Řadíme zde například dobré sociální

dovednosti, schopnost zvládat stresové situace (Pavlas Martanová et al., 2012) nebo dobrý emoční vztah s rodiči (Širůčková, 2009). Dále popisujeme základní systém skautingu a skautskou výchovnou metodu. Jedná se o systém, který je uskutečňován pomocí schůzek, výprav a tábora (Junák - svaz skautů a skautek ČR, 2001). Systém se skládá z několika částí, například ze slibu, symbolického rámce, učení se zkušeností nebo programu osobnostního růstu (Junák – český skatu, 2014). Naposledy v kapitole popisujeme primární prevenci. Tu můžeme rozdělit na nespécifickou a specifickou. Nespécifická je jakýkoliv program, který nepůsobí primárně na chování jedince. Například kroužky nebo funkční rodinný systém (Polínek, 2015). Specifická prevence je program zaměřený na konkrétní rizikový jev (Miovský, Skácelová, Zapletalová & Novák, 2010). Můžeme ji rozdělit na všeobecnou, pokud se zaměřuje na celou populaci, která není více rizikovější (Polínek, 2015), nebo na selektivní, která se již zaměřuje na populaci s velkým rizikem vzniku rizikového chování, nebo na indikovanou, která se již zaměřuje na jedince, kteří vykazují rizikové chování (Pavlas Martanová, 2015).

Ve výzkumné části se zaměřujeme na zkušenosti a informovanost skautek o kybergroomingu a sextingu a preventivní programy daných fenoménů v oddílech skautek. Sběr dat byl uskutečněn pomocí online dotazníků vlastní konstrukce. Jeden dotazník pro skautky a druhý pro jejich vedoucí. Dotazníky byly do oddílů distribuovány pomocí sociálních sítí a respondenti je vyplňovali online. Do dotazníkového šetření se zapojilo 27 skautských vedoucích a 84 skautek.

Analýzu dat jsme provedli pomocí deskriptivních statistik. Z dotazníku skautek, jsme došli k závěrům, že skautky nemají téměř žádné zkušenosti s kybergroomingem. A schůzku bylo pozváno jen 13 skautek (15 %) a žádná z nich se na ni nedostavila. Co je to kybergrooming vědělo ale jen 25 % skautek. O nebezpečnosti kybergroomingu je však přesvědčeno 89 % skautek. Sexting znalo 45 % skautek a 99 % z nich si ví, že se jedná o nebezpečný fenomén. Jako odesílatelé zpráv skautky nemají téměř žádné zkušenosti se sextingem. Zkušenost s tímto jevem mají spíše po obdržení sexuálních zpráv, nejčastěji od někoho, koho neznají.

Vedoucí jsou na tom se svými znalostmi o těchto jevech lépe. 46 % vedoucích vědělo, co je to kybergrooming a 88 % zná sexting. Prevence kybergroomingu a sextingu byla provedena jen 29 % vedoucích. Udělat preventivní program těchto jevů plánuje 63 % vedoucích. Všechny proběhlé programy zahrnovaly diskuzi, některé i preventivní

video nebo přednášku na dané téma. Bohužel se zatím nemůžeme bavit o efektivně provedeném preventivním programu.

I přesto se ale potvrdil vliv prevence na znalosti skautek. Skautky z oddílů, ve kterých prevence proběhla, znají kybergrooming ve 29 % a sexting v 56 %. Ostatní skautky znají kybergrooming jen ve 14 % a sexting v 35 %.

Přínosy práce jsou zejména ve zmapování oblasti, o kterou se ve skautingu dosud nikdo nezajímal. A také možné využití dat tohoto výzkumu jako podklad pro následnou tvorbu preventivních programů zaměřujících se na kybergrooming a sexting ve skautských oddílech.

LITERATURA

1. Bedrošová, M., Hlavová, R., Macháčková, H., Dědková, L., & Šmahel, D. (2018). *České děti a dospívající na internetu: Zpráva z výzkumu na základních a středních školách*. Projekt EU Kids Online IV - Česká republika. Brno: Masarykova univerzita. Získáno z https://irtis.muni.cz/media/3120797/eu_kids_online_report.pdf
2. Benotsch, G. E., Snipes, J. D., Martin, M. A., & Bull, S. S. (2013). Sexting, Substance Use, and Sexual Risk Behavior in Young Adults. *Journal of adolescent health, 52*(3), 307-313, doi: 10.1016/j.jadohealth.2012.06.011
3. Berson, R. I. (2003). Grooming Cybervictims: The Psychosocial Effects of Online Exploitation for Youth. *Journal of School Violence, Vol. 2*(1), 5-18, doi: 10.1300/J202v02n01_02
4. Bezpečně online. (nedat.). Získáno 8. 1. 2020, z Televize seznam: <https://www.televizeznam.cz/porad/seznam-se-bezpecne/spoty-5507>
5. Bezpečně online.cz (nedat.). Získáno 7. 1. 2020, z Bezpečně online: <https://bezpecne-online.saferinternet.cz/>
6. Břicháček, V. (1991). *Poselství skautské výchovy*. Liberec: Skauting.
7. Břicháček, V. (2001). *Skautskou stezkou*. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR, Tiskové a distribuční centrum.
8. *Bud' safe online*. (nedat.). Získáno 12. 1. 2020, z Bud' safe online: <https://www.budsafeonline.cz/pro-media>
9. *Časopisy.skaut.cz*. (nedat.). Získáno 8. 1. 2020, z Časopisy.skaut.cz: <https://casopisy.skaut.cz/>
10. Dolejš, M. (2010). *Efektivní a včasná diagnostika rizikového chování u adolescentů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
11. Dolejš, M., & Orel, M. (2017). *Rizikové chování u adolescentů a impulzivita jako prediktor tohoto chování*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
12. Dolejš, M., Skopal, O., Suchá, J., et al., (2014). *Protektivní a rizikové osobnostní rysy u adolescentů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
13. Donovan, E. J., Jessor, R., & Costa, M. F. (1988). Syndrome of Problem Behavior in Adolescence: A Replication. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 56*(5), 762-765, doi: 10.1037//0022-006x.56.5.762

14. Jít či nejit?. (nedat.). Získáno 7. 11 2019, z <https://www.e-bezpeci.cz/jitcinejit/>
15. eSafety Label. (nedat.). Získáno 7. leden 2020, z eSafety Label for a safer school: <https://www.esafetylevel.eu/>
16. Ferjenčík, J. (2010). *Úvod do metodologie psychologického výzkumu* (2. vyd). Praha: Portál.
17. Hartl, P., & Hartlová, H. (2015). *Psychologický slovník*. Praha: Portál.
18. Chráska, M. (2016). *Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu* (2. vyd). Praha: Grada.
19. Jessor, R., Turbin, S. M., & Costa, M. F. (1998). Protective Factors in Adolescent Health Behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(3), 788-800, doi:10.1037/0022-3514.75.3.788
20. Jessor, R., Van den Bos, J., Vanderryn, J., Costa, M. F., & Turbin, S. M. (1995). Protective Factors in Adolescent Problem Behavior: Moderator Effects and Developmental Change. *Developmental Psychology*, 31(6), 923-933, doi:10.1037/0012-1649.31.6.923
21. Jolicoeur, M., & Zadlewski, E. (2010). *Much Ado About Sexting*. Získáno 25. 11 2019, z Institute of Justice: <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/230795.pdf>
22. Junák - český skaut, z. s. (29. března 2014). *Stanovy spolku*. Litomyšl. Staženo 14. 1. 2020, z <https://www.skaut.cz/wp-content/uploads/2018/05/stanovy-junaka.pdf>
23. Kalina, K., & et al. (2003). *Drogy a drogové závislosti 2: mezioborový přístup*. Úřad vlády České republiky.
24. Kopecký, K. (2010). *Kybergrooming: Nebezpečí kyberprostoru*. Olomouc. Získáno 8. 12. 2019, z <http://e-nebezpeci.cz/ke-stazeni>
25. Kopecký, K. (2015). *České děti a Facebook 2015: Výzkumná zpráva*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
26. Kopecký, K., et al. (2015). *Rizikové formy chování českých a slovenských dětí v prostředí internetu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
27. Kopecký, K., & Krejčí, V. (2010). *Rizika virtuální komunikace (příručka pro učitele a rodiče)*. Olomouc: NET UNIVERSITY.
28. Kopecký, K., & Szotkowski, R. (2017). *Sexting a rizikové seznamování dětí v kyberprostoru*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. Získáno 11. listopad 2019, z www.e-bezpeci.cz

29. Kopecký, K., & Szotkowski, R. (2019). *České děti v kybersvětě (výzkumná zpráva)*. O2 Czech Republic & Univerzita Palackého v Olomouci. Získáno 19. leden 2020, z www.e-bezpeci.cz
30. Kopecký, K., Szotkowski, R., & Krejčí, V. (2012). *Nebezpečí internetové komunikace III*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
31. Krejčí, V., & Kopecký, K. (2011). *Nebezpečí internetové komunikace II - zpráva z výzkumného šetření*. Olomouc. Získáno 9. 1. 2020, z www.e-bezpeci.cz
32. Krejčí, V., & Kopecký, K. (2010). *Nebezpečí internetové komunikace - zpráva z výzkumného šetření*. Olomouc. Získáno 9. 1 2020, z www.e-bezpeci.cz
33. Kupka, O. (2005). *Družinový systém*. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR, Tiskové a distribuční centrum.
34. Langmeier, J., & Krejčířová, D. (2006). *Vývojová psychologie, 2. aktualizované vydání*. Praha: Grada.
35. Maškoda, A., Lukášová, K., Pacák, R., & Brandejsová, J. (2012). *Kybergrooming a kyberstalking: Metodický materiál pro pedagogické pracovníky*. Národní centrum bezpečnějšího internetu.
36. McLaughlin, J. H. (2010). Crime and Punishment: Teen Sexting in Context. *Penn State Law Review*, 115 (1),136-181, získáno 2. 11. 2019, z <http://www.pennstatelawreview.org/115/1/115%20Penn%20St.%20L.%20Rev.%20135.pdf>
37. Miovský, M., at al. (2012). *Výkladový slovník základních pojmů školské prevence rizikového chování*. Praha: Togga.
38. Miovský, M., Skácelová, L., Zapletalová, J., Novák, P., (Ed.). (2010). *Primární prevence rizikového chování ve školství*. Praha: Sdružení SCAN.
39. Mitchel, J. K., Finkelhor, D., Jones, M. L., & Wolak, J. (2012). Prevalence and Characteristics of Youth Sexting: A National Study. *Pediatrics*, 129 (1), 13-20, doi:10.1542/peds.2011-1730
40. Mitchell, J. K., Finkelhor, D., & Wolak, J. (2005). The Internet and Family and Acquaintance Sexual Abuse. *Child Maltreatment*, 10(1), stránky 49-60, staženo 25. 11. 2019, z <http://unh.edu/ccrc/pdf/jvq/CV93.pdf>
41. MŠMT. (2008). *Standardy odborné způsobilosti poskytovatelů programů primární prevence užívání návykových látek*. Praha.
42. Muller, M. (2011). *Jak ochránit děti před pornografií na internetu*. Praha: Portál.

43. NCBI - Národní centrum bezpečnějšího internetu. (nedat.). Získáno 16. leden 2020, z NCBI - Národní centrum bezpečnějšího internetu:
<https://www.ncbi.cz/projekty.html>
44. Nebud' obět'! (nedat.). Získáno 15. prosinec 2019, z Nebud' obět'!:
<http://www.nebudobet.cz/>
45. Nešpor, K., & Csémy, L. (1996). *Léčba a prevence závislosti: příručka pro praxi*. Praha: Psychiatrické centrum Praha.
46. Neuwirthová, B. (2013). *Vůdcovská zkouška: příručka nejen k přípravě na vůdcovskou zkoušku*. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR, Tiskové a distribuční centrum.
47. O'Connell, R. (2003). *A Typology of Cyber Sexploitation and Online Grooming Practise*. Preston: University of Central Lancashire. Staženo 18. 11. 2019, z <http://image.guardian.co.uk/sys-files/Society/documents/2003/07/17/Groomingreport.pdf>
48. Pavlas Martanová, V. (2015). Selektivní a indikovaná primární prevence. V K. Kalina, *Klinická adiktologie*. Praha: Grada.
49. Pavlas Martanová, V., et al. (2012). *Standardy odborné způsobilosti poskytovatelů programů školské primární prevence rizikového chování*. Praha: Togga.
50. Polínek, M. D. (2015). *Tvořivost (nejen) jako prevence rizikového chování*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
51. *POMOC online.cz*. (2017). Načteno z Jaký je rozdíl mezi pojmy dítě, mladistvý, nezletilý?: <https://pomoconline.saferinternet.cz/2-uncategorised/17-trestn%C4%9B-pr%C3%A1vn%C3%AD-odpov%C4%9Bdnost-mladistv%C3%BDch.html>
52. Povolný, D. (2010). *Sexting: Právní výzva elektronického věku*. Načteno z Zprávy z MUNI: <https://www.em.muni.cz/veda-a-vyzkum/2034-sexting-pravni-vyzva-elektronickeho-veku>
53. Praha bezpečně online. (nedat.). Získáno 7. leden 2020, z Praha bezpečně online: <https://praha.saferinternet.cz/>
54. Projekt E-bezpečí. (nedat.). Získáno 13. listopad 2019, z Projekt E-bezpečí: <https://www.e-bezpeci.cz/>
55. Říčan, P. (2014). *Cesta životem: vývojová psychologie, 3. přepracované vydání*. Praha: Portál.
56. Sexting.cz. (2008-2013). Získáno 11. listopad 2019, z <http://sexting.cz/>

57. *SKAUT otevřená data*. (nedat). Načteno z Skautský informační systém:
<https://is.skaut.cz/opendata/default.aspx>
58. Sullivan, B. (2011). Sexting: crime and punishment. *Journal of Computing Sciences in College*, 26, 47-53.
59. *Surf smart*. (nedat.). Získáno 9. 1. 2020, z World association of girl guides and girl scouts,
https://duz92c7qaoni3.cloudfront.net/documents/Surf_Smart_Web_2016.pdf
60. Svojsík, A. B. (1912). *Základy junáctví*. Praha: České lidové knihkupectví.
61. Sztokowski, R., Kopecký, K., & Krejčí, V. (2013). *Nebezpečí internetové komunikace IV*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
62. Širůček, J., Širůčková, M., & Macek, P. (2007). Sociální opora rodičů a vrstevníků a její význam pro rozvoj problémového chování v adolescenci. *Československá psychologie*, 51(5), 476-488.
63. Širůčková, M. (2009). Psychosociální souvislosti rizikového chování v adolescenci: role vrstevnických a rodinných vztahů. Brno: Disertační práce, Masarykova univerzita.
64. Švarcová, E. (2002). *Úvod do etopedie*. Hradec Králové: Gaudeamus.
65. *V síti*. (nedat). Získáno 2. března 2020, z V síti: <https://vsitifilm.cz/html/jsem-dite.html>
66. Václavíková, Z. (2013). Subjektivní bezpečnost teenagerů na internetu: kybergrooming jako subjektivní hrozba. V K. Kopecký, *Rizika internetové komunikace v teorii a praxi* (119-146). Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta.
67. Vágnerová, M. (2012). *Vývojová psychologie: dětství a dospívání, 2. přepracované vydání*. Praha: Karolinum.
68. Vávra, L. (1. říjen 2019). *Plánujete rande s dítětem?* Získáno 19. 11. 2020, z Právní prostor: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/planujete-rande-s-ditetem>
69. Vlachová, M. (2009). *Trestná činnost spojená s internetovou kriminalitou*. Získáno 24. 11. 2020, z e-bezpečí: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/dali-rizika/148-226>
70. Ybarra, L. M., & Mitchell, J. K. (2014). "Sexting" and Its Relation to Sexual Activity and Sexual Behavior in a National Survey of Adolescents. *Journal of adolescent health*, 55, 757-764, doi:10.13140/RG.2.2.32972.26249

71. Zajíc, J. (2001). *Myšlenkové základy skautingu*. Praha: Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR, Tiskové a distribuční centrum.
72. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. (2009).

PŘÍLOHY

Seznam příloh:

1. Abstrakt v českém jazyce
2. Abstrakt v anglickém jazyce
3. Dotazník pro skautky
4. Dotazník pro vedoucí skautek
5. Informační e-mail pro rodiče
6. Grafy

ABSTRAKT

Název práce: Prevence kybergroomingu a sextingu u skautek v organizaci Junák – český skaut, z. s.

Autor práce: Natálie Pavelková

Vedoucí práce: Mgr. Miroslav Charvát, Ph.D.

Počet stran a znaků: 99 (150 828)

Počet příloh: 6

Počet titulů použité literatury: 72

Abstrakt:

Tato bakalářská práce se zabývá prevencí kybergroomingu a sextingu ve skautských oddílech v České republice. Jedním z cílů výzkumu bylo zjistit jaké znalosti a zkušenosti mají skautky ohledně kybergroomingu a sextingu. Dále práce mapuje jejich chování na sociálních sítích. Dalším cílem bylo zjistit, jaké znalosti o výše zmíněných fenoménech mají vedoucí skautek a zda provádějí ve svých oddílech programy primární prevence sextingu a kybergroomingu. Dále jsme zjišťovali, zda proběhlý preventivní program má vliv na znalosti těchto fenoménů u skautek. Výzkumu se zúčastnilo 84 skautek ve věku 11-16 let a 27 vedoucích ve věku 14-58 let. Výzkum byl realizován pomocí dotazníkového šetření, který byl vyplňován na webové platformě. Z výsledků vyplývá, že jen čtvrtina skautek ví, co je to kybergrooming. Žádná skautka se nikdy s kybergroomerem osobně nesetkala. 45 % skautek ví, co je to sexting a se sextingem téměř nemají zkušenosti. Kybergrooming zná 46% vedoucích a sexting 88 % vedoucích. Prevenci v oddílech provedlo 29 % vedoucích. Prevence v oddílech měla vliv na znalosti skautek ohledně kybergroomingu a sextingu.

Klíčová slova: kybergrooming, sexting, primární prevence, skautky

ABSTRACT

Title: Prevention of cybergrooming and sexting in girl scouts in organization Junák – český skaut, z. s.

Author: Natálie Pavelková

Supervisor: Mgr. Miroslav Charvát, Ph.D.

Number of pages and characters: 99 (150 828)

Number of appendices: 6

Number of references: 72

Abstract:

This bachelor thesis deals with the prevention of cyber grooming and sexting in Girl Scout troops in the Czech Republic. One of the goals of the research was to find out the knowledge and experience that Girl Scouts have regarding the cyber grooming and sexting. This thesis also maps their behaviour on social networks. Next goal of this thesis was to determine the knowledge of these phenomena among the Girl Scout leaders. Moreover, to find out whether they conduct sexting and cyber grooming primary prevention programmes in their troops. Furthermore, we were interested if the realised prevention programmes have any influence on the knowledge of these phenomena among Girl Scouts. In total, 84 Girl Scouts (ages 11-16) and 27 Girl Scout leaders (ages 14-58) participated in this research. The research was carried out using a web-based questionnaire. The results show us that only a quarter of Girl Scouts know, what cyber grooming is, and none of the Girl Scouts has encountered cyber grooming personally. About 45% of Girl Scouts know, what sexting is, and they have almost no experience with it. Among the Girl Scout leaders, 46% of them know about cyber grooming and 88% know about sexting. Prevention in their troops was conducted by 29% of the leaders. The prevention in the troops affected the knowledge of cyber grooming and sexting among the Girl Scouts.

Key words: cybergrooming, sexting, primary prevention, girl scouts

Příloha 3 – Dotazník pro skautky

Dotazník pro skautky

Ahoj, jsem studentkou psychologie na Univerzitě Palackého a taky vedoucí v oddíle žabiček v přístavu Černý čáp Opava. Ve svém bakalářském výzkumu se zabývám prevencí kybergroomingu a sextingu, protože chci vytvořit preventivní program právě na sexting a kybergrooming. Proto potřebuji Tvoji pomoc s vyplněním tohoto dotazníku.

Tento dotazník je anonymní, nebude obsahovat Tvoje jméno, ani žádné jiné informace, které by Tě mohly identifikovat. Nikdo se nedozví, jak jsi odpovídala. Žádná odpověď není správná ani špatná, za žádnou se nemusíš stydět, a proto, prosím, odpovídej pravdivě. Účast v této studii je dobrovolná. Narazíš-li v dotazníku na otázku, na kterou nechceš odpovídat, nech ji prostě nezodpovězenou. Ale budu ráda, když na všechno odpovíš.

U většiny otázek je možnost dopsat vlastní odpověď, napiš tam všechno, co Tě k otázce napadá a v nabízených odpovědích to chybí.

Jako první si v oddíle nebo družině domluvte i s vedoucími společné identifikační heslo. Může to být libovolné slovo, které všichni napíšete do dotazníku v první otázce. Díky tomuto vašemu společnému slovu můžu spárovat dotazníky s Tvoji vedoucí a zároveň všechno pořád zůstane anonymní, protože já nebudu vědět, jaký oddíl si vymyslel jaké slovo. Prosím, nevolte si slova ve spojitosti se skautingem, aby se nestalo, že si více oddílů vybere stejný výraz.

- Pokud jsou u otázek čtverečky, můžeš zaškrtnout více možností
- Pokud kolečka, vyber si jen jednu možnost

Dotazník Ti zabere přibližně 15 - 25 minut

Děkuji Ti předem za tvou účast.

Natálie Pavelková – Naty, nataliepavelkova@skaut.cz

1. Identifikační heslo vaší družiny (oddílu)

_____

3. Kolikátým rokem jsi ve skautu?
(Napiš celé číslo)

_____

2. Kolik ti je let? (Napiš celé číslo)

_____

4. **Jsi aktivní na některé z těchto sociálních sítí?** (Můžeš vybrat více možností)

- Instagram
- Facebook
- Facebook Messenger
- Tik tok
- Tellonym
- WhatsApp
- Twitter
- Snapchat
- Jiná _____

5. **Přidala by sis na Facebooku do přátel někoho, koho neznáš z reálného života?** (Jedna odpověď)

- Ano, hned si ho přidám
- Ano, pokud bychom měli hodně společných přátel
- Ano, přidám si ho, když mi kamarádi potvrdí, kdo to je
- Ne, přidám si ho, až když ho poznám

6. **Přidala by sis na Messengeru do přátel někoho, koho neznáš z reálného života?** (Jedna odpověď)

- Ano, hned si ho přidám
- Ano, pokud bychom měli hodně společných přátel
- Ano, přidám si ho, když mi kamarádi potvrdí, kdo to je
- Ne, přidám si ho, až když ho poznám

7. **Psala by sis s člověkem, kterého osobně neznáš?** (Jedna odpověď)

- Ano
- Ne

8. **Kolik máš přátel na svém Facebooku nebo Messengeru?**

Napiš číslo zaokrouhlené na desítky
(pokud síť nepoužíváš, napiš -)

_____

9. **Kolik z těchto lidí znáš?** Odhadni a napiš číslo zaokrouhlené na desítky
(pokud síť nepoužíváš, napiš -)

_____

10. **Máš svůj Instagram nastavený jako veřejný nebo soukromý?** (Jedna odpověď)

- Veřejný
- Soukromý
- Nemám Instagram

11. **Potvrdíš sledování na Instagramu i lidem, které neznáš z reálného života?** (Odpověz, pokud jsi v otázce 10 zaškrtnla „soukromý“)

- Ano, hned sledování potvrdím
- Ano, pokud bychom měli hodně společných sledujících
- Ano, přidám si ho, když mi kamarádi potvrdí, kdo to je
- Ne, přidám si ho, až když ho poznám

12. **Odhadni, kolik lidí, které neznáš tě na Instagramu sleduje.** Napiš číslo zaokrouhlené na desítky (pokud síť nepoužíváš, napiš -)

_____

13. Máš svůj Tik Tok nastavený jako veřejný nebo soukromý? (Jedna odpověď)

- Veřejný
- Soukromý
- Nemám Tik Tok

14. Odhadni, kolik lidí, které neznáš tě na Tik Toku sleduje. Napiš číslo zaokrouhlené na desítky (pokud sít nepoužíváš, napiš -)

---

15. Použila jsi někdy nějakou z těchto technik na ověření identity osoby na sociálních sítích? (Vyber více)

- Zkontrolovala jsem počet společných přátel
- Koukla jsem se, jak dlouho už profil existuje a jestli není nově založený
- Zkontrolovala jsem přidané fotografie, jestli je na fotkách jeden a ten samý člověk
- Nechala jsem si od toho člověka poslat fotografii (bez doplňků)
- Nechala jsem si poslat fotografii s doplňky jako je papír s mým jménem nebo aktuálním datem
- Telefonovali jsme bez webkamery
- Telefonovali jsme s webkamerou
- Jiné, napiš _____

16. Víš, co je to kybergrooming? (vyber jednu)

- Ano
- Ne

17. Napiš, co je to kybergrooming (jen pokud jsi v otázce 16 dala ano)

18. Kybergrooming označuje chování uživatelů internetu (predátorů, kybergroomerů), které má v oběti vyvolat falešnou důvěru a přimět ji k osobní schůzce v reálném světě

19. Byla už jsi někdy dříve poučena o tom, co je to kybergrooming? (vyber více)

- Ano, ve škole
- Ano, ve skautu
- Ano, v jiném kroužku
- Ano, od rodičů
- Ano, na internetu
- Ano, jinde _____
- Ne, nikdy

20. Slyšela jsi už někde, jak předcházet kybergroomingu? (vyber více)

- Ano, ve škole
- Ano, ve skautu
- Ano, v jiném kroužku
- Ano, od rodičů
- Ano, na internetu
- Ano, jinde _____
- Ne, nikde

21. Poslala jsi někdy někomu s cizím informace o tobě? (někdo cizí = nikdy ses s ním nesetkala) (vyber více)

- Ano, svoji fotografii
- Ano, telefon
- Ano, profil na jiné sociální síti
- Ano, adresu bydliště**
- Ano, kde chodím do školy**
- Ano, jiné _____**
- Ne, žádné svoje informace jsem nikdy nikomu nedala**

22. Vyzval tě někdy někdo cizí na osobní schůzku? (vyber jednu)

- Ano
- Ne

23. Šla jsi s ním nebo s ní na schůzku? (vyplňuj jen pokud jsi v otázce 22 dala ano)

- Ano
- Ne

24. Komu jsi o tom řekla? (vyplňuj jen pokud jsi v otázce 23 dala ano)

- nikomu
- Kamarádce/kamarádovi
- Mámě
- Tátovi
- Učíteli
- Jinému dospělému, komu _____
- Někomu jinému, komu _____

25. Víš, komu by ses mohla svěřit, kdyby po tobě někdo chtěl nějaké fotky nebo se setkat nebo kdyby ti vyhrožoval? (vyber více)

- Mamce
- Tatškovi
- Někomu jinému z rodiny
- Paní učitelce/panu učíteli
- Školní psycholožce
- Podobně staré kamarádce/kamarádovi
- Vedoucí ve skautu
- Vedoucí v jiném kroužku
- Někomu jinému, napiš _____

- Nemám nikoho, komu bych se mohla svěřit

26. Hrozí ti nějaká rizika, když se sejdeš s někým, koho znáš jenom přes internet? (vyber jednu)

- Ano
- Ne

27. Jaká rizika ti podle tebe hrozí?

(vyplňuj jen pokud jsi v otázce 26 dala ano)

- Budu zklamaná
- Ten, se kterým se sejdu mě okrade
- Bude to někdo jiný
- Bude mi chtít ublížit
- Bude mě chtít někam odvést
- Jiná rizika, _____

28. Proč je to podle tebe bezpečné?

(vyplňuj jen pokud jsi v otázce 26 dala ne)

- Než se s někým sejdu, tak si dokážu zjistit, o koho se jedná
- Dokážu přes internet člověka dostatečně poznat na to, abych mu mohla věřit
- Když se s ním sejdu na veřejném místě, tak mi žádné nebezpečí nehrozí
- Jiný důvod

_____

-

29. Víš co je to sexting?

- Ano
- Ne

30. Napiš vlastními slovy, co je to

sexting: (vyplňuj jen pokud jsi v otázce 30 dala ano)

32. Byla už jsi někdy dříve poučena o tom, co je to sexting? (vyber více)

- Ano, ve škole
- Ano, ve skautu
- Ano, v jiném kroužku
- Ano, od rodičů
- Ano, na internetu
- Ano, jinde _____
- Ne, nikdy

33. Slyšela jsi už někde o rizicích sextingu? (vyber více)

- Ano, ve škole
- Ano, ve skautu
- Ano, v jiném kroužku
- Ano, od rodičů
- Ano, na internetu
- Ano, jinde _____

- Ne, nikde

34. Posílala jsi někdy někomu sexuálně laděnou zprávu? (vyber jednu)

- Ne
- Ano, pouze jednou
- Ano, dvakrát
- Ano, vícekrát

35. S kým sis takto chatovala? (vyplňuj jen pokud jsi v otázce 34 dala ano)

- S kamarádem/kamarádkou
- Se svým klukem/svojí holkou
- S klukem/holkou, který se mi líbil a chtěla jsem ho/ji
- S klukem/holkou, kterého jsem znala jen ze sociálních sítí
- S někým jiným, kým: _____

31. Sexting nebo sextování lze definovat jako odesílání sexuálně laděných zpráv, obnažených fotografií, videí apod. Tento termín vznikl spojením slov sex a textování.

36. Proč jsi sexuálně laděné zprávy posílala? (vyplňuj jen pokud jsi v otázce 34 dala ano)

- Abych si někoho získala
- Jako odpověď na takovou zprávu
- Někdo mě o to poprosil
- Jen tak z nudy, pro zábavu
- Někdo mě donutil pod výhrůžkou
- Jiný důvod _____

37. Posílala jsi někdy někomu fotku se sexuálním obsahem? (vyber jednu)

- Ne
- Ano, pouze jednou
- Ano, dvakrát
- Ano, víckrát

38. Byla jsi na té fotografii ty? (vyplňuj jen pokud jsi v otázce 37 dala ano)

- Ano, ale nebyl mi vidět obličej
- Ano, byl tam vidět i můj obličej
- Ne, nebyla jsem tam já

39. Komu jsi takovou fotku poslala? (vyplňuj jen pokud jsi v otázce 37 dala ano)

- Kamarádovi/kamarádce
- Svému klukovi/svojí holce
- Klukovi/holce, který se mi líbil a chtěla jsem ho/ji
- Klukovi/holce, kterého jsem znala jsem ze sociálních sítích
- Někomu jinému, komu _____

40. Proč jsi takovou fotografii posílala? (vyplňuj jen pokud jsi v otázce 37 dala ano)

- Jako dárek pro potěšení
- Abych si někoho získala
- Jako odpověď na takovou zprávu
- Někdo mě o to poprosil
- Jen tak z nudy, pro zábavu
- Někdo mě donutil pod výhrůžkou
- Jiný důvod _____

41. Posílala jsi někdy někomu video se sexuálním obsahem? (vyber jednu)

- Ne
- Ano, pouze jednou
- Ano, dvakrát
- Ano, víckrát

42. Byla jsi na tom videu ty? (vyplňuj jen pokud jsi v otázce 41 dala ano)

- Ano, ale nebyl mi vidět obličej
- Ano, byl tam vidět i můj obličej
- Ne, nebyla jsem tam já

43. Komu jsi takové video poslala? (vyplňuj jen pokud jsi v otázce 41 dala ano)

- Kamarádovi/kamarádce
- Svému klukovi/svojí holce
- Klukovi/holce, který se mi líbil a chtěla jsem ho/ji
- Klukovi/holce, kterého jsem znala jsem ze sociálních sítích
- Někomu jinému, komu _____

44. Proč jsi takové video posílala?

(vyplňuj jen pokud jsi v otázce 41 dala ano)

- Jako dárek pro potěšení
- Abych si někoho získala
- Jako odpověď na takovou zprávu
- Někdo mě o to poprosil
- Jen tak z nudy, pro zábavu
- Někdo mě donutil pod výhružkou
- Jiný důvod _____

45. Přijala jsi někdy textovou zprávu se sexuálním obsahem, na kterou jsi reagovala (vyber jednu)

- Ne
- Ano, jednou
- Ano, dvakrát
- Ano, vícekrát

46. Od koho jsi takovou zprávu dostala? (vyplňuj jen pokud jsi v otázce 45 dala ano)

- Od kamaráda/kamarádky
- Od mého kluka/holky (přítel/přítelkyně)
- Od kluka/holky který se mi líbí a chci ho/ji
- Od kluka/holky, kterého znám jen ze sociálních sítí
- Od někoho cizího, koho neznám ani ze sociálních sítí
- Od někoho jiného: _____

47. Přijala jsi někdy fotografii se sexuálním obsahem, na kterou jsi reagovala? (vyber jednu)

- Ne
- Ano, jednou
- Ano, dvakrát
- Ano, vícekrát

48. Od koho jsi takovou fotku dostala?

(vyplňuj jen pokud jsi v otázce 47 dala ano)

- Od kamaráda/kamarádky
- Od mého kluka/holky (přítel/přítelkyně)
- Od kluka/holky který se mi líbí a chci ho/ji
- Od kluka/holky, kterého znám jen ze sociálních sítí
- Od někoho jiného: _____

49. Přijala jsi někdy video se sexuálním obsahem, na které jsi reagovala? (vyber jednu)

- Ne
- Ano, jednou
- Ano, dvakrát
- Ano, vícekrát

50. Od koho jsi takové video dostala? (vyplňuj jen pokud jsi v otázce 49 dala ano)

- Od kamaráda/kamarádky
- Od mého kluka/holky (přítel/přítelkyně)
- Od kluka/holky který se mi líbí a chci ho/ji
- Od kluka/holky, kterého znám jen ze sociálních sítí
- Od někoho jiného: _____

51. Je podle tebe sexting nebezpečný? (vyber jednu)

- Ano
- Ne

52. Čím je nebezpečný? (vyplňuj jen pokud jsi v otázce 51 dala ano)

- Fotky nebo videa můžou být použity proti mně
- Fotka nebo video se může začít šířit ve škole, mezi mými kamarády
- Přijdu o pověst
- Ostatní na mě můžou začít mít sexuální narážky
- Může to vést k šikaně nebo kyberšikaně
- Fotky nebo videa už z internetu nikdy nesmažu
- Jiná rizika, _____

53. Proč je podle tebe bezpečný?

(vyplňuj jen pokud jsi v otázce 51 dala ne)

- Zprávy, fotky nebo videa se sexuálním obsahem posílám jenom lidem, kterým důvěřuji
- Když budu chtít, tak fotky nebo videa z internetu smažu
- Jiný důvod, _____

54. 15 letá dívka pošle fotografii „nahore bez“ svému 16 letému kamarádovi, který ji o takovou fotografii požádal. Kdo z nich porušuje zákon? (vyber jednu) (pokud nevíš, tak si tipni)

- Ani jeden z nich neporušuje zákon, protože posílat si nahé fotografie není zakázáno

- Ani jeden z nich neporušuje zákon, protože jim ještě nebylo 18
- Zákon porušuje pouze dívka, která kamarádovi fotku poslala
- Zákon porušuje pouze kamarád, protože fotografii přijmul
- Zákon porušují oba dva

55. 15 letá dívka pošle fotografii „nahore bez“ svému 22 letému kamarádovi, který ji o takovou fotografii požádal. Kdo z nich porušuje zákon? (vyber jednu)

- Ani jeden z nich neporušuje zákon, protože posílat si nahé fotografie není zakázáno
- Zákon porušuje pouze kamarád, protože už je dospělý
- Zákon porušuje pouze dívka, která kamarádovi fotku poslala
- Zákon porušují oba dva

56. 19 letá dívka pošle fotografii „nahore bez“ svému 22 letému kamarádovi, který ji o takovou fotografii požádal. Kdo z nich porušuje zákon? (vyber jednu)

- Ani jeden z nich neporušuje zákon, protože posílat si nahé fotografie není zakázáno
- Zákon porušuje pouze dívka, která kamarádovi fotku poslala
- Zákon porušuje pouze kamarád, který fotografii přijmul
- Zákon porušují oba dva

To je všechno. Ještě jednou Ti děkuji za vyplnění dotazníku.

Pokud bys měla nějaké otázky nebo jsi mi chtěla cokoli napsat, tady je můj email:

nataliepavelkova@skaut.cz

Dotazník pro vedoucí

Ahoj, jsem studentkou psychologie na Univerzitě Palackého a taky vedoucí v oddíle žabiček v přístavu Černý čáp Opava. Ve svém bakalářském výzkumu se zabývám prevencí kybergroomingu a sextingu, protože chci vytvořit preventivní program právě na sexting a kybergrooming. Proto potřebuji Tvoji pomoc s vyplněním tohoto dotazníku.

Tento dotazník je anonymní, nebude obsahovat Tvoje jméno, ani žádné jiné informace, které by Tě mohly identifikovat. Nikdo se nedozví, jak jsi odpovídal/a. Žádná odpověď není správná ani špatná, za žádnou se nemusíš stydět, a proto, prosím, odpovídej pravdivě. Účast v této studii je dobrovolná. Narazíš-li v dotazníku na otázku, na kterou nechceš odpovídat, nech ji prostě nezodpovězenou. Ale budu ráda, když na všechno odpovíš.

U většiny otázek je možnost dopsat vlastní odpověď, napiš tam všechno, co Tě k otázce napadá a v nabízených odpovědích to chybí.

Jako první si v oddíle nebo družině domluvte společné identifikační heslo. Může to být libovolné slovo, které všichni napíšete do dotazníku jako první otázku. Díky tomuto vašemu společnému heslu můžu spárovat dotazníky vedoucích se skautkami a zároveň všechno pořád zůstane anonymní, protože já nebudu vědět, jaký oddíl si vymyslel jaké slovo. Prosím, nevolte si slova ve spojitosti se skautingem, aby se nestalo, že si více oddílů vybere stejný výraz.

Dotazník Ti zabere přibližně 10 - 15 minut.

- Pokud jsou u otázek čtverečky, můžeš zaškrtnout více možností
- Pokud kolečka, vyber si jen jednu možnost

Děkuji Ti předem za tvou účast.

Natálie Pavelková – Naty, nataliepavelkova@skaut.cz

1. Identifikační heslo vaší družiny (oddílu)

_____

3. Kolikátým rokem vedeš ve skautu?

_____

2. Kolik je ti let? (napiš celé číslo)

_____

4. Jaké kurzy a vzdělávání související s výchovou jsi absolvoval/a? (vyber více)

- Rádcovský kurz
- Čekatelská zkouška
- Vůdcovská zkouška
- Lesní kurz/škola
- OČK psychologie
- OČK metodika
- OČK pedagogika
- Jiné skautské kurzy s touto tématikou _____
- Jiné neskautské kurzy/semináře _____
- Nemám za sebou žádné kurzy ani vzdělávání

5. Používáš některou z těchto sociálních sítí? (vyber více)

- Instagram
- Facebook
- Facebook Messenger
- Tik tok
- Tellonym
- WhatsApp
- Twitter
- Snapchat
- Jiná _____

6. Máš v přátelích nebo ve sledovaných na těchto sociálních sítích skautky, které vedeš?

- Ano, všechny, které tyto sociální sítě taky mají
- Ano, ale jen některé
- Ne, žádnou skautku
- Ne, nemám žádnou sociální síť

7. Víš co je to sexting? (vyber jednu)

- Ano
- Ne

8. Napiš vlastními slovy, co je to sexting: (jen pokud jsi u otázky 7 dal/a ano)

9. Sexting nebo sextování lze definovat jako odesílání sexuálně laděných zpráv, obnažených fotografií, videí apod. Tento termín vznikl spojením slov sex a textování.

10. 15 letá dívka pošle fotografii „nahore bez“ svému 16 letému kamarádovi, který ji o takovou fotografii požádal. Kdo z nich porušuje zákon? (vyber jednu)

- Ani jeden z nich neporušuje zákon, protože posílat si nahé fotografie není zakázáno
- Ani jeden z nich neporušuje zákon, protože jim ještě nebylo 18
- Zákon porušuje pouze dívka, která kamarádovi fotku poslala
- Zákon porušuje pouze kamarád, protože fotografii přijmul
- Zákon porušují oba dva

11. 15 letá dívka pošle fotografii „nahore bez“ svému 22 letému kamarádovi, který ji o takovou fotografii požádal. Kdo z nich porušuje zákon? (vyber jednu)

- Ani jeden z nich neporušuje zákon, protože posílat si nahé fotografie není zakázáno
- Zákon porušuje pouze kamarád, protože už je dospělý
- Zákon porušuje pouze dívka, která kamarádovi fotku poslala
- Zákon porušují oba dva

12. 19 letá dívka pošle fotografii „nahore bez“ svému 22 letému kamarádovi, který ji o takovou fotografii požádal. Kdo z nich porušuje zákon? (vyber jednu)

- Ani jeden z nich neporušuje zákon, protože posílat si nahé fotografie není zakázáno
- Zákon porušuje pouze dívka, která kamarádovi fotku poslala
- Zákon porušuje pouze kamarád, který fotografii přijmul
- Zákon porušují oba dva

13. Víš, co je to kybergrooming?

- Ano
- Ne

14. Napiš, co je to kybergrooming (jen pokud jsi u otázky 12 dal/a ano)

15. Kybergrooming označuje chování uživatelů internetu (predátorů, kybergroomerů), které má v oběti vyvolat falešnou důvěru a přimět ji k osobní schůzce v reálném světě.

16. Věnovali jste se ve vaší družině nebo odděle bezpečnosti na internetu?

- Nejsem si toho vědom/a
- Ano, jednou
- Ano, bavíme se o tom pravidelně

17. Byl ve vaší družině nebo odděle věnovaný nějaký čas prevenci sextingu a kybergroomingu?

- Nejsem si toho vědom/a
- Ano, byl jednou
- Ano, děláme prevenci opakovaně

18. Proč jste prevenci sextingu a kybergroomingu zařadili do programu? (jen pokud jsi u otázky 17 dal/a ano)

- Myslíme si, že je to v dnešní době důležité
- Reakce na proběhlou událost, na jakou

-
- Na žádost rodičů
  - Jiný důvod _____

19. Jaké se domníváš, že jsou důvody, proč jste se nevěnovali tématům sextingu a kybergroomingu? ((jen pokud jsi u otázky 17 dal/a ne)

- Nenapadlo mě to
- Myslím si, že to není potřeba
- Myslím si, že je to úkol školy
- Myslím si, že je to úkol rodičů
- Rodiče si to nepřáli
- Nevím jak na to
- Chystám se na to
- Jiný důvod _____

20. Kdo ve vaší družině/oddíle preventivní činnost na sexting a kybergrooming dělal? (jen pokud jsi u otázky 17 dal/a ano)

- já sám/sama
- já spolu s ostatními rádci/vedoucími
- pozvali jsme si někoho ze střediska
- pozvali jsme si externistu
- pozvali jsme si organizaci, která tyto programy dělá
- někdo jiný _____

21. Jak prevence probíhala?

(Rozepiš se, jestli se jednalo například o povídání si na daná témata, přednáška, hra, video, interaktivní program, co se vám osvědčilo a co se naopak ukázalo jako nevhodné,... Prosím, popiš jakékoliv detaily.) (jen pokud jsi u otázky 17 dal/a ano)

22. Jak pravidelně u vás prevence na daná témata probíhá? (jen pokud jsi u otázky 17 dal/a ano)

- Nikdy
- Zatím jenom jednou
- Pravidelně každý rok
- Pravidelně, když přijde více nových skautek
- Jiné _____

23. Zjišťoval/a sis předem jak by taková prevence měla vypadat, aby byla účinná? (pokud ano, napiš prosím kde a jak sis tyto informace zjišťoval/a) (jen pokud jsi u otázky 17 dal/a ano)

- Ano, _____
- Ne

24. Od jakého věku by podle tebe měla probíhat prevence na sexting a kybergrooming? (napiš celé číslo)

_____

25. Myslíš si, že by rodiče měli vědět, že u vás v družině/oddíle proběhl preventivní program na tato témata?

- Ano
- Ne

**26. Je něco, čemu by ses při
prevenci těchto témat raději
vyvaroval/a?** (napíš cokoliv tě
napadne)

- Nevím, nikdy jsem nad tím
neuvažoval/a
- Ne, nevím co bych měl/a
udělat

**28. Vyzkoušel/a bys metodiku,
která by se zabývala prevencí
těchto jevů ve skautu?**

- Ano
- Pokud by mě zaujala, tak ano
- Ano, ale jen v případě, že by
se podobná situace stala
skautkám v mém oddíle
- Ne
- Nevím

**27. Pokud by za tebou nějaká
skautka přišla s problémem
sextingu nebo kybergroomingu,
věděl/a bys, jak jí pomoci nebo
kam ji odkázat?**

- Ano, udělala bych
-

To je všechno. Ještě jednou Ti děkuji za vyplnění dotazníku.

Pokud bys měl/a nějaké otázky nebo jsi mi chtěl/a cokoliv napsat, tady je můj email:

nataliepavelkova@skaut.cz

Příloha 5 – Informační email pro rodiče

Dobrý den,

náš oddíl oslovila skautka a studentka psychologie Univerzity Palackého v Olomouci s žádostí o pomoc při jejím výzkumu. Výzkum se týká prevence sextingu a kybergroomingu u skautek v České republice.

Sexting je posílání zpráv se sexuálním obsahem jako jsou fotografie nebo videa a kybergrooming označuje chování uživatelů internetu (predátorů, kybergroomerů), které má v oběti vyvolat falešnou důvěru a přimět ji k osobní schůzce v reálném světě. Tyto dva nebezpečné jevy jsou relativně nové, vznikly s příchodem nových technologií a rozšířily se po celém světě. Sexting se stává stále populárnější formou zábavy mezi dětmi, které kolikrát ani neví, jaké nebezpečí jim tímto hrozí. Zároveň možnosti, které dnešní svět nabízí využívají sexuální predátoři, kteří mají díky sociálním sítím k dětem otevřené dveře.

Na schůzce budeme vyplňovat anonymní online dotazníky týkající se sextingu a kybergroomingu. Díky získaným datům bude následně vytvořen preventivní program pro skautky a skauty.

V případě nesouhlasu s účastí Vaší dcery ve výzkumu mi, prosím, odepište na tento mail a já ji dotazník nebudu dávat.

Pokud byste měl/a jakékoliv další dotazy, příkládám kontakty na realizátorku výzkumu.

Realizátor: Natálie Pavelková

email: nataliepavelkova@skaut.cz

Tel: 728 404 396

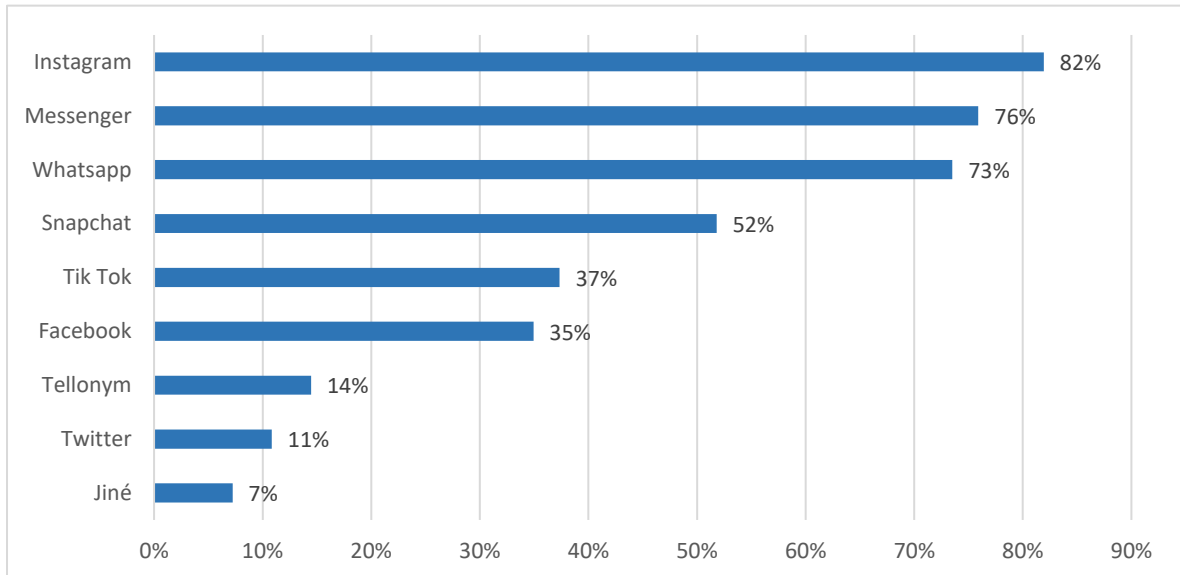
Děkuji,

S pozdravem,

PODPIS VEDOUCÍHO

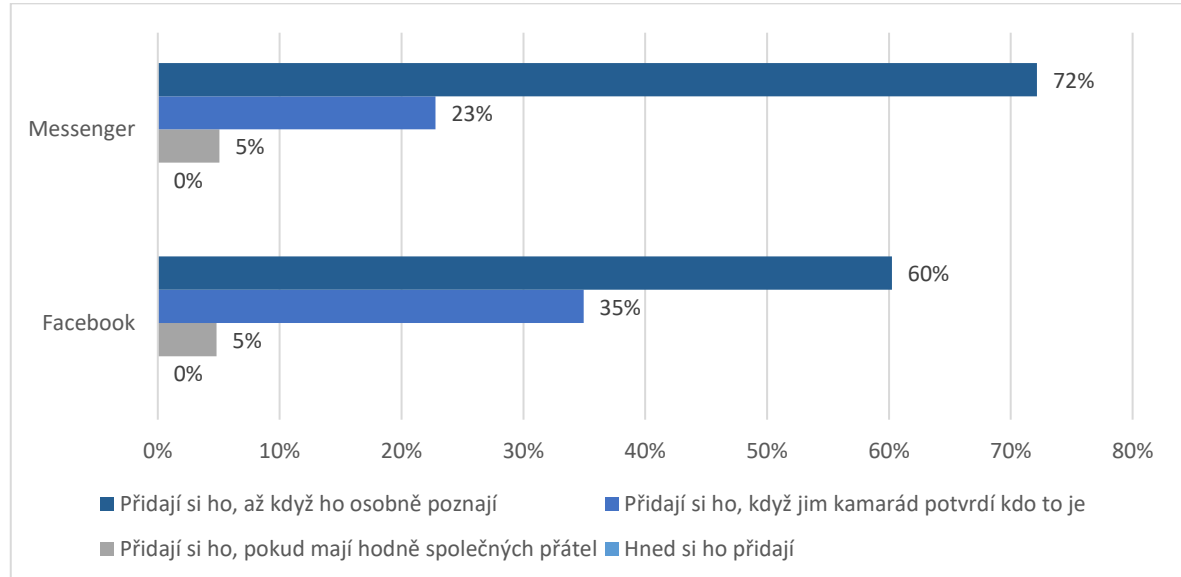
1. Analýza dat z dotazníků skautek

Graf 1: Využívání sociálních sítí skautkami

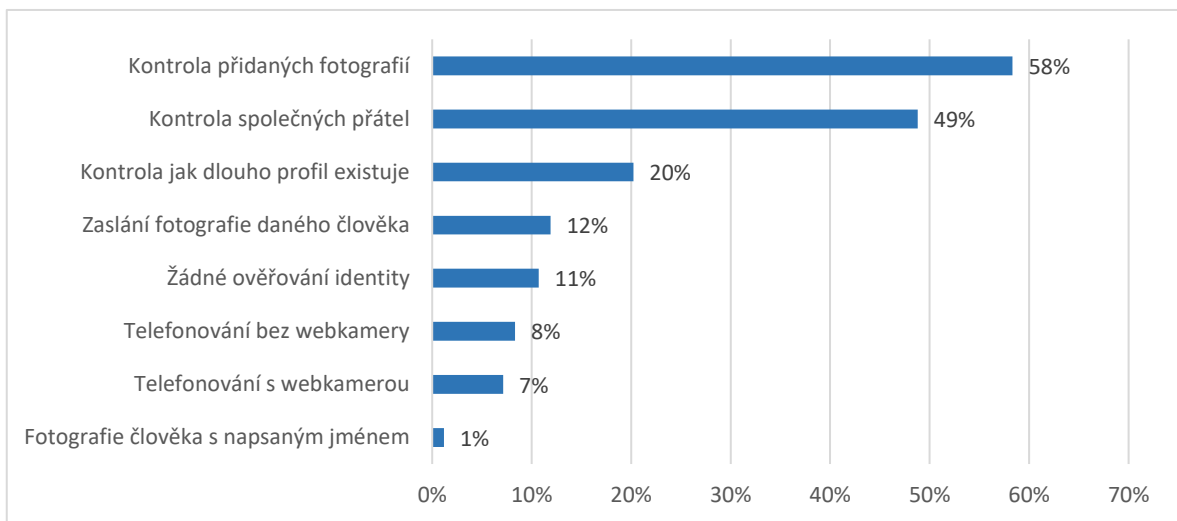
Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí; n = 83.

Graf 2: Za jakých okolností si skautky potvrdí žádost o přátelství od cizího člověka

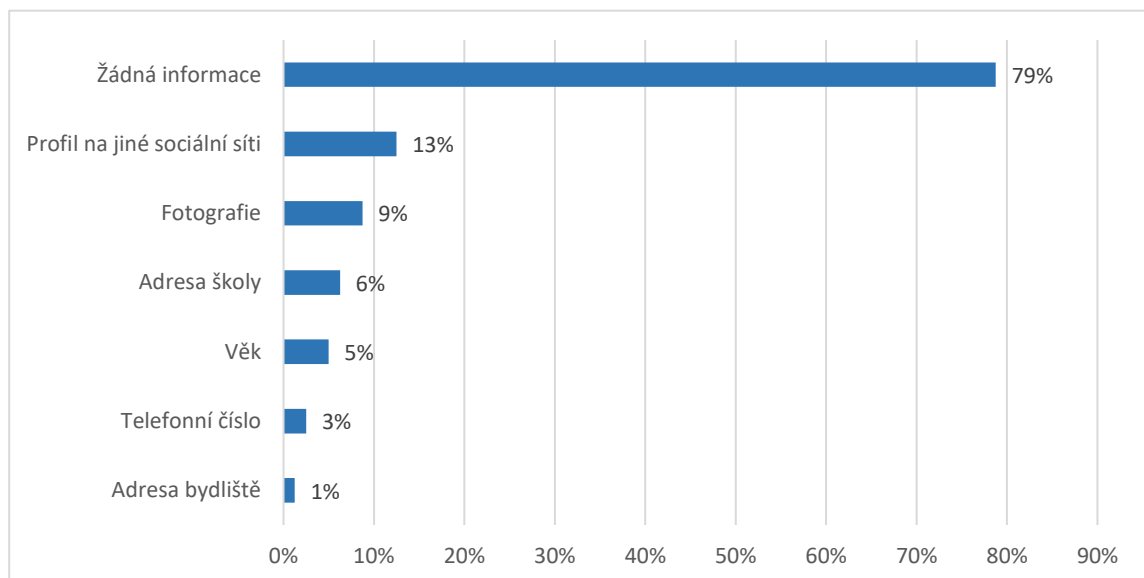
Facebook n = 83; Messenger n = 79

Graf 3: Ověření identity na sociálních sítích

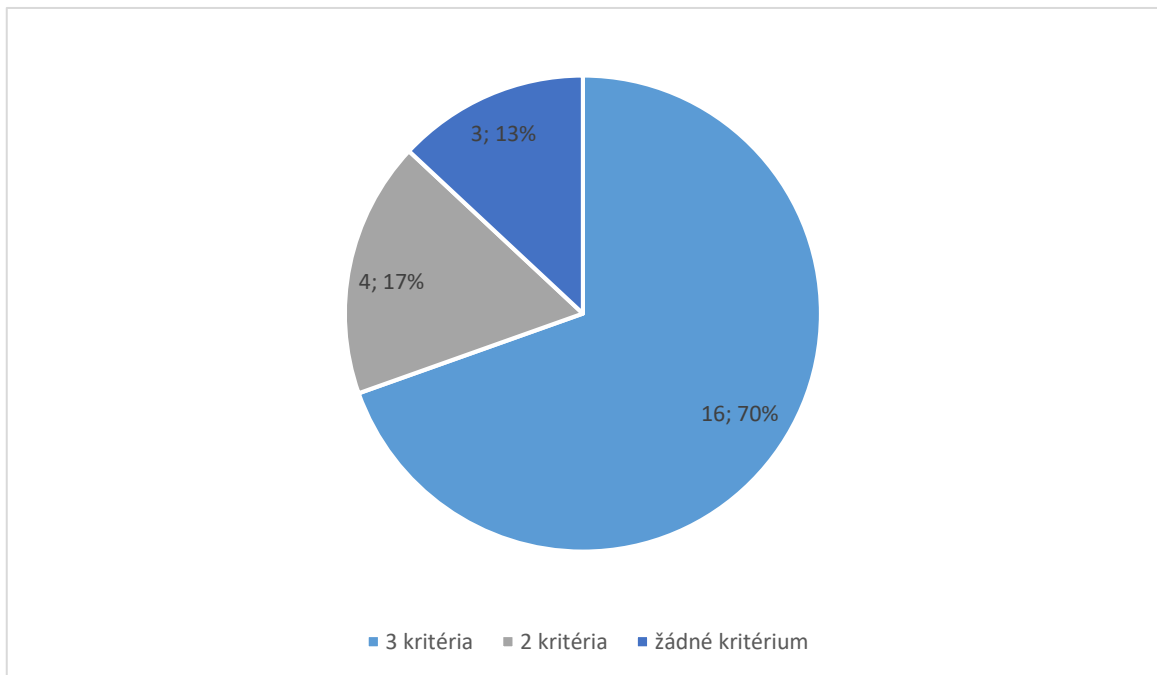
Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí; n = 84.

Graf 4: Jaké informace sdělili cizí osobě přes sociální síť

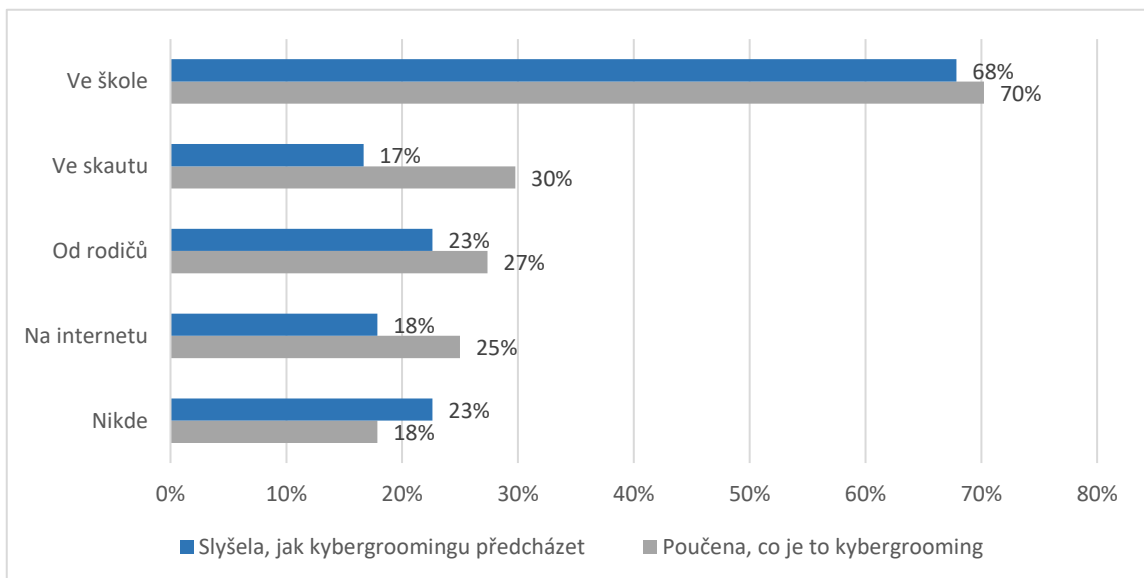
Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí, n = 80.

Graf 5: Znalost definice kybergroomingu

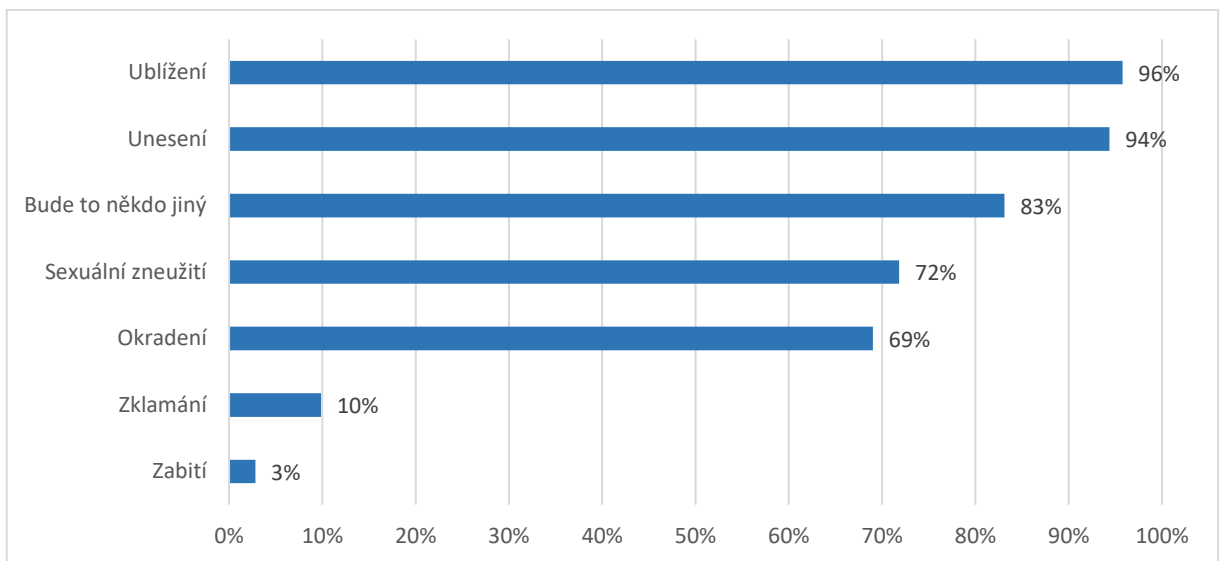
n = 23

Graf 6: Kde byly skautky poučeny o kybergroomingu

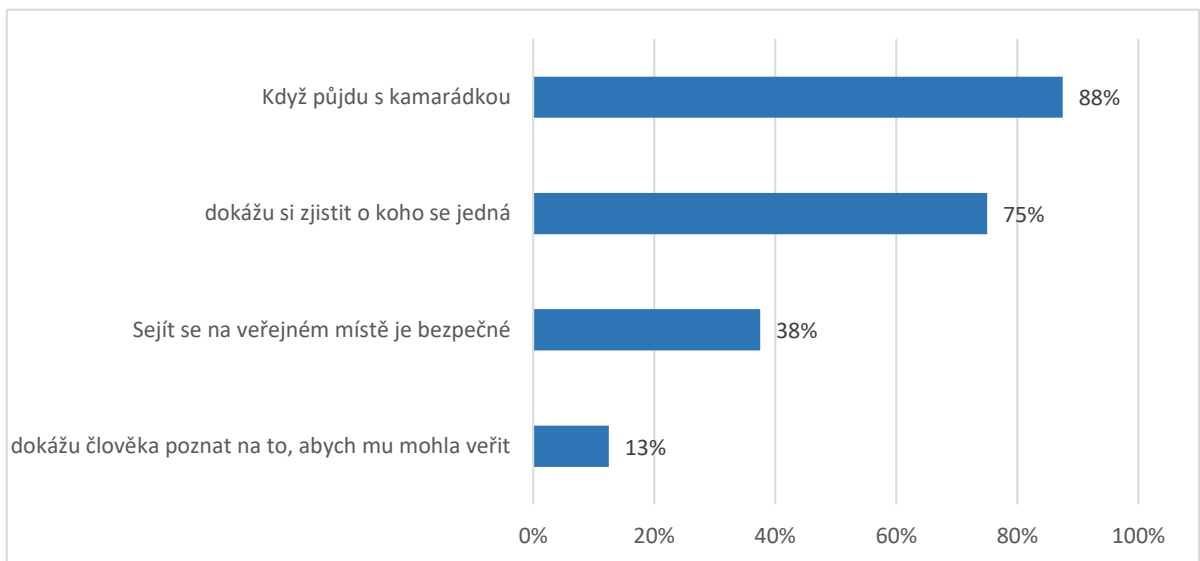
Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí, n = 84.

Graf 7: Jaká rizika hrozí při setkání s někým cizím

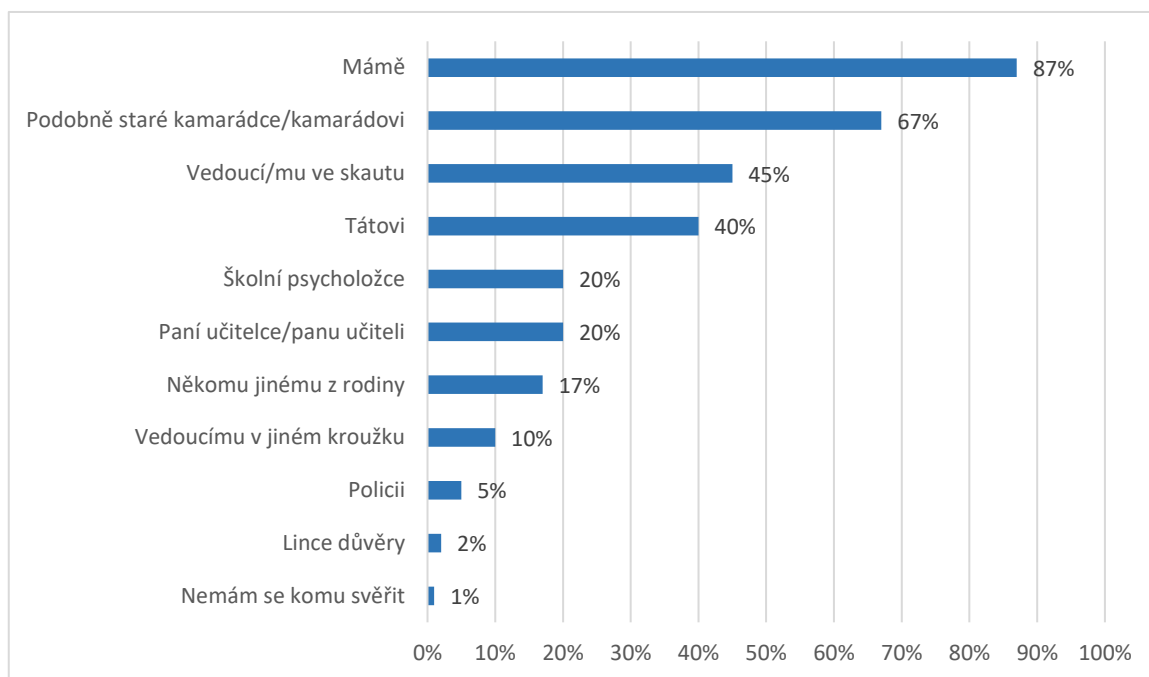
Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí, n = 71.

Graf 8: Z jakých důvodů je bezpečné jít na schůzku s někým cizím

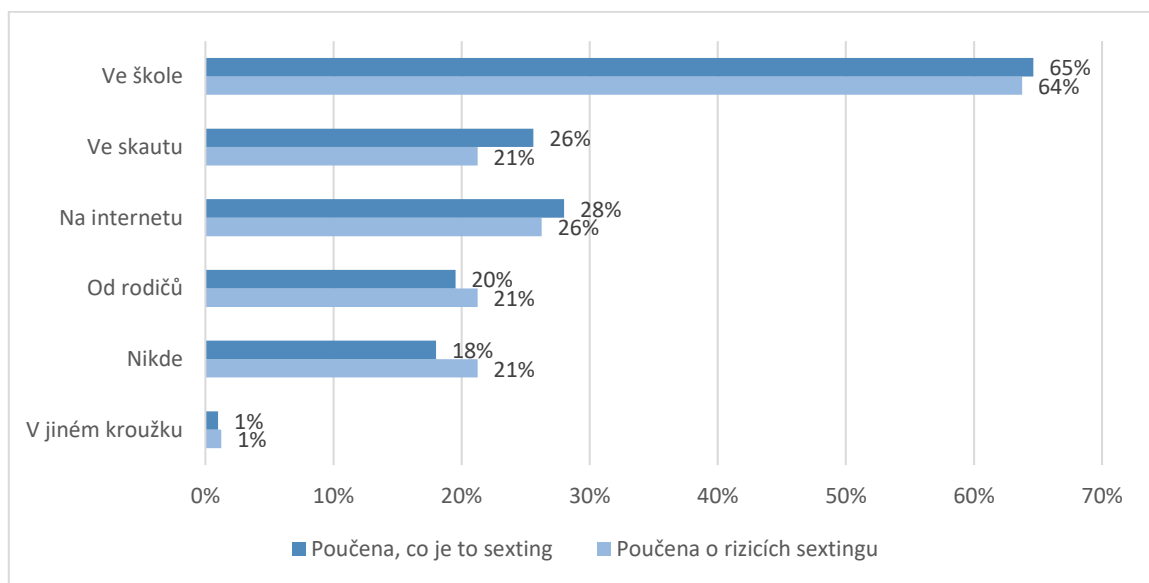
Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí, n = 8.

Graf 9: Komu by se skautky svěřily v případě vydírání

Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí, n = 82.

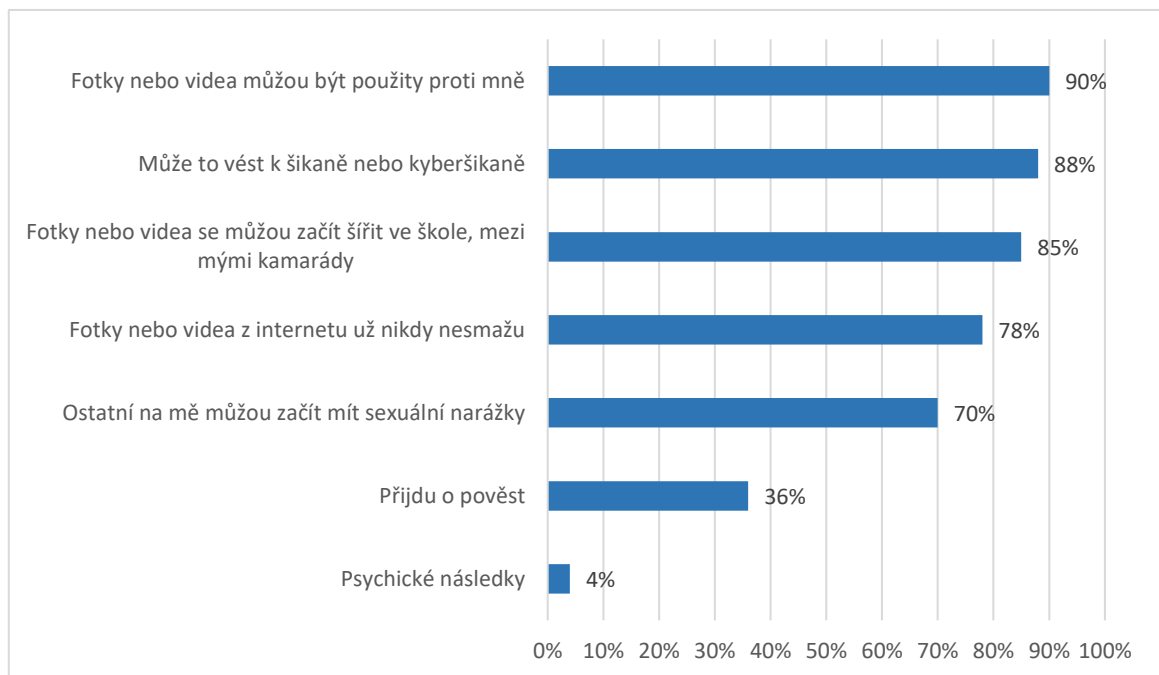
Graf 10: Kde byly skautky poučeny o sextingu

Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí; co je to sexting n = 82, poučena o rizicích n = 80.

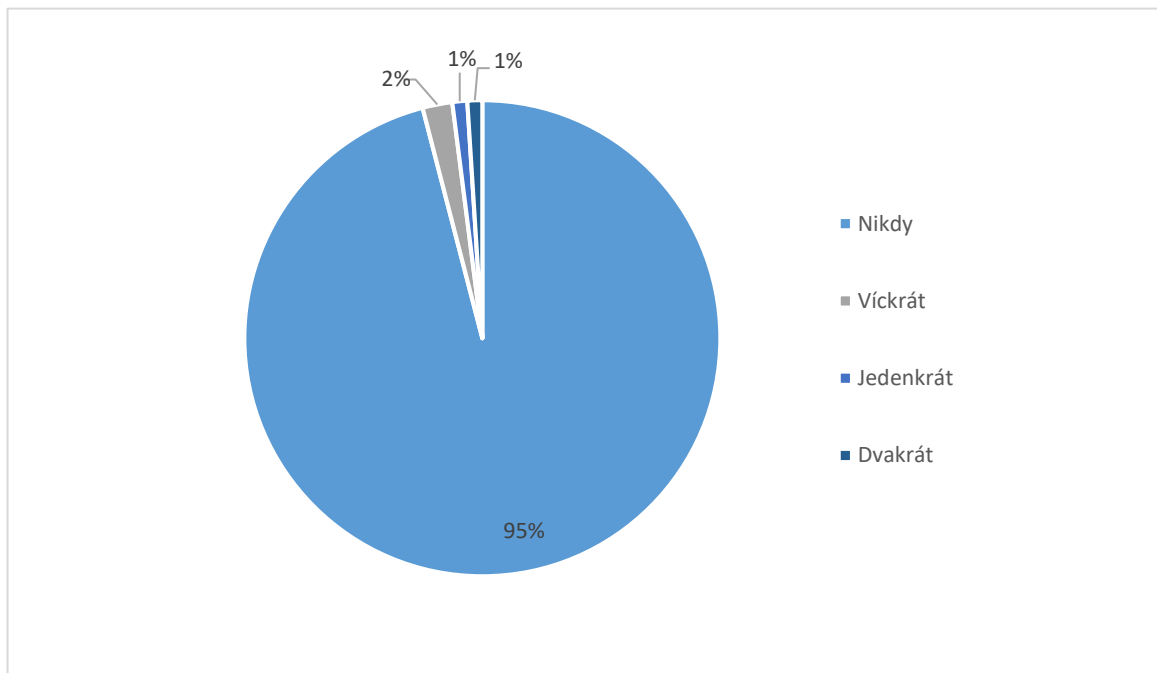

Graf 11: Jaká rizika hrozí při sextingu

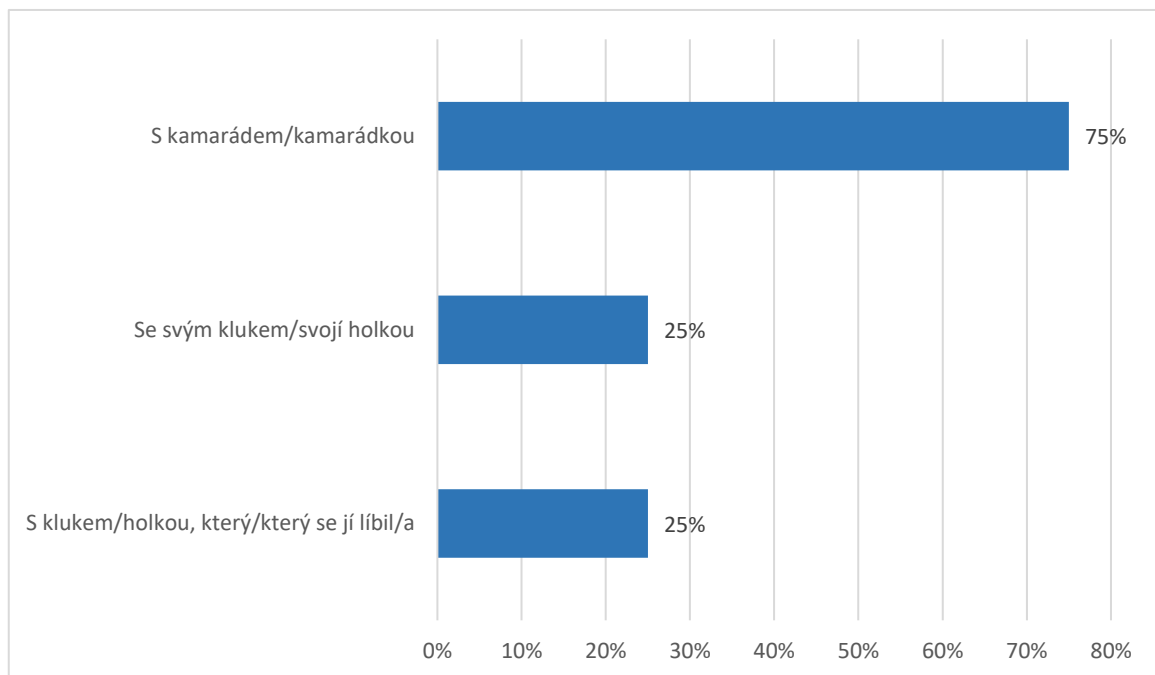
Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí, n = 81.

Graf 12: Posílání sexuálně laděných textových zpráv

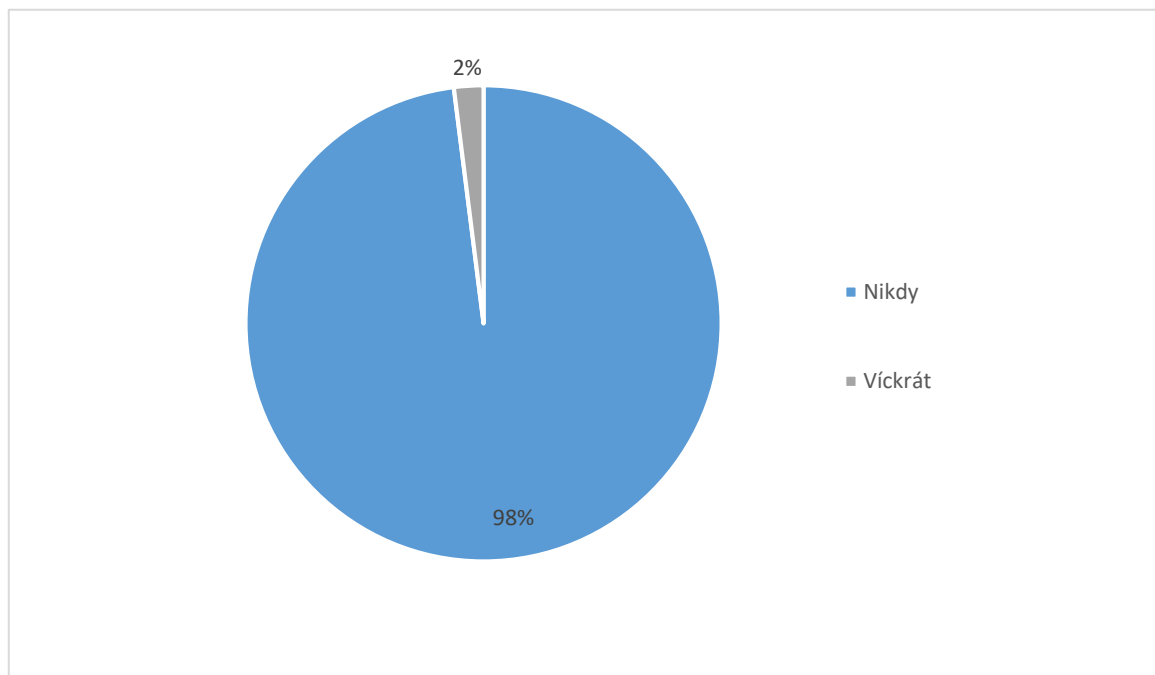
n = 84

Graf 13: Komu sexuálně laděnou zprávu skautky poslaly

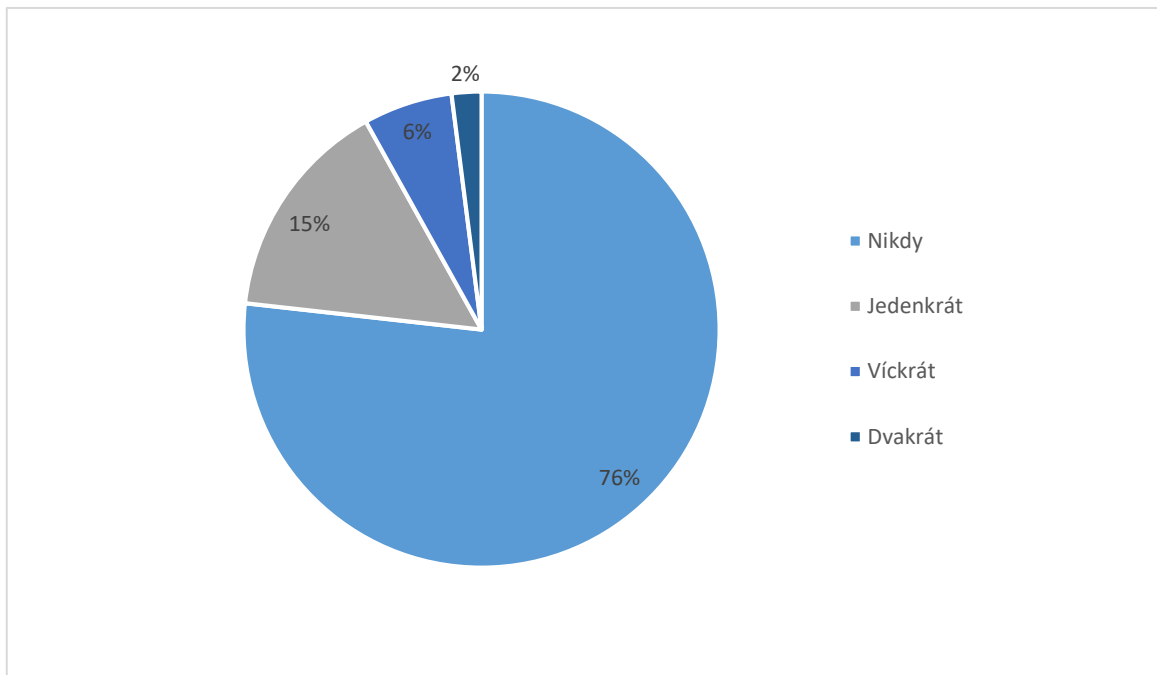
Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí, n = 4.

Graf 14: Posílání sexuálně laděných fotografií

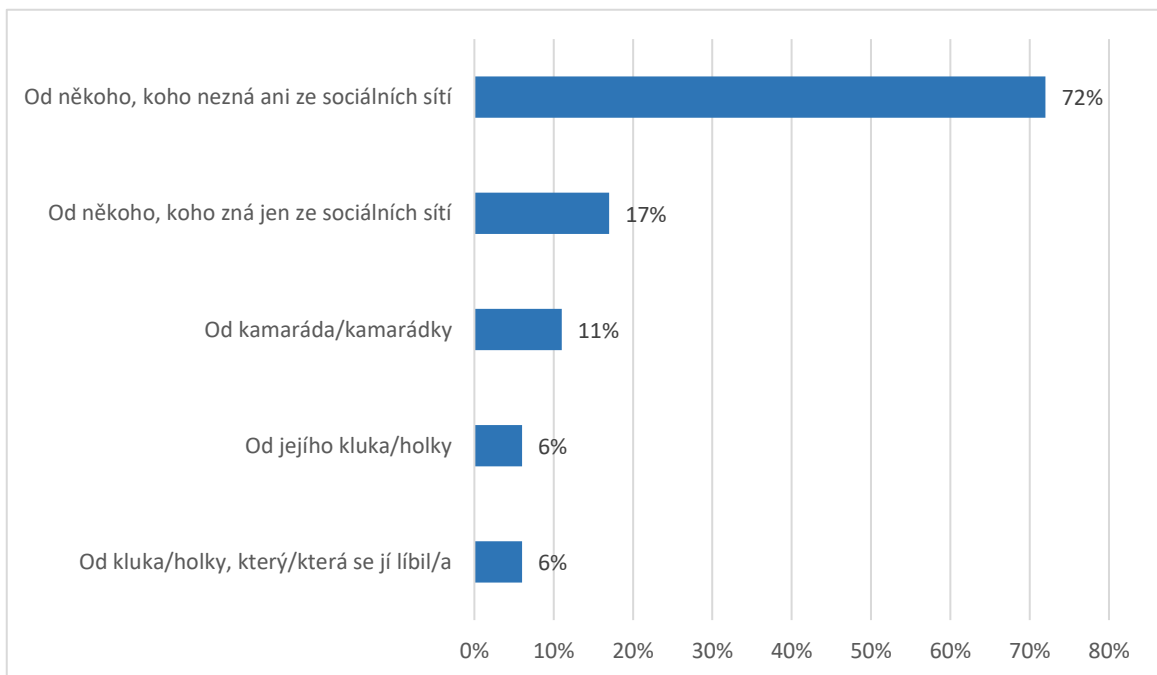
n = 84

Graf 15: Přijímání sexuálně laděných textových zpráv

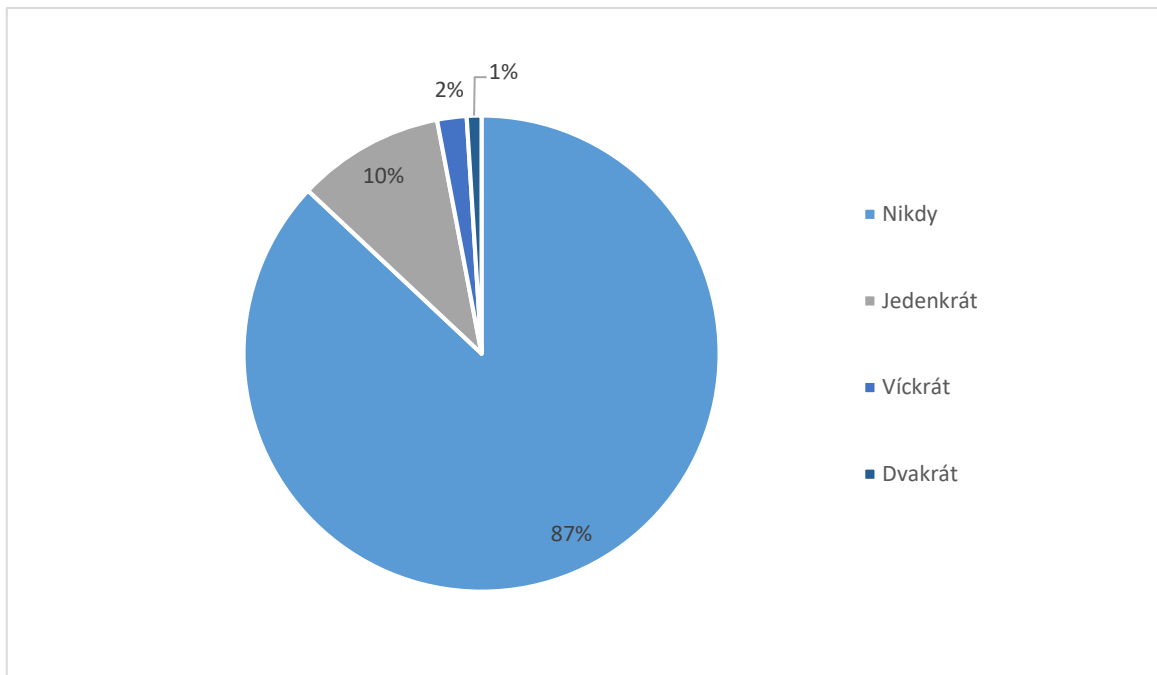
n = 84

Graf 16: Od koho sexuálně laděnou zprávu přijaly

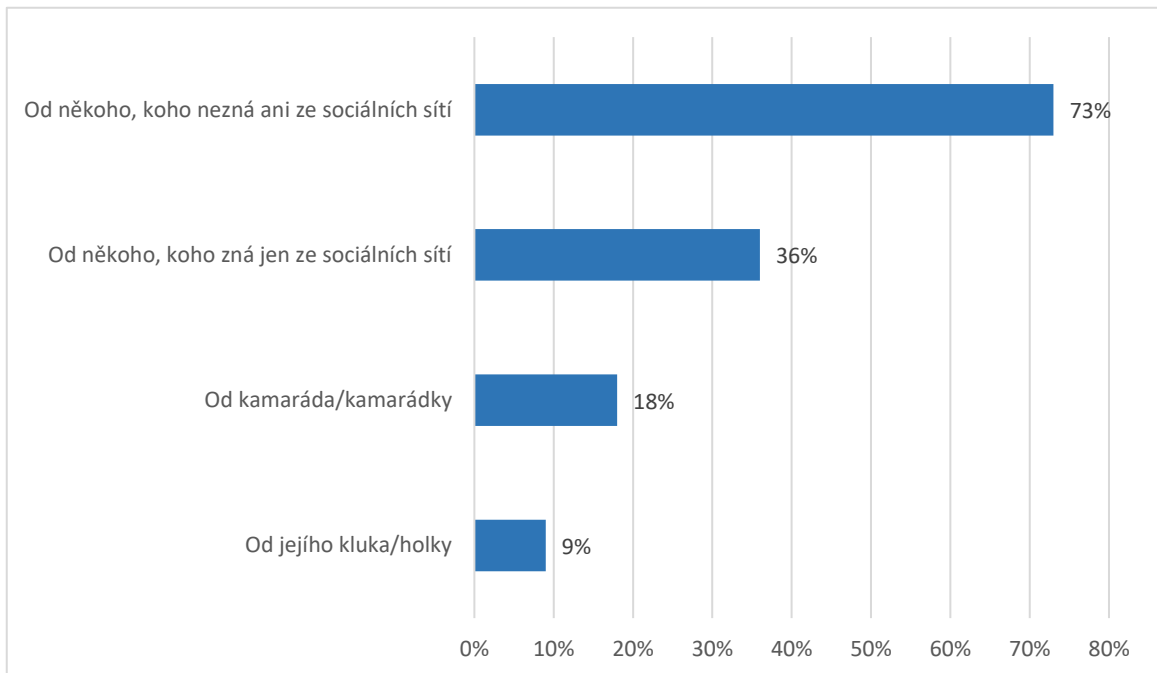
Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí, n = 18.

Graf. 17: Přijímání sexuálně laděných fotografií

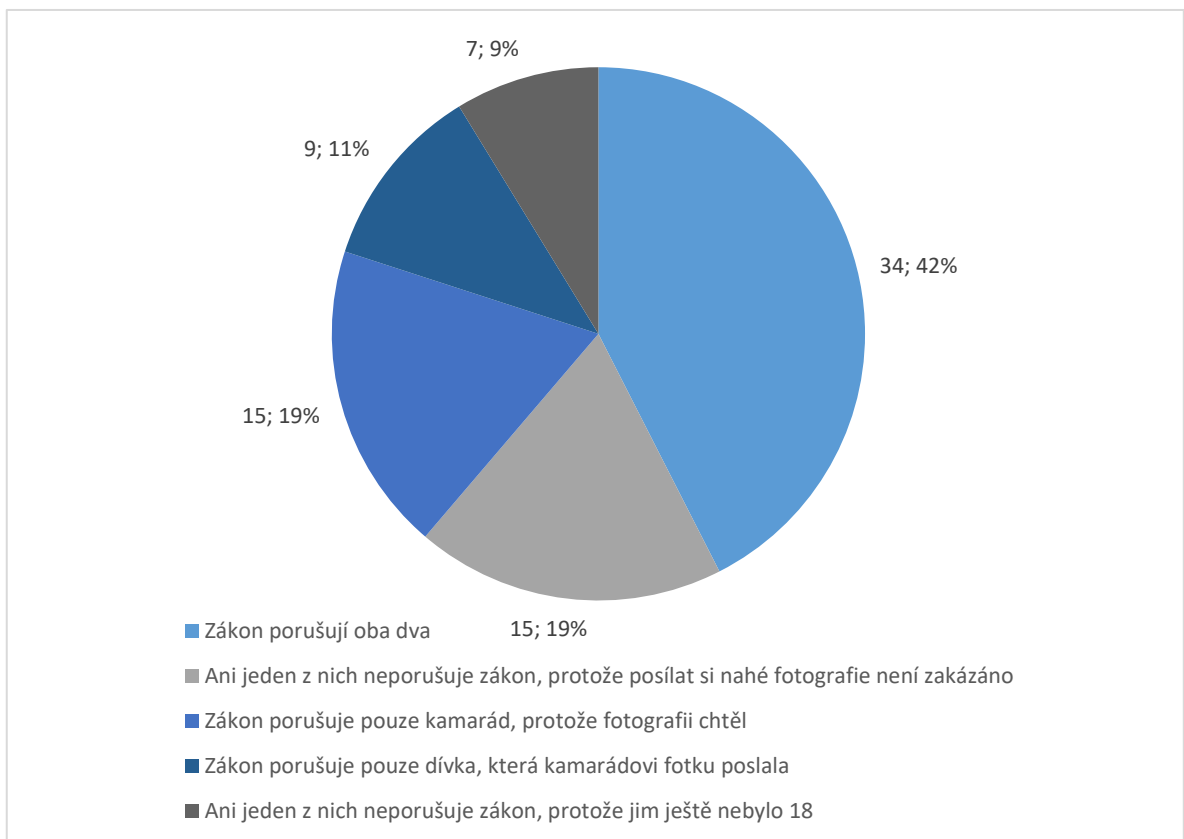
n = 84

Graf 18: Od koho sexuálně laděnou fotografií přijaly

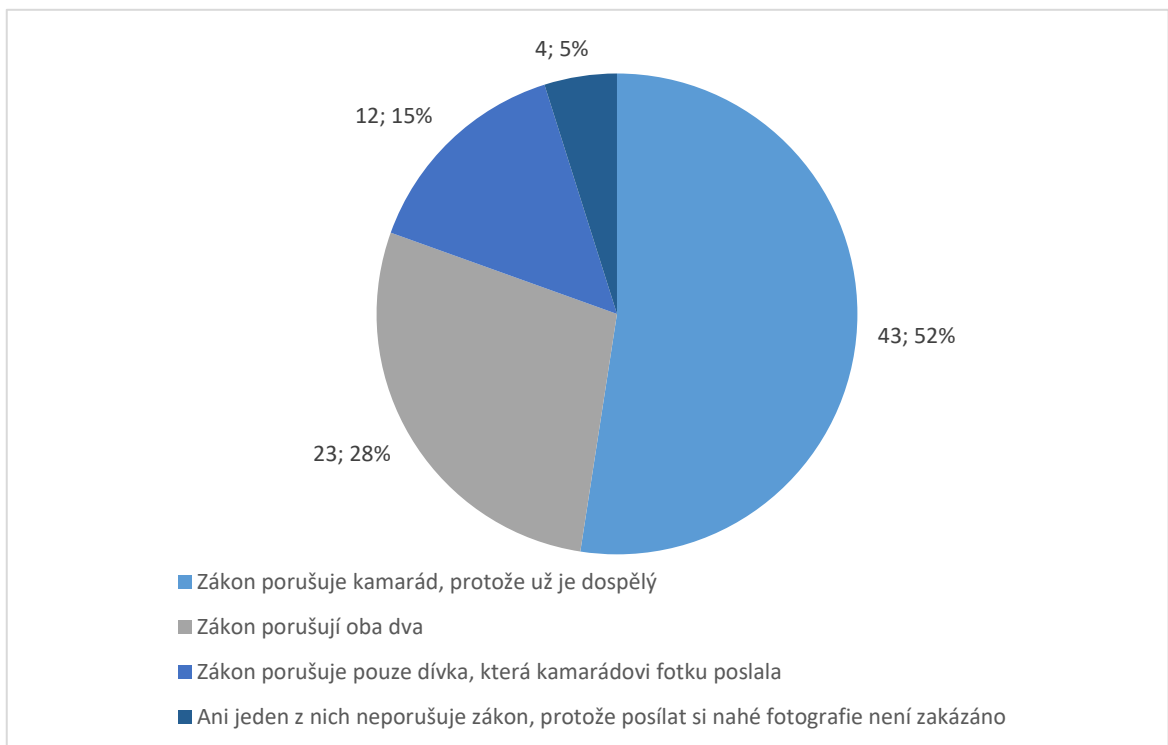
Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí, n = 11

Graf. 19: Kdo porušuje zákon, situace 1.

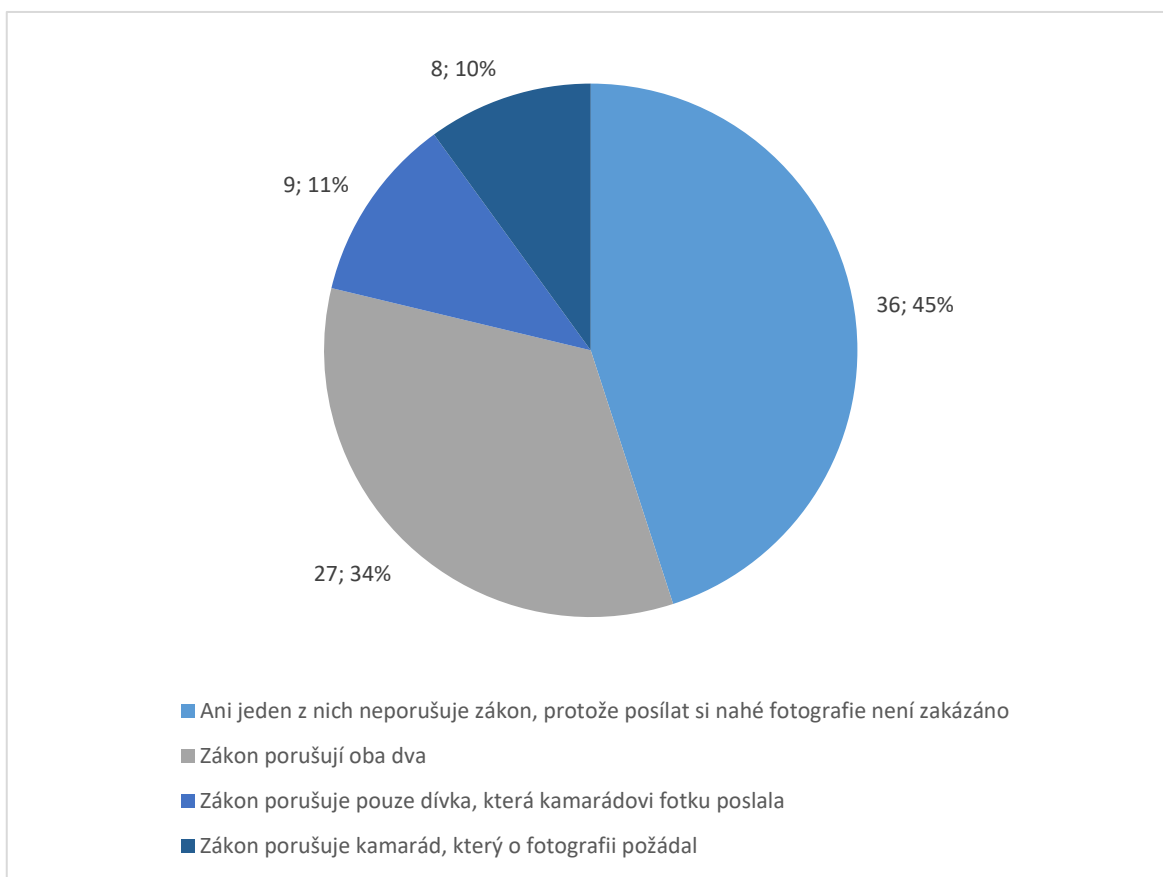
n = 80

Graf 20: Kdo porušuje zákon, situace 2.

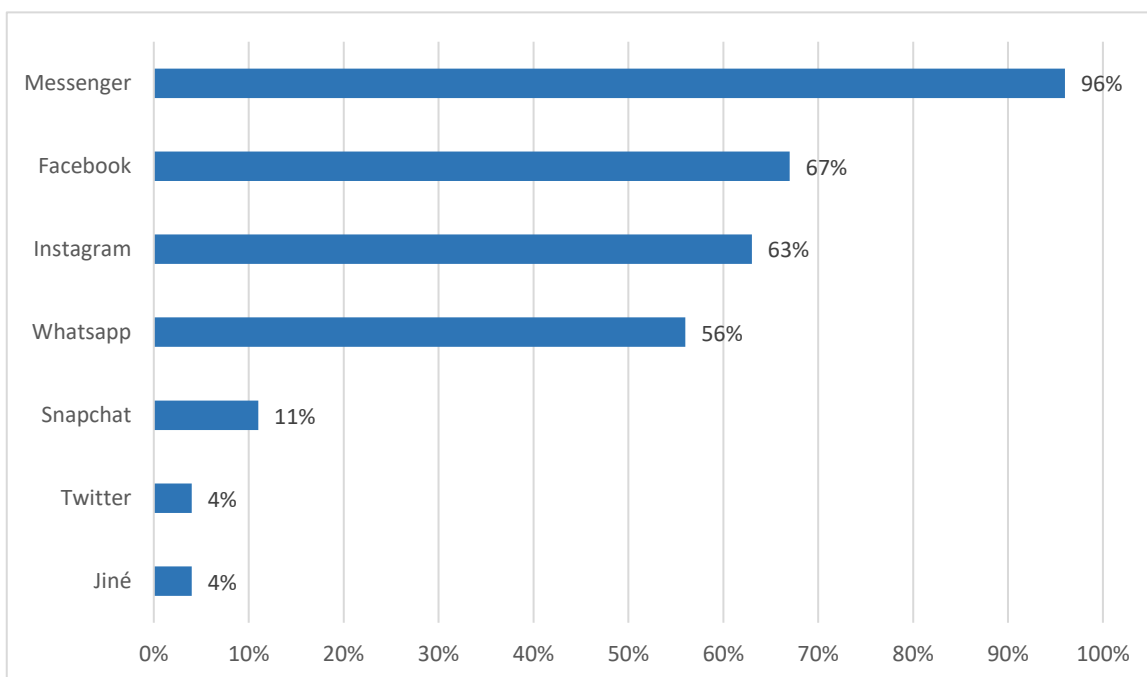
n = 82

Graf 21: Kdo porušuje zákon, situace 3.

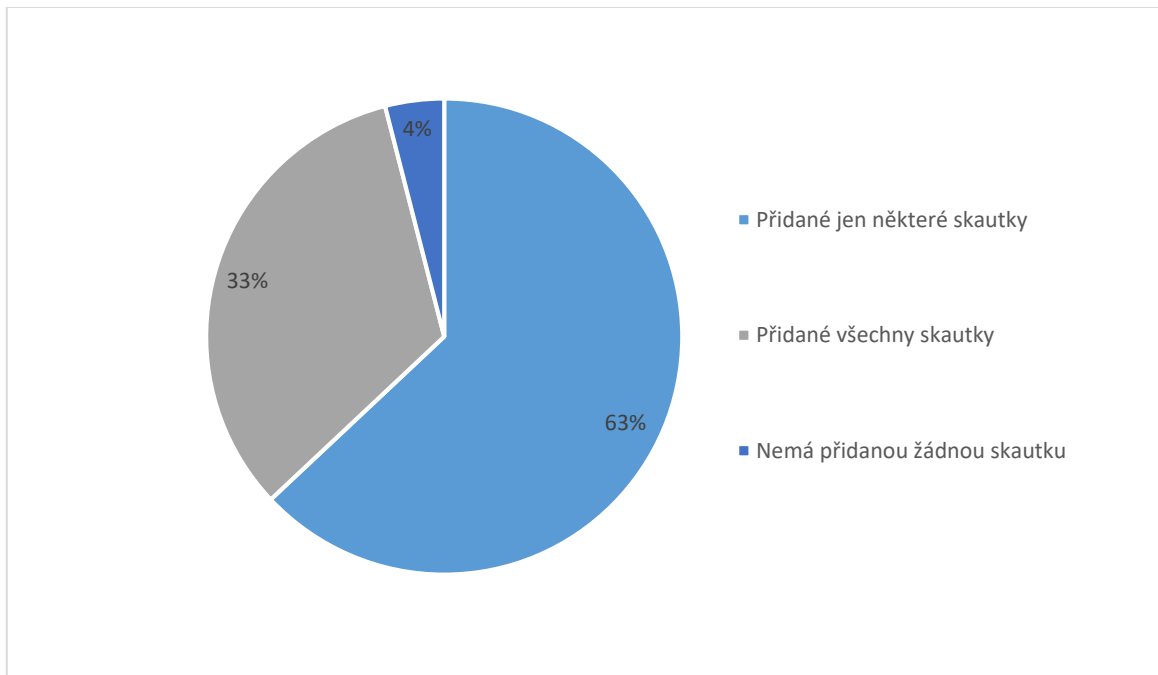
2. Analýza dat z dotazníků vedoucích skautek

Graf 22: Využívání sociálních sítí vedoucími

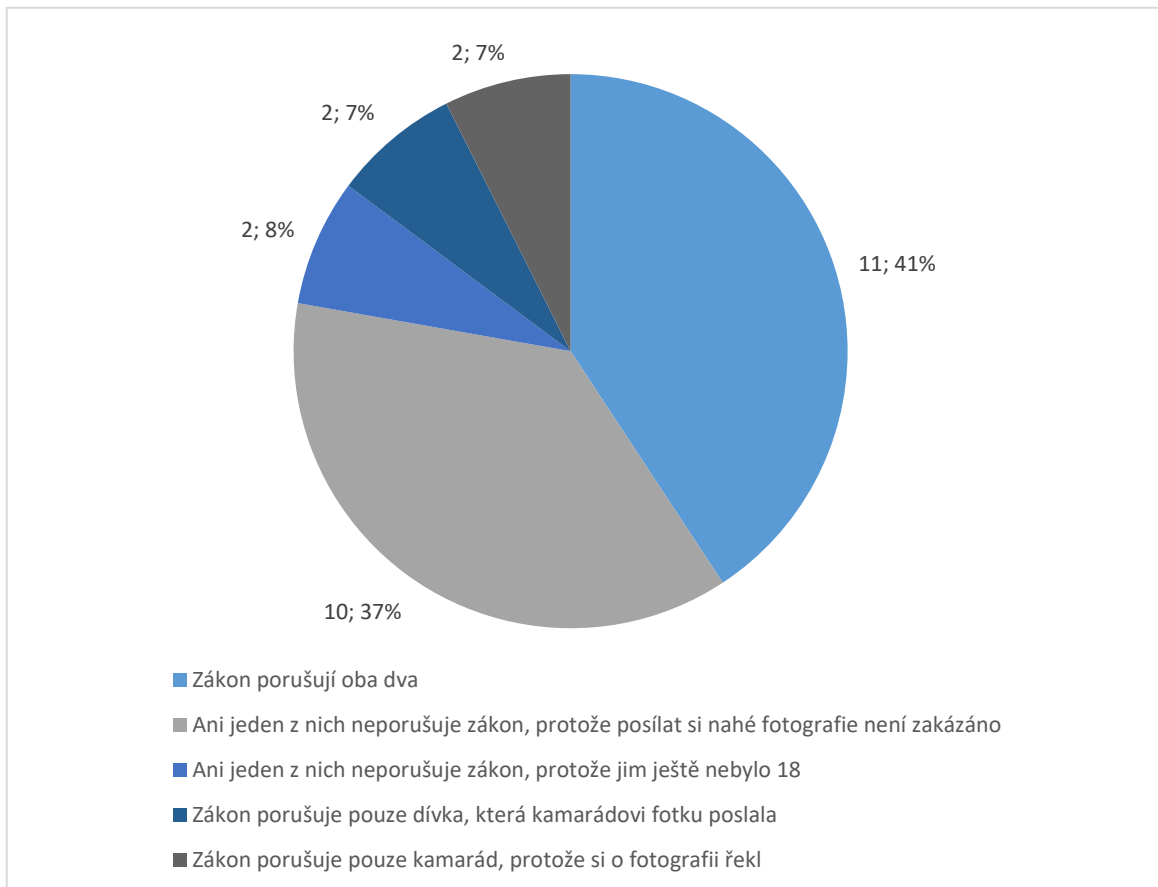
Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí, n = 27.

Graf 23: Přidání skautek do přátel

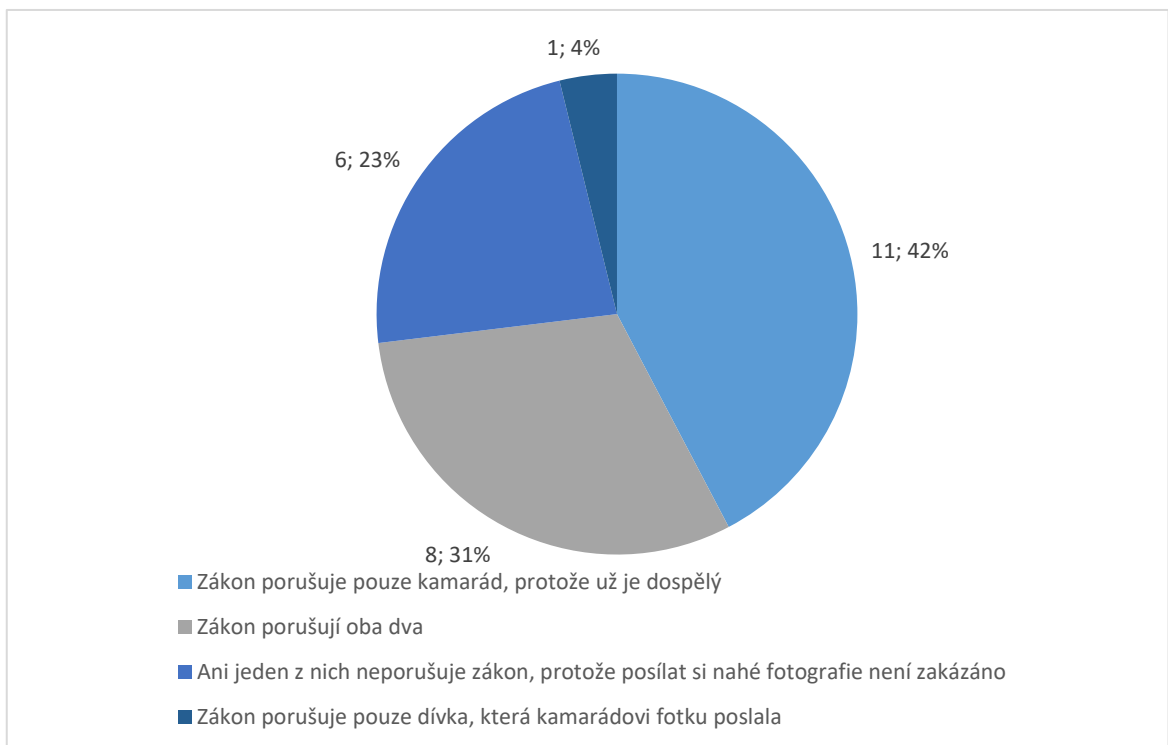
n = 27

Graf 24: Kdo porušuje zákon, situace 1.

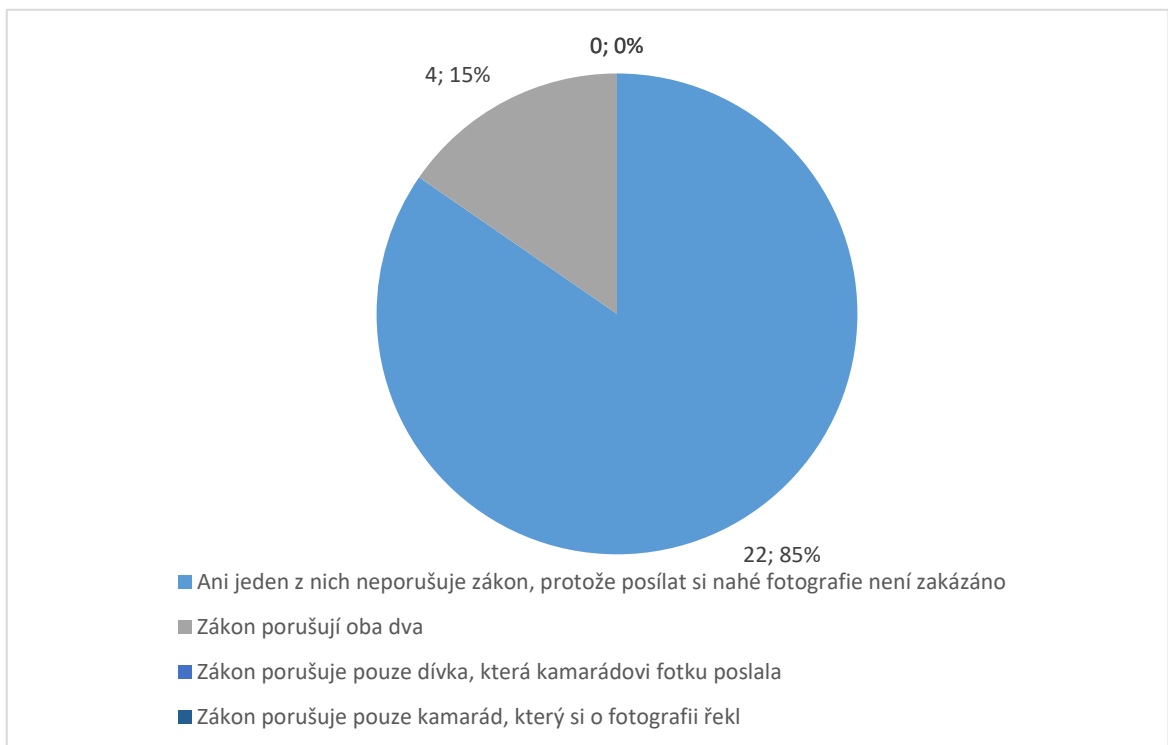
n = 27

Graf 25: Kdo porušuje zákon, situace 2.

n = 26

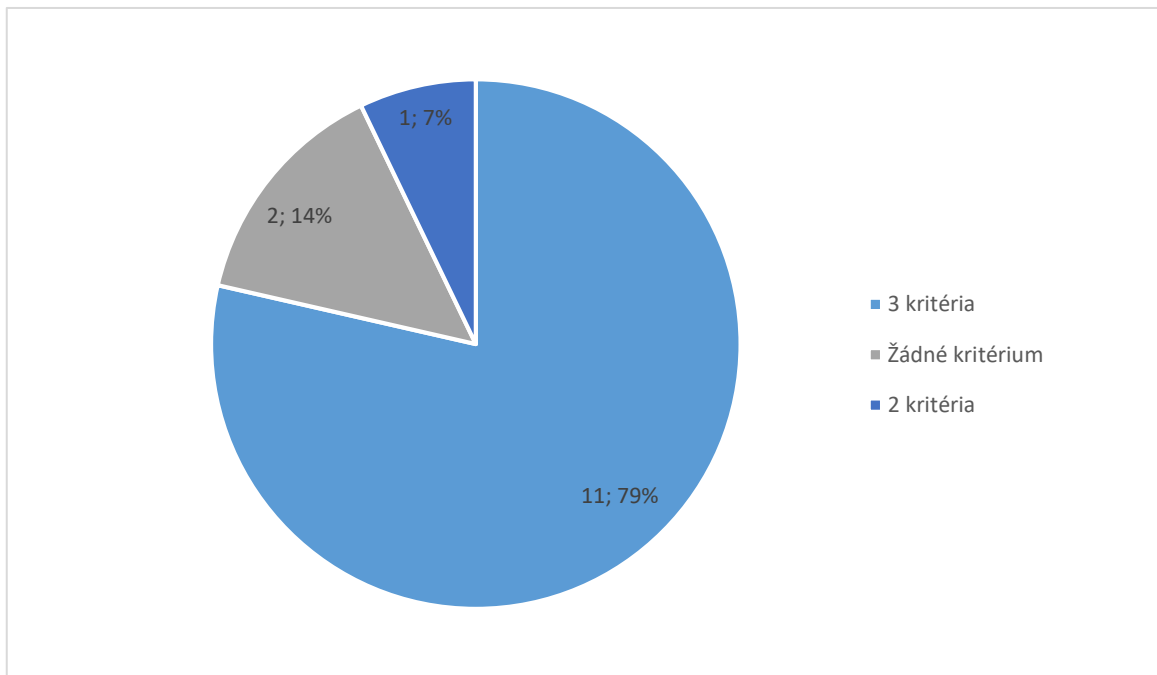
Graf 26: Kdo porušuje zákon, situace 3.

n = 26

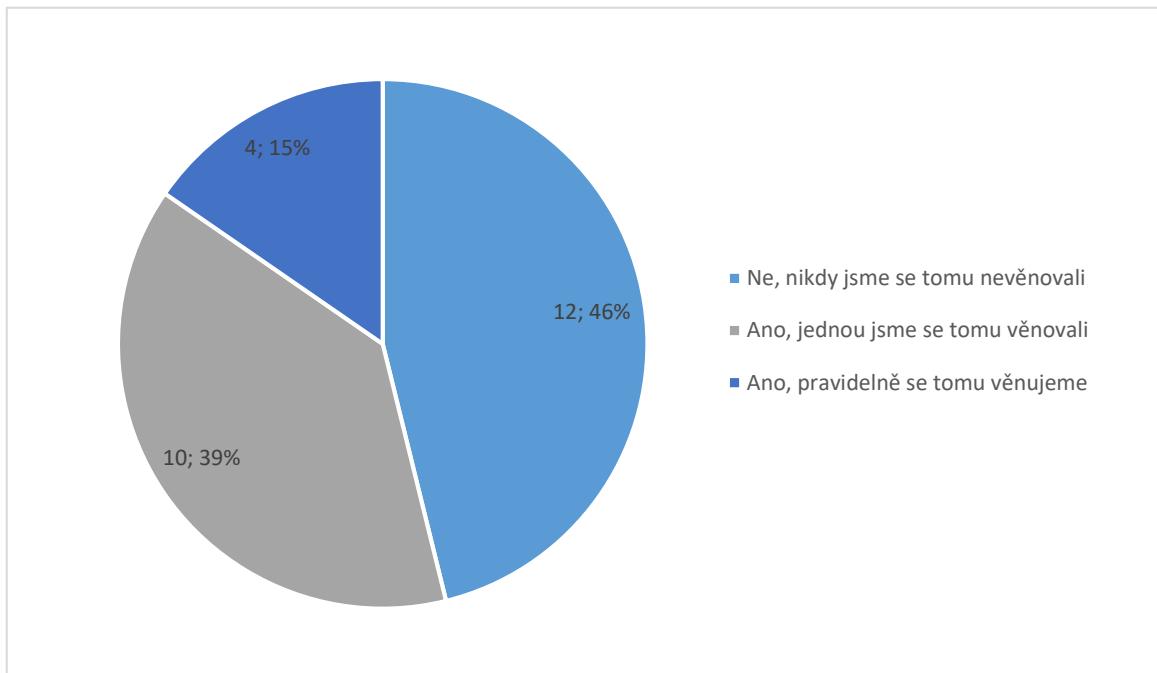

Graf 27: Znalost definice kybergroomingu

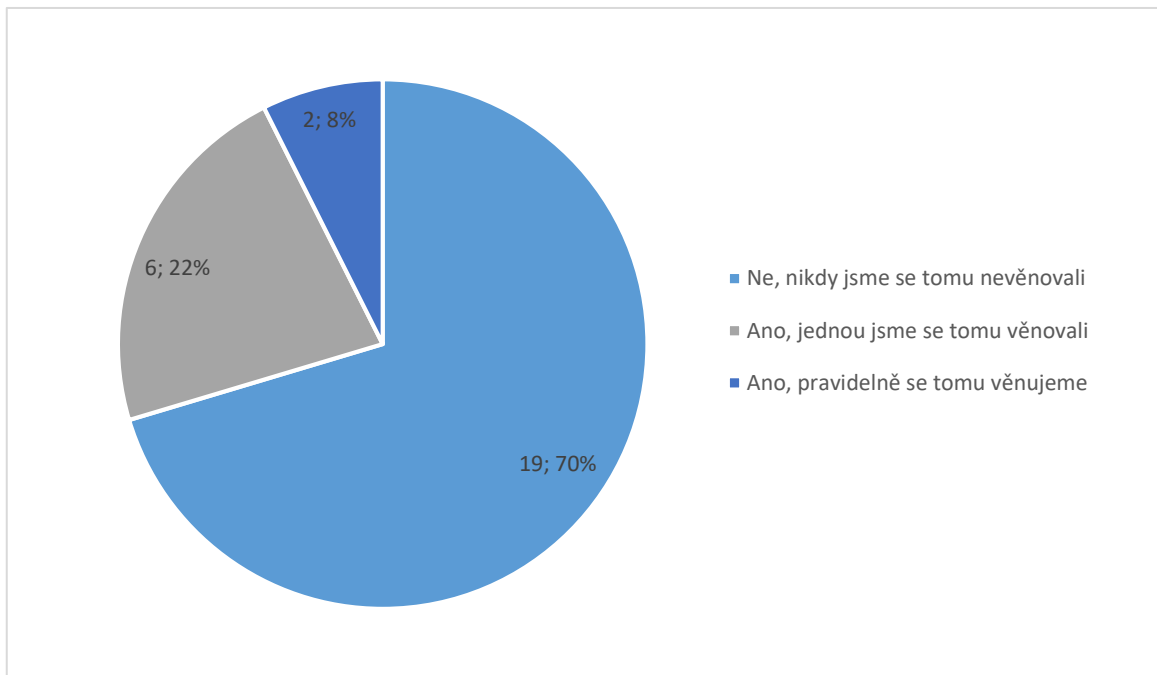
n = 14

Graf 28: Program bezpečnosti na internetu v oddílech

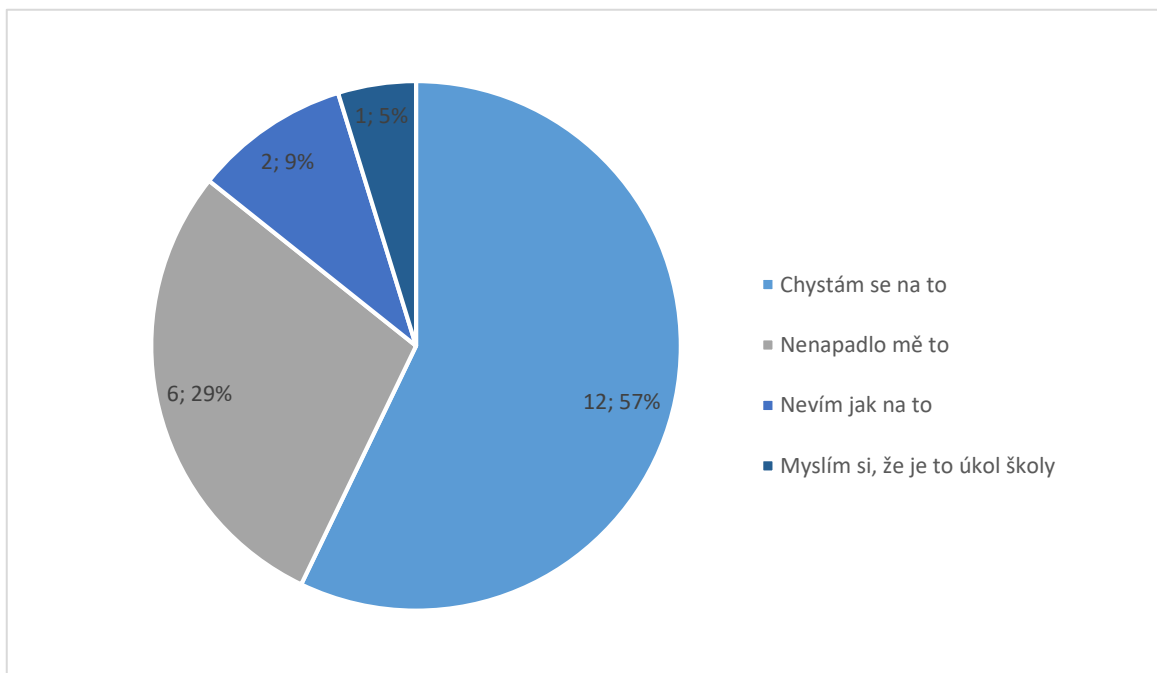
n = 26

Graf 29: Prevence kybergroomingu a sextingu

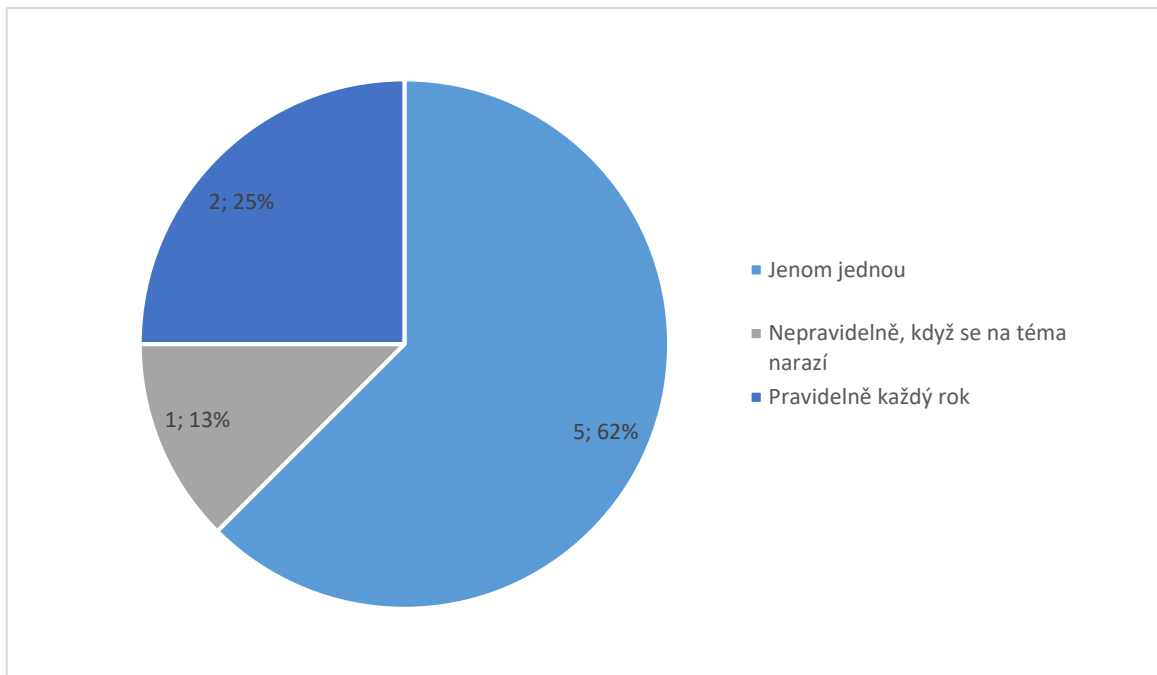
n = 27

Graf 30: Z jakých důvodů neproběhla v oddíle prevence kybergroomingu a sextingu?

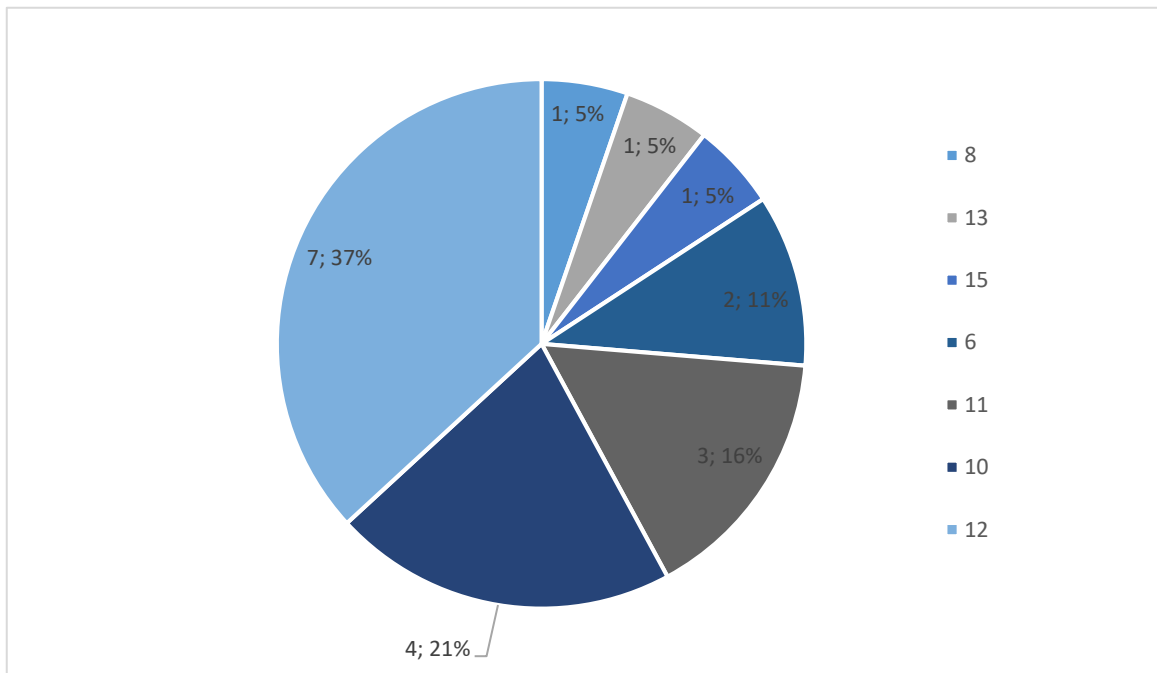
n = 19

Graf 31: Jak často v oddíle probíhá prevence kybergroomingu a sextingu

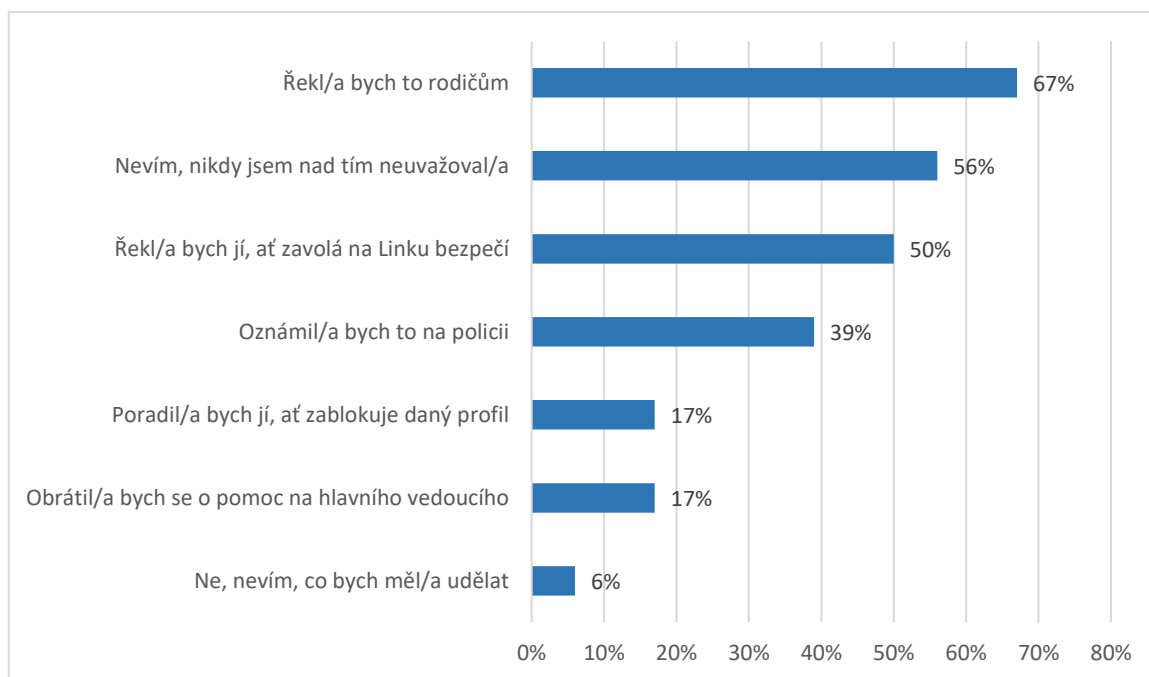
n = 8

Graf 32: V kolika letech by měla začít prevence kybergroomingu a sextingu

n = 19

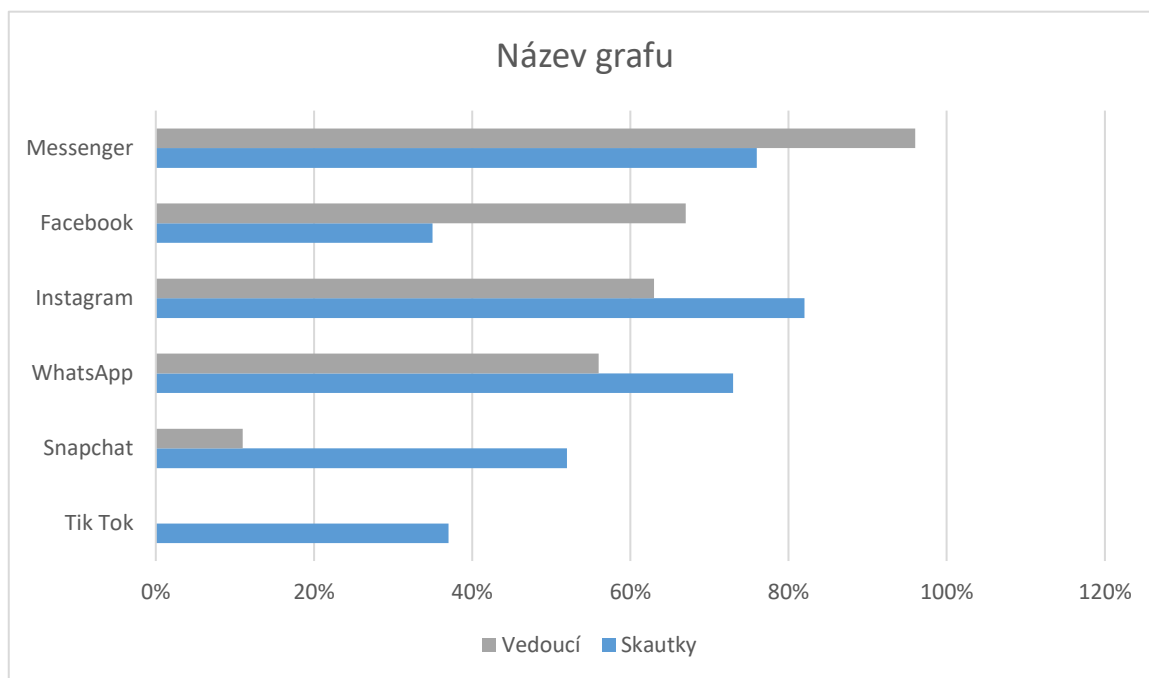
Graf 33: Jak by vedoucí poradili skautce s problémem sextingu nebo kybergroomingu

Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí, n = 18.

3. Srovnání skautek a vedoucích

Graf 34: Srovnání používání vybraných sociálních sítí skautek a vedoucích

Pozn.: Respondenti měli možnost zaznačit více odpovědí, skautky n = 83, vedoucí n = 27.